

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۱۱/۰۵

سؤالات آزمون دفترچه شماره (۱) دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم انسانی

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سوال: ۸۰	مدت پاسخگویی: ۸۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

مدت پاسخگویی	شماره سوال		وضعیت پاسخگویی	تعداد سوال	مواد امتحانی	ردیف
	تا	از				
۳۰ دقیقه	۲۵	۱	زوج کتاب	۲۵	ریاضی و آمار ۱	۱
	۵۰	۲۶		۲۵	ریاضی و آمار ۲	
۲۰ دقیقه	۷۰	۵۱	زوج کتاب	۲۰	علوم و فنون ادبی ۱	۲
	۹۰	۷۱		۲۰	علوم و فنون ادبی ۲	
۲۰ دقیقه	۱۰۰	۹۱	اجباری	۱۰	جامعه‌شناسی ۱	۳
	۱۱۰	۱۰۱		۱۰	جامعه‌شناسی ۲	
۱۵ دقیقه	۱۲۵	۱۱۱	اجباری	۱۵	روان‌شناسی	۴

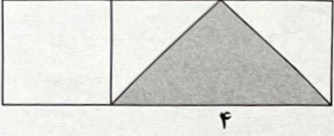
ریاضیات

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سؤالات زوج درس ۱ (ریاضی و آمار (۱)، شماره ۱ تا ۲۵) و زوج درس ۲ (ریاضی و آمار (۲)، شماره ۲۶ تا ۵۰)، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

زوج درس ۱

ریاضی و آمار (۱) (سؤالات ۱ تا ۲۵)

- ۱- در یک کارخانه حقوق یک مهندس دو برابر حقوق یک تکنسین و $\frac{2}{3}$ حقوق مدیر بخش است. قسمت تولید این کارخانه ۳ مدیر بخش، ۸ مهندس و ۱۲ تکنسین دارد که جمعاً ۵۵/۵ میلیون تومان حقوق دریافت می‌کنند. مجموع حقوق ماهیانه یک تکنسین و یک مدیر بخش کدام است؟
- ۵ (۱) میلیون تومان   ۶ (۲) میلیون تومان   ۷ (۳) میلیون تومان   ۴ (۴) میلیون تومان
- ۲- نمرات دروس یک دانش‌آموز در چهار درس و ضرایب آن‌ها در جدول زیر آمده است. میانگین موزون نمرات این چهار درس کدام است؟
نمرات	۱۶	۱۵	۱۷	۱۸
ضرایب	۲	۳	۱	۲
- ۱۶/۷۵ (۱)   ۱۶/۵ (۲)   ۱۶/۲۵ (۴)   ۱۶ (۳)
- ۳- مساحت مستطیل به عرض ۵، ۶ واحد از مساحت مربع به ضلع ۷ بیشتر است. مساحت مثلث قائم‌الزاویه متساوی‌الساقینی که طول ساق آن برابر طول مستطیل باشد، کدام است؟
- ۶۵ (۲)   ۶۰/۵ (۱)   ۶/۵ (۳)   ۶۱/۵ (۴)
- ۴- طول اضلاع مثلث قائم‌الزاویه‌ای $2x-1$ ، $2x+1$ ، x است. طول ضلع متوسط این مثلث برابر کدام است؟
- ۱۲ (۱)   ۱۵ (۲)   ۱۷ (۳)   ۱۹ (۴)
- ۵- دو برابر عدد مثبتی از مربع آن عدد، ۶۳ واحد کم‌تر است. عدد مثبت کدام است؟
- ۹ (۱)   ۱۲ (۲)   ۱۵ (۳)   ۷ (۴)
- ۶- در شکل زیر مساحت مربع از $\frac{1}{6}$ مساحت مثلث رنگی به اندازه $\frac{4}{3}$ واحد مربع بیشتر است. نسبت مساحت مربع به مساحت بزرگ‌ترین مستطیل کدام است؟
-

$\frac{3}{4}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۱)

$\frac{1}{5}$ (۴) $\frac{1}{3}$ (۳)
- ۷- اگر در معادله درجه دوم $ax^2 - 12x + 9 = 0$ تفاضل دو ریشه برابر صفر باشد، یک ریشه این معادله کدام است؟
- $-\frac{3}{2}$ (۴) $-\frac{3}{4}$ (۳) $\frac{3}{2}$ (۲) $\frac{3}{4}$ (۱)
- ۸- در معادله درجه دوم $4x^2 + kx - 21 = 0$ ، اگر مجموع دو ریشه برابر -۲ باشد، ریشه بزرگ‌تر کدام است؟
- $\frac{3}{4}$ (۴) $\frac{3}{2}$ (۳) $\frac{7}{4}$ (۲) $\frac{7}{2}$ (۱)
- ۹- دو نقطه به طول ریشه‌های معادله $x^2 - x - 6 = 0$ روی محور x ها و نقطه به عرض m ($m > 0$) را روی محور عرض‌ها در نظر می‌گیریم. اگر مساحت مثلثی که رئوس آن این سه نقطه باشند برابر $20m^2$ باشد، مقدار m کدام است؟
- ۸ (۱)   ۱/۲۵ (۲)   ۰/۲۵ (۳)   ۰/۱۲۵ (۴)
- ۱۰- دامنه میان چارکی داده‌های مقابل کدام است؟
- ۰/۶ (۱)   ۰/۷ (۲)   ۰/۸ (۳)   ۰/۹ (۴)
- ۱۱- اگر متغیر سوم در یک نمودار حبابی درصد ذخایر گاز دو کشور A و B بوده و مقدار آن برای این دو کشور به ترتیب ۰/۷ و ۱/۴ باشد و در نمودار حبابی اندازه شعاع دایره کشور B برابر ۴ باشد، شعاع دایره مربوط به کشور A کدام است؟
- ۲ (۲)   ۴ (۳)   ۸ (۴) $2\sqrt{2}$ (۱)

۱۲- حاصل عبارت تعریف شده $1 - \frac{4}{x} - \frac{(2x-1)^2}{6x-1}$ به صورت $\frac{p(x)}{x}$ است. $p(x)$ کدام است؟

- (۱) $2x^2 + 4$ (۲) $2x^2 - 4$ (۳) $2x + 4$ (۴) $2x - 4$

۱۳- به ازای چه مقدار a رابطه $f = \{(5, 2), (a^2 - 2, 3), (5, 2a^2 + 3a), (2a, 6), (a + 4, 1), (1, 7)\}$ یک تابع است؟

- (۱) $-2, \frac{1}{2}$ (۲) -2 (۳) $\frac{1}{2}$ (۴) هیچ مقدار a

۱۴- در تابع با ضابطه $f(x) = x^2 - 2x + 3$ ، حاصل $f(1 + \sqrt{2}) - f(2)$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۱۵- اگر f یک تابع خطی باشد و $f(-1) = 7$ و $f(2) = 1$ ، حاصل $f(\frac{1}{2})$ کدام است؟

- (۱) -1 (۲) ۱ (۳) -2 (۴) ۲

۱۶- در تابع با ضابطه $f(x) = ax^2 + bx - 2$ با شرط $f(1) = -3$ و $f(3) = 7$ ، مقدار b کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) -2 (۳) ۳ (۴) -3

۱۷- نمودار یک سهمی محور y ها را در نقطه به عرض -2 و محور x ها را در نقاط به طول -1 و 2 قطع کرده است. این سهمی خط $y = 4$ را در نقطه با کدام طول مثبت قطع می‌کند؟

- (۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

۱۸- اگر نقاط $A(-2, -1)$ و $B(5, -1)$ دو نقطه از یک سهمی باشند، رأس سهمی روی کدام خط قرار دارد؟

- (۱) $2x - 3 = 0$ (۲) $2x + 3 = 0$ (۳) $y = -1$ (۴) $2y - 3 = 0$

۱۹- اگر تابع درآمد به صورت $R(x) = -\frac{1}{4}x^2 + 30x$ و تابع هزینه به صورت $C(x) = 18x + 80$ باشد، ماکزیم مقدار سود کدام است؟

- (۱) ۴۸ (۲) ۶۴ (۳) ۷۲ (۴) ۹۶

۲۰- چند مورد از جملات زیر نادرست است؟

(الف) آماره‌ها از یک نمونه به نمونه دیگر تغییر می‌کنند، اما پارامترهای جامعه همیشه ثابت‌اند.

(ب) مقیاس فاصله‌ای برای داده‌هایی است که قابل مرتب کردن هستند و همچنین اختلاف بین مقادیر داده‌ها با معناست، هم‌چنین صفر در این مقیاس قراردادی است.

(ج) شماره دانش‌آموزی و کدهای عددی از نوع متغیرهای اسمی هستند.

(د) رتبه دانش‌آموزان در یک کلاس از نوع متغیرهای ترتیبی اما نمره آن‌ها از نوع نسبتی است.

- (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۲۱- داده‌های آماری زیر را ۷ برابر کرده و ۹ واحد از آن‌ها کم می‌کنیم، میانگین داده‌های جدید کدام است؟

$5/73, 3/27, 4/31, 2/28, 4/8, 3/54, 5/12, 2/95$

- (۱) ۱۸ (۲) ۱۹ (۳) ۲۰ (۴) ۲۱

۲۲- در داده‌های آماری زیر انحراف معیار داده‌های کوچک‌تر از چارک سوم و بزرگ‌تر از چارک اول کدام است؟

$1409, 1401, 1399, 1396, 1420, 1400, 1398, 1390, 1402, 1407, 1395$

- (۱) $0/5$ (۲) ۱ (۳) $\sqrt{3}$ (۴) $\sqrt{2}$

۲۳- در یک جامعه با توزیع نرمال، تقریباً ۹۶ درصد داده‌ها بین ۲۹ و ۴۱ قرار می‌گیرند. واریانس داده‌ها کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۴ (۴) ۹

۲۴- توزیع گروه‌های خونی تعدادی از افراد در جدول زیر آمده است. زاویه مربوط به گروه خونی A در نمودار دایره‌ای مربوط به این داده‌ها چند درجه است؟

A	B	AB	O
۶	۲	۴	۸

(۱) ۱۰۸

(۲) ۷۲

(۳) ۱۴۴

(۴) ۳۶

۲۵- چند مورد از جمله‌های زیر نادرست است؟

(الف) متغیر سوم در نمودارهای حبابی نباید دارای مقادیر منفی یا صفر باشد.

(ب) در نمودار حبابی شعاع دایره‌ها متناسب با جذر مقادیر متغیر سوم در نظر گرفته می‌شوند.

(ج) از نمودار راداری در ورزش برای نشان دادن میزان قدرت و ضعف بازیکنان نسبت به یکدیگر استفاده می‌شود.

(د) در نمودار راداری می‌توان هر تعداد متغیر کمی را نمایش داد.

- (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

زوج درس ۲

ریاضی و آمار (۲) (سؤالات ۲۶ تا ۵۰)

- ۲۶- کدام یک از جملات زیر گزاره نیست؟
 (۱) درس ریاضی از درس فلسفه آسان تر است.
 (۲) عدد ۱ عددی اول است.
 (۳) عدد ۱۰۰۱ عددی مرکب است.
 (۴) افلاطون شاگرد ارسطو است.
- ۲۷- ارزش چند مورد از گزاره‌های زیر همواره درست است؟
 «الف) $p \vee \sim p$ (ب) $p \wedge T$ (ج) $p \Rightarrow \sim p$ (د) $p \Leftrightarrow p$ (ه) $T \Rightarrow p$ (و) $p \Rightarrow T$ »
 (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴
- ۲۸- تعداد حالات ارزشی n گزاره در رسم جدول برابر ۵۱۲ است. n کدام است؟
 (۱) ۶ (۲) ۷ (۳) ۸ (۴) ۹
- ۲۹- کدام گزاره همواره درست نیست؟
 (۱) اگر n^2 زوج باشد، آن‌گاه n زوج است ($n \in \mathbb{Z}$).
 (۲) اگر $a < b$ باشد، آن‌گاه $ac < bc$ است ($a, b, c \in \mathbb{R}$).
 (۳) اگر $a = \frac{a-d}{c-d}$ باشد، آن‌گاه $d = \frac{ac-a}{a-1}$ است ($c \neq d, a \neq 1$).
 (۴) اگر طول یک مستطیل دو برابر شود، آن‌گاه مساحت آن دو برابر می‌شود.
- ۳۰- اگر ارزش هر دو گزاره $(p \vee \sim r)$ و $(\sim p \wedge q)$ درست باشد، آن‌گاه چند گزاره زیر همواره درست است؟
 الف) $r \Rightarrow q$ (ب) $q \Leftrightarrow \sim r$ (ج) $(p \Rightarrow q) \Rightarrow r$ (د) $(p \vee q) \Rightarrow \sim r$
 (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳
- ۳۱- اگر گزاره $\sim(p \Rightarrow q)$ درست باشد، چند مورد از گزاره‌های زیر درست است؟
 الف) $(p \wedge q) \Leftrightarrow q$ (ب) $p \Leftrightarrow \sim q$ (ج) $(p \Rightarrow q) \Leftrightarrow q$ (د) $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow p$
 (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴
- ۳۲- اگر گزاره‌ای درست و q و r گزاره‌ای دلخواه باشند، کدام یک از گزاره‌های زیر همواره درست است؟
 (۱) $(p \wedge q) \Rightarrow r$ (۲) $(p \vee q) \Rightarrow r$ (۳) $(\sim p \vee q) \Rightarrow r$ (۴) $(\sim p \wedge q) \Rightarrow \sim r$
- ۳۳- کدام گزاره زیر همواره درست است؟
 (۱) $p \vee (p \wedge \sim q)$ (۲) $\sim p \Rightarrow (p \vee q)$ (۳) $(p \wedge q) \Rightarrow p$ (۴) $p \wedge (\sim p \Rightarrow q)$
- ۳۴- کدام گزاره هم‌ارزش گزاره $\sim p \vee (p \Leftrightarrow q)$ است؟
 (۱) $\sim q \Rightarrow \sim p$ (۲) $p \vee q$ (۳) $p \wedge q$ (۴) $\sim p \wedge q$
- ۳۵- اگر برد تابع $f = \{(c, a+b), (a, b+c), (b, a+c)\}$ تنها شامل یک عضو باشد، انحراف معیار داده‌های a, b و c کدام است؟
 (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) $\sqrt{2}$ (۴) صفر
- ۳۶- اگر $f(x) = \begin{cases} 2 & x < 1 \\ -1 & x \geq 1 \end{cases}$ و $0 < a < 1$ باشد، حاصل $f(\frac{1+a^2}{a^2}) - f(1-a^2)$ کدام است؟
 (۱) -۴ (۲) ۴ (۳) صفر (۴) ۲
- ۳۷- اگر $f(x) = x^2 + \frac{1}{x^2}$ باشد، تابع $y = (f(\sqrt{x}))^2 - f(x) + x - 2$ چگونه است؟
 (۱) ثابت (۲) همانی (۳) خطی یا شیب منفی (۴) درجه ۲
- ۳۸- هرگاه رابطه $f(a+b) = f(a) + f(b)$ همواره برای تابع خطی و غیر ثابت f برقرار باشد، در این صورت حاصل $\frac{f(6n)}{f(1-2n)-1}$ کدام است؟
 (۱) ۳ (۲) -۳ (۳) ۲ (۴) -۲
- ۳۹- در تابع با ضابطه $f(x) = x^2 - 2[x]$ ، اگر $a = f(\sqrt{3})$ باشد، حاصل $f(-\frac{a}{p})$ کدام است؟ ([ ] نماد جزء صحیح است.)
 (۱) $1/75$ (۲) $2/25$ (۳) $2/5$ (۴) $2/75$
- ۴۰- حاصل عبارت $||[\Delta x] - ||[7x+1]||$ به ازای $x = -\frac{1}{p}$ کدام است؟ ([ ] نماد جزء صحیح است.)
 (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳
- ۴۱- اگر α و β ریشه‌های معادله $\text{sign}(6x^2 - 13x + 5) = 0$ باشند، حاصل $[\alpha] + [\beta] + [\alpha + \beta]$ کدام است؟ ([ ] نماد جزء صحیح است.)
 (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۱ (۴) ۴

- ۴۲- برای رسم نمودار تابع $f(x) = |x+2| - 3$ به کمک نمودار تابع $g(x) = |x|$ ابتدا نمودار تابع g را دو واحد به سمت ..... جابه‌جا کرده و سپس سه واحد در امتداد محور y ها به سمت ..... منتقل می‌کنیم.
- (۱) راست - بالا (۲) راست - پایین (۳) چپ - بالا (۴) چپ - پایین
- ۴۳- توابع $f = \{(2, 4), (3, -1), (4, 1), (5, 2)\}$ و $g = \{(2, -3), (3, -2), (4, -1), (5, 2)\}$ مفروضند. اگر برد تابع $\frac{f+g}{2g-3f}$ به شکل مجموعه $\{a, b, c\}$ باشد. حاصل عبارت $[a]+[b]+[c]$ کدام است؟ ([ ] نماد جزء صحیح است.)
- (۱) ۲ (۲) -۲ (۳) ۳ (۴) -۳
- ۴۴- اگر توابع $f(x) = ax^2 + bx + c$ و $g(x) = (2b+c-2)x + d$ ثابت بوده و $(f-g)(7) = 5$ باشد، حاصل $(\frac{3f}{g})(4)$ کدام است؟
- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) -۲ (۴) -۳
- ۴۵- به ازای چه مقدار a رابطه $f(x) = \begin{cases} x^2 + ax + 3 & x \geq -1 \\ \frac{a+x}{x-3} & x < -1 \end{cases}$ یک تابع است؟
- (۱) ۴ (۲) ۵ (۳) -۴ (۴) -۵
- ۴۶- درآمد افراد جامعه‌ای برحسب میلیون تومان مقادیر ۲، ۷، ۱۰، ۱، ۵، ۹، ۱، ۵۰، ۱۱، ۴ است. خط فقر در این جامعه چند میلیون تومان است؟
- (۱) ۳ (۲) ۶ (۳) ۵ (۴) ۴
- ۴۷- قیمت دو کالا در سال پایه به ترتیب ۲۰۰۰ و ۶۰۰۰۰ ریال و در سال موردنظر به ترتیب ۳۰۰۰ و ۹۰۰۰۰ ریال است. اگر مقدار مصرف این دو کالا در سال پایه به ترتیب معادل ۱۵۰ و ۷۰ کیلوگرم باشند، شاخص بهای این دو کالا در سال موردنظر کدام است؟
- (۱) ۱۴۵ (۲) ۱۴۰ (۳) ۱۵۰ (۴) ۱۵۵
- ۴۸- اگر شاخص بهای خودرو در سال ۹۵ برابر ۱۰۰ و در سال ۹۲ برابر ۶۰ باشد، مقدار تورم در سال ۹۵ نسبت به سال ۹۲ چند درصد است؟
- (۱) ۳۳/۳ (۲) ۴۰ (۳) ۶۰ (۴) ۶۶/۶
- ۴۹- در یک منطقه ۱۲۰۰ نفر از افراد ۱۶ ساله و بیشتر شاغل‌اند. در این منطقه ۲۰۰ نفر ۱۶ ساله و بیشتر جویای کار می‌باشند. حداقل چند شغل در این منطقه باید ایجاد شود تا نرخ بیکاری منطقه برابر ۵ درصد شود؟
- (۱) ۱۴۰ (۲) ۱۳۰ (۳) ۶۰ (۴) ۴۰
- ۵۰- جدول زیر تعداد مشتریان یک فروشگاه در ساعات مختلف را نشان می‌دهد. تعداد مشتری‌های فروشگاه به روش درون‌یابی در ساعت ۹ چقدر تخمین زده می‌شود؟
ساعت	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶
تعداد مشتری‌ها	۴۰	۶۶	۴۸	۹۶	۱۰۰
- (۱) ۴۷ (۲) ۴۹ (۳) ۵۳ (۴) ۵۹

علوم و فنون ادبی

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سؤالات زوج درس ۱ (علوم و فنون ادبی (۱)، شماره ۵۱ تا ۷۰) و زوج درس ۲ (علوم و فنون ادبی (۲)، شماره ۷۱ تا ۹۰)، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

زوج درس ۱

علوم و فنون ادبی (۱) (سؤالات ۵۱ تا ۷۰)

- ۵۱- در همه گزینه‌ها به ترتیب «ویژگی زبانی - فکری» نظم و نثر سده‌های پنجم و ششم آمده است؛ به جز .....
- (۱) فراوانی ترکیبات نو - رواج حس دینی
 (۲) به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر - رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی
 (۳) ورود لغات زبان ترکی و مغولی به زبان فارسی - رواج هجو در شعر
 (۴) کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متن - فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی
- ۵۲- کدام گزینه از دیدگاه «تاریخ ادبیات» درست است؟
- (۱) پایه حماسه‌های ملی به زبان فارسی در قرن سوم گذاشته شد که زبان فارسی را با ادبیات غنی آن به اوج رساند.
 (۲) در قرن چهارم کسی که قصیده تمام و کمال در موضوع موعظه و نصیحت سرود «ناصر خسرو» بود و «کسایه مروزی» شیوه او را ادامه داد.
 (۳) در قرن نخستین صورت زبان ادبی فارسی نو در برابر نفوذ عناصر زبان عربی بود و یعقوب لیث صفاری این زبان را در قلمرو خود رسمی اعلام کرد.
 (۴) در عهد سامانی، نثر هم مانند شعر پارسی، رواج یافت و رونق گرفت و آوردن اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن رایج بود.

۵۳- کدام گزینه از دیدگاه «تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی» نادرست است؟

- (۱) آثار منظوم و منثور زبان پهلوی از میان رفته است، ولی ترجمه عربی برخی از آن‌ها مانند «کلیله و دمنه» و «هزار و یک‌شب» در دست است.
- (۲) زبان‌های ایرانی میانه، به دو گروه زبان‌های پارسی (دوره اشکانیان) و پهلوی (دوره ساسانیان) تقسیم می‌شوند.
- (۳) در نیمه دوم قرن ششم شعر از نظر سبک گویندگی و موضوع، تنوع یافت و مقدمه ظهور سبک عراقی فراهم شد. تحوّل روحی و معنوی سنایی، آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید.
- (۴) در نیمه قرن پنجم با دوره بلوغ نثر فارسی مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم نثر ساده از رواج می‌افتد و نثر مصنوع به کمال می‌رسد.

۵۴- کدام عبارت با توضیح مقابل آن مغایرت دارد؟

- (۱) اصل این تفسیر به زبان عربی نوشته شده، اما جمعی از دانشمندان آن زمان، به فرمان امیر سید ابوالمظفر ابوصالح منصور آن را به پارسی برگرداندند. (ترجمه تفسیر طبری)
- (۲) اصل این کتاب را محمدبن جریر طبری تحت عنوان «تاریخ‌الزّسل و الملوک» به زبان عربی نوشته بود. (تاریخ بلعمی)
- (۳) این کتاب حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران خراسان، نوشته شد. موضوع این کتاب، تاریخ گذشته ایران است؛ امروزه فقط چند صفحه‌ای از مقدمه آن باقی مانده است. (یادگار زریران)
- (۴) این حاکمان با تأکید بر ضرورت تألیف به زبان فارسی دری و گردآوری تاریخ و روایات گذشته ایرانی، در برابر خلافت بغداد به هویتی مستقل دست پیدا می‌کنند. (امرای سامانی)

۵۵- همه گزینه‌ها از «ویژگی‌های ادبی سبک خراسانی» است؛ به جز .....

- (۱) استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است.
- (۲) قافیه و ردیف، بسیار ساده است.
- (۳) در توصیف پدیده‌ها بیشتر از تشبیه حسی بهره گرفته می‌شود.
- (۴) بیشتر روح حماسه بر ادبیات این سبک حاکم است.

۵۶- در همه ابیات «ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی» دیده می‌شود؛ به جز .....

(۱) ز فرهنگ و از دانشش آموختن	سوزد گر دلش یابد افروختن
(۲) بایسته‌تر به خسروی اندر ز دیده‌ای	شایسته‌تر به مملکت اندر ز جانیا
(۳) جهان ز روز و شب ساخت جوشن و خفتان	ز مهر و ماه سپر کرد گنبد دوار
(۴) قیاس لشکر نتوان گرفتن	که یک مرد تو در مردی هزار است

۵۷- همه آثار کدام گزینه مربوط به «دوره غزنوی و سلجوقی» است؟

- (۱) کیمیای سعادت - چهار مقاله نظامی عروضی - شاهنامه ابومنصوری
- (۲) تاریخ بیهقی - تاریخ بلعمی - کیمیای سعادت
- (۳) قابوس‌نامه - سفرنامه ناصر خسرو - کشف‌المحجوب
- (۴) سیاست‌نامه - گلستان سعدی - مقامات حمیدی

۵۸- در هر عبارت «نوع سجع» به ترتیب کدام است؟

(الف) روضه‌ای دیدم که اشجارش پیوند از دوحه طویی داشت و ثمارش از مزه فردوس اعلی.

(ب) نخیل و رمان او ضربت خزان ندیده و به سیب سپاهان او آفت گرما نرسیده.

(ج) انار آتش فامش آبدار چون طراوت رخسار دلدار.

(د) هوای او چون تمنای وصل محبوب و فضای او چون مجال همت عاشق.

(۱) متوازی - مطرف - متوازی - متوازن

(۲) متوازن - مطرف - متوازی - متوازن

(۳) متوازی - متوازن - متوازن - مطرف

(۴) متوازن - متوازی - مطرف - متوازن

۵۹- آرایه مقابل همه ابیات درست است؛ به جز .....

- (۱) بوی پیراهن دلیل راه شد یعقوب را
- (۲) جز ناله کسی همدم من نیست ز مردم
- (۳) سر زلف سمن‌سای تو طاووس است پنداری
- (۴) آن قمری فرخنده با قهقهه و خنده

۶۰- در کدام ابیات هر دو آرایه «تشبیه - جناس» وجود دارد؟

(الف) تا زدی در دل من خیمه به اقبال غمت

(ب) ای کوی تو ز رویت بازار گل‌فروشان

(ج) هر کس که سروگفت قدت را به راستی

(د) یک ره به نیم‌خنده دندان‌نمای ما را

(۱) ج - د (۲) الف - ب (۳) ب - ج (۴) ب - د

- هست از طالب فزون درد طلب مطلوب را : (اشتقاق - تلمیح)
- جز سایه کسی همره من نیست ز اصحاب : (ترصیع - مراعات‌نظیر)
- که پای بسته می‌دارند در صحن گلستانش : (تشبیه - نغمه حروف)
- اندر گلو افکنده، هر فاخته‌ای یک گل : (سجع - مراعات‌نظیر)

شادی از جان من غم‌زده بگریخته است

ما بلبلان مستیم از بهر گل خروشان

او را معین است که همت بلند نیست

تا اوفتادن آید دندان‌های پروین

۶۱- همه آرایه‌های «جناس - واج آرایه - واژه آرایه - تشبیه» در کدام بیت وجود دارد؟

- (۱) به پیروزی و بهروزی همی زی با دل افروزی
 (۲) ترک سن سن گوی توسن خوی سوسن بوی من
 (۳) روزگار شادی آمد، مطربان باید کنون
 (۴) برآمد زاغ رنگ و ماغ پیکر
- یکمی میغ از سستیغ کوه قارن : (ماغ: نام پرنده)

۶۲- ترتیب ابیات براساس آرایه‌های «موازنه - مراعات نظیر - اشتقاق - تشخیص - جناس افزایشی» کدام است؟

- (الف) شبی گیسو فروهشته به دامن
 (ب) غافل این برق بر اجزای وجودم زده است
 (ج) مال مار تو است و تو روز و شب اندر جمع آری
 (د) هم بدان رو که اشتقاق فعل از فاعل بود
 (ه) اگر دودی رود، بی آتشی نیست
- (۱) ه - د - الف - ج - ب
 (۲) ج - ه - د - الف - ب
 (۳) ه - د - ج - ب - الف
 (۴) ج - ه - الف - د - ب

۶۳- قافیه کدام بیت غلط است؟

- (۱) نام خرد و فهم نکو ما ز تو بردیم
 (۲) معذور همی دار که این بار دگر من
 (۳) بر بار خدای رؤسا خواجه محمد
 (۴) من می نخورم، تا نبود بر دو کفم جام

۶۴- به ترتیب قافیه کدام بیت «قاعده ۱» و کدام بیت «ذوقافیتین» است؟

- (الف) ز خاک کوی تو هر خار سوسنی است مرا
 (ب) تا جهان است از جهان اهل وفایی برخواست
 (ج) بیامد دیو و دام کفر بنهاد
 (د) گر ایدون کز تن ما گاهگاهی
 (ه) نوشته یافتم اندر سمرها
- (۱) ب - د
 (۲) ه - د
 (۳) ب - ج
 (۴) ه - الف

۶۵- به ترتیب کدام بیت «قافیه نادرست»، کدام بیت قافیه با «قاعده ۲» و کدام بیت «قافیه میانی» دارد؟

- (الف) ز دیدارش دمنده روشنایی
 (ب) یکی چون چتر زنگاری، دوم چون سبز عماری
 (ج) اگر شمشیر بارد بر سر ما
 (د) که ایزد تو را بخشش و داد، داد
 (ه) صبح است کمانکش اختران را
- (۱) د - الف - ب
 (۲) ج - الف - ه
 (۳) ج - ه - ب
 (۴) الف - ه - ب

۶۶- با توجه به قواعد و تبصره، قافیه ابیات کدام گزینه درست است؟

- (الف) به یک پی بساط فلک در نوشت
 (ب) اگر حمله بر کوه خارا کنی
 (ج) زانکه بنمود حق به جان و دلش
 (د) جرم خورشید را در این درجات
- (۱) الف - ب
 (۲) ب - د
 (۳) ج - ب
 (۴) الف - د

۶۷- وزن کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) چون تو طمع از جهان بریدی
 (۲) کشتی است جهان چو رفت رفتی تو
 (۳) کاری که ز من پسند نایدت
 (۴) یک روی ز شرم دوستان سرخ
- دانی که همه جهان کریم‌اند
 ورمی‌نرویی از او طمع بگسل
 با من مکن آنچنان و مپسند
 یک روی ز بیم دشمنان زرد

۶۸- تعداد «هجای کشیده» در کدام بیت متفاوت است؟

وز روش دهر زمان کس نیافت
زین دو رصد خط امان کس نیافت
نام غم از هیچ زبان کس نیافت
سایه عنقا به جهان کس نیافت

(۱) از کف ایام امان کس نیافت
(۲) شام و سحر هست رصدار عمر
(۳) رفقت زمانی که ز راحت در او
(۴) اهل میندیش که در عهد ما

۶۹- با توجه به شعر زیر کدام گزینه نادرست است؟

طعن او زهر پاشد اندر کام
که نداد ایچ پادشه به منام
فرخت باد و خرم و پدram

«مدح او نوش زاید اندر گوش
آن دهد مر تو را ملک و ملک
روز نوروز و روزگار بهار

(۱) در برخی ابیات «واج آرای صامت‌ها و جناس ناهمسان» محسوس است.

(۲) رکن اول تمام ابیات «فاعلاتن» و «قاعده قافیه ۲» است.

(۳) در یکی از ابیات «ترصیع و جناس تام» وجود دارد.

(۴) «ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی» در ابیات مشهود است.

۷۰- هر یک از مفاهیم «ناپایداری موقعیت‌ها - تحمل جفاهای عشق - بهار - محرک اصلی خداست - کتمان اسرار» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

بی‌رنگی او می‌زند بر آب زینسان رنگ‌ها
سر به کف بگرفته استقبال قاتل می‌رود
کس ندانست که در پرده چه رازی دارد
می‌نشانند چرخ هر کس را به جای خویشتن
بنگر تا چون بدیع گشت و مجدد

الف) از من مدان چون باغ اگر هر دم به رنگی می‌شوم
ب) یارب این مقتول عشق از چیست کز راه وفا
ج) با تو در پرده دل‌م راز و نیازی دارد
د) این چنین زیر و زبر عالم نمی‌ماند مدام
ه) گیتی فرسوت گوژپشت دژم‌روی

(۱) د - ب - ه - الف - ج (۲) ه - ج - ب - الف - د (۳) د - الف - ه - ب - ج (۴) ه - ب - الف - ج - د

زوج درس ۲

علوم و فنون ادبی (۲) (سؤالات ۷۱ تا ۹۰)

۷۱- نویسندگان آثار زیر به ترتیب صاحب کدام اثر دیگر هستند؟

«رساله دلگشا - نفحات الانس - لمعات - فیه ما فیه»

(۲) انوار سهیلی - تذکره الاولیا - مرصادالعباد - مکاتیب

(۱) صد پند - بهارستان - جمشید و خورشید - دیوان شمس

(۴) موش و گربه - بهارستان - عشاق نامه - مرصادالعباد

(۳) اخلاق الاشراف - تحفة الاحرار - عشاق نامه - مجالس سبعة

۷۲- همه گزینه‌ها در مورد سبک هندی درست است؛ به جز.....

(۱) در این سبک شعر از تصرف شاعران باسواد و آگاه به فنون ادب خارج شد و شاعران به موضوع‌هایی مثل اندرز و باریکاندیشی روی آوردند.

(۲) در شعر این دوره لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان به حوزه شعر و ادب وارد شد.

(۳) با از بین رفتن سلطه حکومت بغداد بر ایران، کاربرد لغات عربی کم شد و رواج لغات ترکی سبب توسعه زبان فارسی گردید.

(۴) قالب مسلط در شعر این سبک غزل است، ولی غزلی که شاعر تکبیتی می‌سازد و آن را با رشته‌ای از قافیه و ردیف در غزلی به کار می‌برد.

۷۳- موضوع و نویسنده هر یک از آثار زیر به ترتیب در کدام گزینه درست است؟

«عالم‌آرای عباسی - تذکره شاه طهماسب - رشحات عین‌الحیات - جامع عباسی»

(۱) فقه: شیخ بهایی - تاریخ: شاه طهماسب صفوی - عرفان: قاضی نورالله شوشتری - تاریخ: اسکندربیک ترکمان

(۲) تاریخ: اسکندربیک ترکمان - تاریخ: شاه طهماسب صفوی - عرفان: علی بن حسین واعظ کاشفی - فقه: شیخ بهایی

(۳) تاریخ: اسکندربیک ترکمان - زندگی‌نامه: شاه طهماسب صفوی - فقه: علی بن حسین واعظ کاشفی - فقه: شیخ بهایی

(۴) فقه: اسکندربیک ترکمان - سیاست: شاه طهماسب صفوی - عرفان: قاضی نورالله شوشتری - سیاست: علامه مجلسی

۷۴- از دیدگاه «تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی» کدام گزینه نادرست است؟

(۱) نثر قرن هفتم بیشتر به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی «ساده‌نویسی» در آثاری مثل «طبقات ناصری» و «پیچیده‌نویسی» در آثاری مثل «مرصادالعباد».

(۲) از دیگر ویژگی‌های نثر سبک عراقی به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات است.

(۳) در شعر سبک عراقی، چهارچوب زبان همان چهارچوب فارسی قدیم، یعنی زبان سبک خراسانی است که تا حدودی مختصات جدید یافته است.

(۴) در عهد بازماندگان تیمور، علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز ادامه یافت.

۷۵- در همه ابیات «ویژگی‌های شعر سبک هندی» وجود دارد؛ به جز .....

- ۱) شدم ز ضعف چو مویی و از نزاکت طبع
- ۲) ز انتظار قطره‌های باران، لب خشک صدف
- ۳) بتوان به حرف نرم دل سنگ آب کرد
- ۴) دلم که خون جگر می‌خورد ز دست غمت

هر یک از موارد زیر به ترتیب، مربوط به کدام شخصیت‌های ادبی است؟

- الف) معروف‌ترین شاعر سبک هندی - شاعری که غزل‌های او بر حافظ تأثیرگذار بوده است.
ب) شاعر عصر سربداران با قطعات اخلاقی - شاعری با مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین
ج) واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر او است. - صاحب تاریخ گزیده

- ۱) کلیم کاشانی / خواجوی کرمانی - ابن‌یمین / بیدل دهلوی - وحشی بافقی / حمدالله مستوفی
- ۲) صائب تبریزی / خواجوی کرمانی - سلمان ساوجی / بیدل دهلوی - وحشی بافقی / عطاملک جوینی
- ۳) کلیم کاشانی / خواجوی کرمانی - سلمان ساوجی / عبید زاکانی - حافظ / عطاملک جوینی
- ۴) صائب تبریزی / خواجوی کرمانی - ابن‌یمین / بیدل دهلوی - وحشی بافقی / حمدالله مستوفی

۷۷- کدام بیت فاقد «مجاز» است؟

- ۱) همت ز عاجزان طلبید ظلم وقت عزل
- ۲) مرغی که شد ز کاهلی از دست دانه‌خوار
- ۳) وفا و عهد نکو باشد از بیاموزی
- ۴) نزدیک او اگر چه مرا راه حرف نیست

۷۸- آرایه‌های بیت زیر کدام است؟

- «همی تا ابر نقاشی کند در فصل فروردین
۱) مراعات‌نظیر - مجاز - استعاره - تشخیص
۲) حسن تعلیل - مجاز - جناس - مراعات‌نظیر
۳) استعاره - تشبیه - مجاز - کنایه
۴) مجاز - حس آمیزی - کنایه - تشخیص

۷۹- کدام بیت دارای همه آرایه‌های «مجاز - تشبیه گسترده - تشبیه فشرده - کنایه» است؟

- ۱) می‌بایدش به منبر دار فنا نشست
- ۲) هر که را از چار دیوار عناصر دل گرفت
- ۳) از مشت آب سردی دیگری نشیند از جوش
- ۴) از شوق آن بر و دوش، روزی بغل گشودم

۸۰- در همه ابیات «تشبیه فشرده» به کار رفته است؛ به جز .....

- ۱) فـراش خـزان ورق بیفشـاند
- ۲) در روی تو سـرّ صـنع بی‌چـون
- ۳) هر آدمی‌ای که مهر مهرت
- ۴) روزی تر و خشک ما بسوزد

۸۱- ترتیب ابیات از نظر آرایه‌های «اسلوب معادله - حس آمیزی - تشبیه - استعاره - کنایه» کدام است؟

- الف) پای سرو از قد رعناى تو در گل می‌رفت
ب) دامن از خون شهیدان چیدن از انصاف نیست
ج) چون به دست خود نریزد خون خود را کوهکن؟
د) از نشان خون ناحق کشتگان او را چه باک
ه) بر نمی‌آرند خاری هم‌رهان از پای هم

- ۱) د - ج - الف - ه - ب   ۲) د - ب - الف - ج - ه   ۳) ه - ج - د - ب - الف   ۴) ه - ج - د - الف - ب

۸۲- وزن مقابل کدام مصراع درست است؟

- ۱) تا اهل دل به آمدنت جان فدا کنند: (مستفعلن مفاعلهن مستفعلن فع)
- ۲) نوبهار آمد و تعجیل به رفتن دارد: (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)
- ۳) من صفتی جز وفا هیچ نیاموختم: (مفتعلن فاعلهن مفتعلن فاعلهن)
- ۴) نقد غمت خریدم با صد هزار شادی: (مفتعلن فعولن مفتعلن فعولن)

۸۳- کدام گزینه با بیت زیر، هم وزن است؟

- «هان! ای دل عبرت بین! از دیده عبر کن! هان!
 (۱) گر زان رخ گندمگون اندک نظری یابم
 (۲) خاک است تو را دایه از آن ترس که روزی
 (۳) چون اسب تو را سخره گرفتند یکی دان
 (۴) در کتم عدم هنوز موقوف است

۸۴- کدام بیت را می توان به دو صورت دسته بندی هجایی کرد و دارای «استعاره و مجاز» است؟

- (۱) یکی گذشته به صد نامرادی از در او
 (۲) مشکل که به دستم رسد آن لعل گهر بار
 (۳) در آرزوی مجلس ما زاهد مفرور
 (۴) باید که تنم گردد چون موی به باریکی

۸۵- وزن کدام بیت از «پایه های آوایی همسان» تشکیل شده است؟

- (۱) با مشک رنگ دارم از آن زلف مشک رنگ
 (۲) ایمن شد از بد و به همه کامها رسید
 (۳) بر سر بازار دهر خاک چه بیزی
 (۴) تا که خرابم نکند کی دهد آن گنج به من

۸۶- کدام بیت دارای «وزن همسان دولختی» است و می توان آن را به دو صورت دسته بندی هجایی کرد؟

- (۱) هر گه که دست بر شکن زلف او برم
 (۲) از بوستان رحمت حالی کرانه جویید
 (۳) چون به بنفشه ستان کز شب دیجور زاد
 (۴) دل ببری وانگهی باز کشی دل ز من

۸۷- با توجه به شعر زیر که بخش هایی از یک غزل است؛ کدام گزینه نادرست است؟

- (الف) از روی نو خط یار هر جا سخن برآید
 (ب) بسیار صبر باید گلهای بوستان را
 (ج) در قطع راه هستی شمعی است پیروان را
 (د) از خلوت زلیخا یوسف چه سان بدر زد

(۱) ویژگی های ادبی سبک هندی در این غزل محسوس است.

(۲) وزن شعر «همسان دولختی» است که به دو صورت دسته بندی هجایی می شود.

(۳) در ابیات آرایه های «تشبیه - کنایه - تلمیح» وجود دارد.

(۴) در بیت دوم «استعاره مصرحه و حسن تعلیل» دیده می شود.

۸۸- بیت زیر با کدام گزینه قرابت معنایی دارد؟

- «دائم گل این بستان، شاداب نمی ماند
 (۱) بهار عالم انصاف گر به این رنگ است
 (۲) از ضعیفان دلخراشی، شاهد سنگین دلی است
 (۳) افتاده ای را ز خاک بردار و یا مبر نام استطاعت
 (۴) ز نقصان گهر باشد تکبر با فرودستان

۸۹- همه ابیات با عبارت زیر تناسب معنایی دارند؛ به جز .....

«الهی پیشانی بر خاک نهادن آسان است؛ دل از خاک برداشتن دشوار است.»

- (۱) دلی پرواز ده کز ننگ کم ظرفی برون آبی
 (۲) نمی گردد به خاطر هیچ کس را فکر برگشتن
 (۳) از لباس بندگی سخت است بیرون آمدن
 (۴) بریز بار تعلق که شاخه های درخت

دریاب ضعیفان را در وقت توانایی»
 نرفته است مسلمانان از فرنگ برون
 از پرستاران کن ای بیمار، پنهان ناله را
 کسی چه گیرد ز ساز قدرت که دست واماندگان نگیرد
 که خودداری میسر نیست گوهرهای غلطان را

ز صافی می تواند قطره را دریا فرو بردن
 چه خاک دلنشین است این که صحرای عدم دارد
 نیست از غفلت تعلق گر به تن داریم ما
 نمی شوند سبکبار تا ثمر ندهند

- ۹۰- ترتیب ابیات براساس مفاهیم «بارگشت به اصل - دل عاشقان در گیسوی یار - رازداری عاشقانه - راز و نیاز بامدادی» در کدام گزینه درست است؟
- (الف) وزن ای شانه به هم زلف دلاویزش
(ب) نور سحرگاهی دهد فیضی که می‌خواهی دهد
(ج) سایه پرورد بهشتم از چه گشتم صید خاک؟
(د) در پرده سوزم هم‌چو گل در سینه جوشم هم‌چو مل
(ه) دیشب چراغ دیده من تا سپیده سوخت
- (۱) ج - الف - د - ب
(۲) د - ب - الف - ه
(۳) ج - الف - ب - د
(۴) د - الف - ج - ه

جامعه‌شناسی

جامعه‌شناسی (۱)

- ۹۱- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب به کدام یک از ویژگی‌های کنش اشاره دارد؟
- (الف) سحر تصمیم گرفته که در آزمون المپیاد فیزیک شرکت کند.
(ب) مریم با مهربانی به کودکی که در آغوش مادرش در بوستان است، لبخند می‌زند.
(ج) مونا که به زبان فرانسوی تسلط ندارد، نمی‌تواند به آن زبان سخن بگوید.
(د) روشنک در تعطیلات آخر هفته با دوستانش یا به قصد گردش یا به قصد تحقیق به جنگل می‌رود.
- (۱) ارادی بودن - معنادار بودن - هدفدار بودن - آگاهانه بودن
(۲) هدفدار بودن - ارادی بودن - آگاهانه بودن - معنادار بودن
(۳) ارادی بودن - معنادار بودن - آگاهانه بودن - هدفدار بودن
(۴) هدفدار بودن - ارادی بودن - معنادار بودن - آگاهانه بودن
- ۹۲- در ارتباط با ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟
- (الف) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از چه طریقی تحقق می‌یابند؟
(ب) ارزش‌ها و هنجارها پس از تحقق، چه پدیده‌هایی را ضروری می‌سازند؟
(ج) افراد چگونه باعث تداوم ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی می‌شوند؟
- (۱) کنش اجتماعی - جامعه‌پذیری و نظارت اجتماعی - با تشویق و تنبیه افراد جامعه
(۲) کنش اجتماعی - جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - با عمل کردن براساس آن‌ها
(۳) پدیده اجتماعی - کنترل اجتماعی و فرهنگ‌پذیری - با گرایش و تمایل به آن‌ها
(۴) پدیده اجتماعی - نظارت اجتماعی و فرهنگ‌پذیری - با انتقال آن‌ها از طریق وراثت
- ۹۳- کدام عبارت‌ها، مربوط به نمودار زیر است؟

جهان اجتماعی ←

جهان طبیعی

- (الف) آلودگی طبیعت و محیط زیست، نتیجه کارهای شتابزده و نابخردانه انسان‌ها است.
(ب) انسان‌ها خانه‌های خود را به گونه‌ای می‌سازند که در برابر زلزله مقاوم باشند.
(ج) شناخت خداوند و فرشتگان، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد.
(د) در مناطق دارای آب و هوای گرم و خشک، انسان‌ها راه‌هایی برای رسیدن به ذخایر زیرزمینی آب ابداع می‌کنند.
- (۱) الف - ب
(۲) ج - د
(۳) الف - ج
(۴) ب - د
- ۹۴- به ترتیب جایگاه هر یک از پدیده‌های زیر از نظر «ذهنی و عینی» یا «خرد و کلان» کدام است؟
- (الف) عیادت از بیمار
(ب) امنیت اجتماعی
(ج) شهر
(د) علاقه به پرورش گل‌های آپارتمانی
- (۱) کلان و عینی - عینی و کلان - خرد و عینی - خرد و عینی
(۲) کلان و عینی - کلان و ذهنی - کلان و عینی - خرد و عینی
(۳) خرد و عینی - کلان و ذهنی - کلان و عینی - خرد و ذهنی
(۴) خرد و عینی - ذهنی و کلان - خرد و عینی - خرد و ذهنی
- ۹۵- کدام عبارت ویژگی جهان‌های اجتماعی در عرض هم را بیان نمی‌کند؟
- (۱) هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می‌آورد.
(۲) فرهنگ‌ها و تمدن‌ها براساس آرمان‌ها و ارزش‌های خود، تحولاتی را دنبال می‌کنند.
(۳) جهان‌های اجتماعی با روابط متقابلی که دارند، می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند.
(۴) همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را طی می‌کنند.

۹۶- چه تعداد از عبارت‌های زیر درباره ویژگی‌های جهان متجدد از نظر ماکس وبر درست است؟

- (الف) جهان متجدد، فقط علمی را که با روش‌های فراتجربی به دست می‌آیند، علم می‌شناسد.
 (ب) در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم انسانی تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابند.
 (ج) رواج کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا، عرصه را بر سایر کنش‌های انسانی تنگ می‌کند.
 (د) از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها در جهان متجدد به معنای زوال عقلانیت ابزاری است.

۲ (۴)

۳ (۳)

۱ (۲)

۴ (۱)

۹۷- در چه صورتی جهان‌های اجتماعی نمی‌توانند از حق یا باطل بودن عقاید و آرمان‌ها سخن بگویند و حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی، چگونه شناخته می‌شود؟

- (۱) اگر علم را به دانش تجربی محدود کنند - با فنون و روش‌های اجرایی
 (۲) اگر عقل و وحی را به عنوان دو روش علمی معتبر ندانند - با علم متناسب با همان لایه
 (۳) اگر علم را به دانش تجربی محدود نکنند - با علم متناسب با همان لایه
 (۴) اگر عقل و وحی را به عنوان دو روش علمی معتبر بدانند - با فنون و روش‌های اجرایی
 ۹۸- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب به تأثیر کدام ابعاد هویت انسان بر یک‌دیگر اشاره دارند؟
 (الف) یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.

(ب) ترشح بیش از اندازه غده تیروئید موجب عصبانی شدن انسان می‌شود.

(ج) جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی از اخلاقیات می‌شود.

- (۱) بُعد جسمانی بر بُعد اجتماعی - بُعد نفسانی بر بُعد جسمانی - بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی
 (۲) بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی - بُعد نفسانی بر بُعد جسمانی - بُعد اجتماعی بر بُعد نفسانی
 (۳) بُعد جسمانی بر بُعد اجتماعی - بُعد جسمانی بر بُعد نفسانی - بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی
 (۴) بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی - بُعد جسمانی بر بُعد نفسانی - بُعد اجتماعی بر بُعد نفسانی

۹۹- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چیست؟

(الف) کدام عامل، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد؟

(ب) در کدام جامعه، هویت افراد بیشتر به ثروت و توان اقتصادی آن‌ها وابسته است؟

(ج) جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به کدام قلمرو خود وارد می‌کنند؟

(د) در چه صورتی، مردم می‌توانند فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش دهند؟

- (۱) ابعاد مختلف هویت انسان - جامعه سرمایه‌داری - واقعی - ایمان آوردن به عقاید و ارزش‌های جامعه
 (۲) وجود نظریات متفاوت درباره هویت - جامعه سرمایه‌داری - آرمانی - عمل کردن مطابق آرمان‌های خود
 (۳) ابعاد مختلف هویت انسان - جامعه قبیله‌ای - آرمانی - عمل کردن مطابق ارزش‌های جامعه خود
 (۴) وجود نظریات متفاوت درباره هویت - جامعه قبیله‌ای - واقعی - ایمان آوردن به آرمان‌های جامعه خود

۱۰۰- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با مفاهیم کدام‌گزینه در ارتباط است؟

(الف) تعامل جهان اجتماعی با طبیعت و بدن آدمی براساس آن

(ب) ارزیابی واقعیت‌های هر جهان اجتماعی در پرتو آن

(ج) محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی

(د) جوامع دارای تقسیم کار گسترده از نظر دورکیم

(۱) آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی - هنجارهای آن - فرهنگ اساطیری - جوامع ارگانیکی

(۲) هویت خود - آرمان‌های آن - فرهنگ دنیوی - جوامع مکانیکی

(۳) آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی - عقاید آن - فرهنگ دنیوی - جوامع مکانیکی

(۴) هویت خود - آرمان‌های آن - فرهنگ اساطیری - جوامع ارگانیکی

جامعه‌شناسی (۲)

۱۰۱- درباره تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی، به ترتیب کدام‌گزینه در ارتباط با دیدگاه دوم درست است و در ارتباط با دیدگاه اول نادرست است؟

(۱) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند - جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌ها است.

(۲) جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند - جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود.

(۳) جهان طبیعت مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی است - طرفداران این دیدگاه، بین علوم طبیعی و علوم انسانی، تفاوتی قائل نیستند.

(۴) جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند - جهان ذهنی، استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهد.

۱۰۲- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب به کدام ویژگی فرهنگ جهانی مطلوب اشاره دارد؟

– عدم انکار نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان

– پاسخ به پرسش‌های بنیادین بشر دربارهٔ انسان و جهان

– جلوگیری از بهره‌کشی ظالمانهٔ برخی انسان‌ها و جوامع از برخی دیگر

– دفاع از حقانیت ارزش‌های خود توسط فرهنگ

(۱) آزادی - حقیقت - معنویت - عدالت

(۲) تعهد و مسئولیت - عقلانیت - عدالت - حقیقت

(۳) آزادی - حقیقت - عدالت - عقلانیت

(۴) تعهد و مسئولیت - عقلانیت - معنویت - حقیقت

۱۰۳- در ارتباط با انواع استعمار، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

(الف) مفاهیمی نظیر «ناتوی فرهنگی» به کدام نوع استعمار اشاره دارند؟

(ب) در استعمار نو، شکل حضور استعمارگران و مجریان چگونه است؟

(ج) در استعمار نو، کشور استعمارگر چگونه کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد؟

(۱) استعمار فرانو - استعمارگران و مجریان هر دو پنهان - از طریق دولت‌های دست‌نشانده

(۲) استعمار نو - استعمارگران پنهان و مجریان آشکار - با اتکا به قدرت اقتصادی خود

(۳) استعمار فرانو - استعمارگران پنهان و مجریان آشکار - با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی

(۴) استعمار نو - استعمارگران و مجریان هر دو پنهان - با اتکا به قدرت سیاسی خود

۱۰۴- هر یک از ویژگی‌های زیر به ترتیب به کدام نوع استبداد مربوط است؟

(الف) می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

(ب) در سایهٔ قدرت و سلطهٔ جهان غرب عمل می‌کرد.

(ج) پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.

(د) چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

(۱) استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد استعماری - استبداد قومی

(۲) استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد استعماری

(۳) استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد قومی

(۴) استبداد استعماری - استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد قومی

۱۰۵- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول زیر قرار می‌گیرند؟

– بحران معرفتی

– دانش ابزاری

– عقل‌گرایی، نفی وحی

(۱) ج - ه - د

(۲) الف - ه - ب

(۳) ب - ج - و

(۴) و - ب - ج

۱۰۶- گزینهٔ درست در ارتباط با «لیبرالیسم» کدام است؟

(۱) خواست و ارادهٔ آدمی را مبدأ قانون‌گذاری می‌داند - پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانهٔ بشر است.

(۲) ابعاد معنوی انسان و جهان به فراموشی سپرده می‌شود - براساس اصالت بخشیدن به انسان دنیوی شکل می‌گیرد.

(۳) آن را جایز دانستن همهٔ امور بنا به خواست انسان تعریف کرده‌اند - آزادی، ارزش اساسی لیبرالیسم تلقی می‌شود.

(۴) همهٔ ظرفیت‌های انسان، متوجه آرمان‌ها و اهداف این‌جهانی می‌شود - از نتایج منطقی سکولاریسم است.

۱۰۷- به ترتیب «حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی»، «پیامد تحریفات مسیحیت قرون وسطی در سطح اندیشه و نظر» و «تسری سکولاریسم از لایه‌های

سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن» با کدام گزینه در ارتباط است؟

(۱) اومانیزم - به سوی دنیاگرایی قدم برداشتن مسیحیان و آباء کلیسا - رویکرد سکولار فرهنگ غرب

(۲) پروتستانتیسم - از ابعاد عقلانی توحید دور ماندن با قبول تثلیث - فلسفه‌های روشنگری

(۳) لیبرالیسم - توجیه عملکرد دنیوی کلیسا در پوشش معنوی - فئودالیسم

(۴) اصلاح دینی - آمیخته شدن مسیحیت با رویکردهای اساطیری - حرکت‌های اعتراض‌آمیز رنسانس

روشنگری		
پیامد	ویژگی	دورهٔ زمانی
(ب)	(د)	قرون هفدهم و هجدهم
(ه)	(الف)	قرون نوزدهم و بیستم
(ج)	(و)	پایان قرن بیستم

۱۰۸- علت هر یک از موارد زیر به ترتیب کدام است؟

- حاکمیت فنودال‌ها و اربابان بزرگ
- وابستگی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر
- بازنگرگی و ارزیابی هویت فرهنگ‌های دینی از نگاه فرهنگ غرب
- (۱) انقلاب فرانسه - تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده - توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی
- (۲) زوال تدریجی قدرت کلیسا - گرفته شدن قدرت چانه‌زنی در اقتصاد از کشورهای استعمارزده - خودداری غرب از آموزش‌های راهبردی به کشورهای غیرغربی
- (۳) انقلاب فرانسه - گرفته شدن قدرت چانه‌زنی در اقتصاد از کشورهای استعمارزده - تثبیت مرجعیت علمی غرب
- (۴) زوال تدریجی قدرت کلیسا - تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده - ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی

۱۰۹- هر عبارت به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه مرتبط است؟

- در حرکت‌های آغازین خود، نیازمند حمایت سیاست‌های قومی و منطقه‌ای بود.
  - در حال ایجاد نظامی نوین است که تجارت و تولید بین‌المللی، آن را به پیش می‌راند.
  - مهم‌ترین عامل ادغام جوامع غیرغربی در نظام جهانی جدید بود.
  - نخستین انقلاب لیبرال در جهان است.
  - (۱) نهادهای بین‌المللی - صنعت ارتباطات - جهانی شدن - انقلاب فرانسه
  - (۲) اقتصاد سرمایه‌محور - جهانی شدن - صنعت ارتباطات - انقلاب روسیه
  - (۳) نهادهای بین‌المللی - امپراتوری رسانه - امپریالیسم - انقلاب روسیه
  - (۴) اقتصاد سرمایه‌محور - جهانی شدن - استعمار - انقلاب فرانسه
- ۱۱۰- در بین عبارت‌های زیر، کدام موارد نادرست است؟
- (الف) سازمان‌های ماسونی یکی از ابزارهای آموزشی - اقتصادی بود که غرب در تکوین خود به آن نیاز داشت.
  - (ب) آرمان سیاسی فراماسونرها، جهان‌وطنی (کاسموپولیتیسیم) است.
  - (ج) تضعیف سازوکارهای دموکراسی موجب تمرکز قدرت در دست چند شرکت یا چند فرد قدرتمند می‌شود.
  - (د) پیمان جنبش عدم تعهد برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی شکل گرفت.
- (۱) الف - ج   (۲) الف - ب   (۳) ج - د   (۴) الف - د

روان‌شناسی

۱۱۱- به ترتیب پاسخ هر یک از عبارت‌های زیر کدام است؟

- این روش کسب آگاهی، استدلال‌های منطقی را شامل می‌شود.
- از مجموعه‌ای فرضیه تأییدشده تشکیل شده است که کنار هم قرار گرفته‌اند.
- عبارت «مهم‌ترین علت ابتلا به افسردگی چیست؟» به این هدف روان‌شناسی مربوط می‌شود.
- کنترل و پیش‌بینی در علم روان‌شناسی نسبت به سایر علوم چگونه است؟

- (۱) شهود - اصول - توصیف - دشواری‌های کم‌تری دارد.
- (۲) عقل - نظریه - تبیین - دشواری‌های بیشتری دارد.
- (۳) تجربه - مسئله - پیش‌بینی - دشواری‌های بیشتری دارد.
- (۴) استناد به سخن بزرگان - قوانین - کنترل - دشواری‌های کم‌تری دارد.

۱۱۲- کدام فعالیت زیر با بقیه متفاوت است؟

- (۱) ریحانه نمی‌تواند برای رشته تحصیلی خود تصمیم درستی بگیرد.
  - (۲) نگین خود را فردی تنها و بی‌پشتیبان ادراک می‌کند.
  - (۳) رزا از شدت خوشحالی دست‌هایش را به هم می‌کوبد.
  - (۴) مونا دورنمایی از گذشته، حال و آینده زندگی خود را تجسم می‌کند.
- ۱۱۳- به ترتیب هر یک از عبارت‌های زیر به کدام پردازش مربوط می‌شود؟

- طبقه‌بندی حیوانات براساس داشتن یا نداشتن بال
- تقسیم‌بندی خوراکی‌ها براساس زمان ماندگاری
- خرید لباس براساس جنس الیاف به کار رفته در آن
- قرار دادن ظروف در کابینت براساس سایز آن‌ها

(۱) ادراکی - مفهومی - ادراکی - ادراکی

(۲) مفهومی - ادراکی - ادراکی - مفهومی

(۱) ادراکی - مفهومی - مفهومی - ادراکی

(۳) ادراکی - ادراکی - مفهومی - مفهومی

۱۱۴- کدام گزینه زیر درست است؟

- (۱) میثم در ارزشیابی نسبت به مسائل اخلاقی دچار مشکل شده است ← رشد درک اخلاقی
- (۲) پریا از این‌که خواهرش را ناراحت کرده است، احساس پشیمانی می‌کند ← رشد اجتماعی
- (۳) مونا نوزادی است که به مراقبانش لبخند می‌زند ← رشد جسمانی
- (۴) محسن نوجوانی است که سرعت تفکر بالایی دارد ← رشد شناختی

۱۱۵- به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر، به کدام ویژگی هویت اشاره دارد؟

- حنا عضو گروه ورزشی مدرسه خود شده است.
- مینا چهره خود را دوست ندارد.
- رضا حرفه وکالت را انتخاب کرده است.
- کیانا به خوبی رفتارهای مادرانه را از خود نشان می‌دهد.

(۲) اجتماعی - جسمی - روانی - جنسی

(۱) روانی - اجتماعی - جنسی

(۴) اجتماعی - جسمی - اجتماعی - روانی

(۳) روانی - جنسی - روانی - اجتماعی

۱۱۶- اگر عرفان در یک اتاق پر از هم‌بازی ترجیح دهد که خودش با اسباب‌بازی‌هایش بازی کند و مرتضی دوست داشته باشد فقط با کیارش، سجاد

و مصطفی بازی کند، کدام عبارت در مورد آن‌ها درست است؟

- (۱) عرفان ۹ ساله و مرتضی ۴ ساله است.
- (۲) عرفان و مرتضی هر دو دبستانی هستند.
- (۳) بازی عرفان از نوع موازی و بازی مرتضی از نوع گروهی است.
- (۴) عرفان رشد اجتماعی خوبی دارد ولی در مورد مرتضی رشد اجتماعی دچار ضعف است.

۱۱۷- کدام عبارت زیر درست است؟

- (۱) دارای ثروت متوسطی است (خود آرمانی) - دوست دارد معلم شود (خود آرمانی) - نقاش است (خود واقعی)
- (۲) خانواده کم‌جمعیت دارد (خود واقعی) - می‌خواهد مادر شدن را تجربه کند (خود آرمانی) - هوش او متوسط است (خود واقعی)
- (۳) ساکن تهران است (خود آرمانی) - روحیه هم‌نوع دوستی دارد (خود واقعی) - اضطراب دارد (خود آرمانی)
- (۴) می‌خواهد پزشک شود (خود واقعی) - فرزند اول خانواده است (خود واقعی) - از حیوانات می‌ترسد (خود آرمانی)

۱۱۸- اگر در یک آزمایش از فردی خواسته شود با دیدن تصویر نارگیل دست راست خود را بالا ببرد، هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب، کدام

موقعیت ردیابی علامت است؟

- تصویر آناناس را می‌بیند ولی دستش را بالا نمی‌برد.
- تصویر نارگیل را می‌بیند ولی دستش را بالا نمی‌برد.
- تصویر آناناس را می‌بیند و دستش را بالا می‌برد.

(۲) هشدار کاذب - از دست دادن محرک هدف - رد درست

(۱) رد درست - از دست دادن محرک هدف - هشدار کاذب

(۴) رد درست - هشدار کاذب - از دست دادن محرک هدف

(۳) از دست دادن محرک هدف - رد درست - هشدار کاذب

۱۱۹- توجه متمرکز در کدام گزینه زیر بیشتر است؟

- (۱) فردی که در هنگام آشپزی، با موبایل صحبت می‌کند.
- (۲) فردی که در هنگام طراحی به الگوی آن نگاه می‌کند.
- (۳) راننده تازه‌کاری که در هنگام رانندگی، ایمیل خود را چک می‌کند.
- (۴) فردی که هنگام درس خواندن، فیلم می‌بیند.

۱۲۰- به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر، به کدام اصل گشتالت مربوط می‌شود؟

- خانمی با پوشش مقنعه در بین خانم‌های چادری، «کم حجاب» و در بین خانم‌های دارای روسری، «باحجاب» ادراک می‌شود.
- گرایش به ادامه دادن تصویر به همین شکل

- دیدن طرح نیمه ترسیم‌شده چهره انسان به صورت یک چهره کامل

(۲) شکل و زمینه - استمرار - تکمیل

(۱) مشابهت - استمرار - مجاورت

(۴) شکل و زمینه - تکمیل - استمرار

(۳) مشابهت - تکمیل - مجاورت

۱۲۱- به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر به کدام مفهوم مربوط می‌شوند؟

- الهام درس می‌خواند تا برای خودش کسی شود و در این راه، از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کند.

- مهدی پارچه‌فروشی دارد و در مهمانی به نوع پارچه مهمانان دقت می‌کند.

- مسعود پس از مدت زیادی که منتظر خطر زلزله است، دیگر این کارکرد توجه را به دلیل خستگی رها می‌کند.

- دایان در مغازه لوازم خانگی، ماشین لباسشویی‌ای را خریداری می‌کند که قبلاً تبلیغ آن‌ها را در بیلبوردهای تبلیغاتی اتوبان‌ها دیده است.

(۱) باعث تمرکز - تحریک حواس - جست‌وجو - رد درست

(۲) مانع خوگیری - اطلاعات موجود در حافظه - گوش به زنگی - آماده‌سازی

(۳) باعث خوگیری - سبک پردازش و انتخاب افراد - جست‌وجو - تصمیم درست

(۴) مانع تمرکز - سبک پردازش و انتخاب افراد - گوش به زنگی - هشدار کاذب

۱۲۲- امیرعلی به دلیل تصادف ناگواری که چند سال پیش تجربه کرده است و خاطرات دردناک آن، هر چه فکر می‌کند، نام بیمارستانی را که در آن بستری بوده است، به یاد نمی‌آورد. این عامل به کدام عوامل مؤثر بر فراموشی اشاره دارد؟
 (۱) گذشت زمان
 (۲) عوامل عاطفی
 (۳) عدم رمزگردانی
 (۴) مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی

۱۲۳- درستی (ص) یا نادرستی (غ) هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب کدام است؟

- تلاش برای فهمیدن معانی واژگان علاوه بر حفظ کردن صرف آن‌ها، برای کنترل اثر گذشت زمان به کار می‌رود.
 - استفاده از فن بهسازی «بیان اهمیت مطلب» به «رمزگردانی بهتر» کمک می‌کند.
 - بیان جواب‌ها و دوباره خوانی متن مربوط به فن «به خود پس دادن» روش پس‌خبا است.

(۱) ص - غ - غ (۲) غ - ص - ص (۳) غ - غ - غ (۴) ص - ص - ص

۱۲۴- کدام حافظه زیر بلندمدت نیست؟

(۱) تکمیل کردن بیت «به نام خداوند جان و خرد ...»
 (۲) به یاد آوردن تاریخ فارغ‌التحصیلی خود از مقطع کارشناسی
 (۳) نام بردن اسامی پرجمعیت‌ترین شهرهای کشور
 (۴) جمع تمامی رسیدهای خرید برای محاسبه خرج روزمره

۱۲۵- در هنگام تداعی واژه «قناری» کدام واژگان دیرتر به ذهن می‌رسند؟

(۱) پرواز کردن - تمساح - سبزه - بال داشتن
 (۲) گنجشک - آبی - شیر - پرندگان دیگر
 (۳) پر داشتن - پرواز کردن - آبی - کیبوتر
 (۴) قرمز - زرد بودن - مورچه - پرواز کردن

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۱۱/۰۵

سؤالات آزمون دفترچه شماره (۲) دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم انسانی

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سوال: ۹۵	مدت پاسخگویی: ۹۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	وضعیت پاسخگویی	شماره سوال		مدت پاسخگویی
				از	تا	
۱	زبان عربی (اختصاصی)	۲۰	اجباری	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه
۲	تاریخ ۱	۲۰	زوج کتاب	۱۴۶	۱۶۵	۲۰ دقیقه
	تاریخ ۲	۲۰		۱۶۶	۱۸۵	
۳	جغرافیای ایران	۲۰	زوج کتاب	۱۸۶	۲۰۵	۲۰ دقیقه
	جغرافیا ۲	۲۰		۲۰۶	۲۲۵	
۴	منطق	۱۰	اجباری	۲۲۶	۲۳۵	۲۰ دقیقه
	فلسفه ۱	۱۰		۲۳۶	۲۴۵	
۵	اقتصاد	۱۵	اجباری	۲۴۶	۲۶۰	۱۵ دقیقه

زبان عربی (اختصاصی)

■ عین الأنسب في الجواب للترجمة من أو إلى العربية أو المفهوم (۱۳۴ - ۱۲۶):

۱۲۶- «إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ»

(۱) «همانا این امت شما، امتی واحد است و منم خدایتان؛ پس عبادت کنید!»

(۲) «قطعاً این امت شماست، امتی یگانه و من پروردگارتان هستم؛ پس مرا بپرستید!»

(۳) «بلاشک این امت شما، امتی یگانه است و من پروردگار شما هستم؛ پس عبادت کنید!»

(۴) «بی‌گمان این امت شماست، امتی واحد و من خدایتان هستم؛ پس مرا عبادت کنید!»

۱۲۷- «خلق الناس من ذكر و أنثى و جعلوا شعوباً و قبائل ليتعارفوا، ألا إن أكرمكم أتقاكم»:

(۱) مردم از یک مرد و زن آفریده گردیدند و ملت‌ها و قبایلی قرار داده شدند تا یکدیگر را بشناسند، هان که گرمی‌ترین شما، باتقواترینتان است!

(۲) مردم را از یک مرد و یک زن آفرید و ایشان ملت‌ها و قبایلی شدند تا یکدیگر را بشناسند، آگاه باشید که گرمی‌ترین شما، تقوای بیشتری دارد!

(۳) مردم از مردی و زنی خلق شدند و ملت‌ها و قبایلی درونشان نهاده شد تا آشنا شوند، آگاه باشید که گرمی‌ترینتان، پرهیزگارترین شما می‌باشد!

(۴) مردم را از مردی و از زنی خلق کرد و آن‌ها را ملت و قبایلی قرار داد تا آشنا شوند، هان که گرمی‌ترینتان، پرهیزگارترینتان می‌باشد!

۱۲۸- «اللوحات التحذيرية التي توجد هنا تحذر المواطنين من حفر الأرض لبناء العمارة أو للزراعة»:

(۱) تابلوهای هشدار که آن‌جا وجود دارند، به شهروندان برای کندن زمین برای ساختمان‌سازی و کشاورزی هشدار می‌دهند!

(۲) تابلوهای هشداردهنده که این‌جا ایجاد می‌شوند، هموطنان را از حفر زمین برای ساختن خانه و زراعت برحذر می‌دارند!

(۳) تابلوهای هشدارآمیزی که این‌جا وجود دارند، هموطنان را از کندن زمین برای ساختن ساختمان یا کشاورزی برحذر می‌دارند!

(۴) با تابلوهای هشدار می‌شوند، شهروندان از حفر زمین برای ساختمان‌سازی یا زراعت برحذر داشته می‌شوند!

۱۲۹- «ما أجمل أن يقوم أحد بتأليف كتاب لإحصاء مناطق الجذب السياحي في إيران و يحاول لتعريفها على السائح»:

(۱) چقدر زیباست که کسی برخیزد و کتابی برای شمارش مناطق جذاب گردشگری در ایران بنویسد و برای تعریف آن‌ها به جهانگردان کوشش نماید!

(۲) چه زیباست که کسی اقدام به تألیف یک کتاب برای شمارش مناطق دارای جاذبه جهانگردی در ایران کند و برای شناساندن آن‌ها به جهانگردان

تلاش نماید!

(۳) بسیار زیباست که یک نفر در ایران اقدام به نگاشتن کتابی برای شمارش مناطق دارای جاذبه جهانگردی کند و تلاش نماید آن‌ها به گردشگران

شناسانده شوند!

(۴) این‌که کسی یک کتاب برای شمارش مناطق جذاب گردشگری در ایران تألیف کند، زیباست و کوشش کند آن‌ها را به گردشگران معرفی نماید!

۱۳۰- «جذوة الحب الإلهي لا تظهر لمن أغلق باب قلبه على الحق و هذا أمر تصديقه سهل جداً»:

(۱) نور حب الهی برای کسی که در قلبش را به روی حق بسته، پدیدار نمی‌شود، و این امر، راستی‌اش بسیار ساده است!

(۲) پاره آتش حب الله ظاهر نمی‌گردد برای آن‌که در قلبش بر حق بسته شده و این امری است که باور کردنش واقعاً ساده است!

(۳) نور حب الهی نمایان نمی‌گردد برای کسی که در قلبش را به سوی حق بسته است و این امر تصدیقش جداً آسان است!

(۴) اخگر حب الهی برای آن‌که در قلب خود را بر حق بسته، نمایان نمی‌شود و این امری است که باور کردنش بسیار آسان می‌باشد!

۱۳۱- عین الخطأ:

(۱) طبیعت مازندران الخلابة! طبیعت دلربای مازندران!

(۲) معالم إيران الثقافية! آثار فرهنگی ایران!

(۳) منظمة اليونسكو عالمية! سازمان یونسکو، جهانی است!

(۴) مدن إيران تاريخية! شهرهای تاریخی ایران!

۱۳۲- عَيِّن الصَّحِيح:

(۱) كان لوالدي مرض جلديّ فذهب إلى الصيدليّة لتهيئة دواء لالتئام مرضه؛ پدرم یک بیماری پوستی داشت، بنابراین برای تهیه دارویی برای بهبود بیماری‌اش به داروخانه رفت!

(۲) الفطور في الفندق هو الجبنة و الحليب و مربّى المشمش؛ صبحانه در هتل، کره و شیر و مربای آلبالو است!

(۳) قد أنشد سعدی أشعاراً رائعةً عن خدمة الناس؛ سعدی اشعار جالبی را درباره خدمت به مردم سروده بود!

(۴) حُمس سَكّان القرية تعجّبوا من حدوث ظاهرة مطر السمك؛ پنجاه درصد ساکنان روستا، از رخ دادن پدیده باران ماهی شگفت‌زده شدند!

۱۳۳- «كوسه ماهی نقش مهمی در جنگ و صلح ایفا می‌کند!»؛ عَيِّن الصَّحِيح في التعريب:

(۱) يُؤدّي سمك القرش دوراً مهمّاً في الحرب و السلم!

(۲) سمك القرش يلعب دوراً هامّاً للحرب و الصلح!

۱۳۴- «لا بُدَّ لكلِّ ليلٍ من آخر!»؛ عَيِّن المناسب للمفهوم:

(۱) گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست!

(۲) از چاله درآمد، در چاه افتاد!

(۳) از پی هر گریه، آخر خنده‌ای است!

(۴) دو پادشاه در یک اقلیم نمی‌کنند!

■ ■ ■ إقرأ النّص التالي بدقّة، ثمّ أجب عن الأسئلة التالية بما يناسب النّص (۱۳۹ - ۱۳۵):

«أنظروا إلى شجرة التفّاح، ربّما يكون خمسون تَفّاحاً على الشجرة و لكلِّ تَفّاح عشرة حبوب. قد تسألون لماذا يجب أن يكون هذا المقدار من الحبوب لكي يزداد عدد من الأشجار فقط؟ الطبيعة تعلّم الإنسان شيئاً غالياً؛ أكثر الحبوب لن تنمو أبداً فإن تريدوا حقاً أن يحدث أمر فمن الواجب أن تحاولوا عدّة مرّات!»

۱۳۵- النّص يتكلّم عن .....

(۱) الجهد و الاستمرار (۲) الزراعة (۳) شجرة التّفّاح (۴) الطبيعة

۱۳۶- عَيِّن الخطأ حسب النّص:

(۱) للإنسان قدرة التعلّم حتّى من الطبيعة!

(۲) قد يفشل المرء عدّة مرّات ولكن ينجح في النهاية!

(۳) حبوب ثمرة شجرة التّفّاح لا تنمو إلاّ كثيراً!

(۴) في داخل ثمرة التّفّاح هناك حبوب كثيرة!

۱۳۷- عَيِّن الأنسب لمفهوم النّص:

(۱) قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود!

(۲) یک دست صدا ندارد!

(۳) عاقبت جوینده یابنده بود!

(۴) کاجی به از هیچی!

■ عَيِّن الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۱۳۸ و ۱۳۹):

۱۳۸- «يكون - تَفّاح - الحبوب - تعلّم»:

(۱) يكون: مضارع - مجرّد ثلاثي - للمفرد الغائب / من الأفعال الناقصة، اسمه: خمسون

(۲) تَفّاح: اسم - مذكّر - اسم المبالغة - معرب / مضاف إليه

(۳) الحبوب: جمع تكسير - معرفة - معرب / من الحبوب: جازّ و مجرور

(۴) تعلّم: فعل مضارع - متعدّد - معلوم - بزيادة حرف واحد / خبر للمبتدأ

۱۳۹- «الإنسان - أكثر - يحدث - تحاولوا»:

(۱) يحدث: مضارع - لازم - مزيد ثلاثي (من باب إفعال) / فاعله «أمر»

(۲) تحاولوا: مزيد ثلاثي (من باب مفاعلة) - للجمع المذكّر المخاطب - معلوم / مع فاعله جملة فعلية

(۳) الإنسان: اسم - مذكّر - معرفة (بال) - معرب / مفعول (= مفعول به) و منصوب بالفتحة

(۴) أكثر: اسم - اسم التفضيل - معرب / مبتدأ و مرفوع

■ عین المناسب في الجواب عن الأسئلة التالية (۱۴۵ - ۱۴۰):

۱۴۰- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

(۱) البِئْرُ حُفْرَةٌ عَمِيقَةٌ يُسْتَخْرَجُ الْمَاءُ أَوْ التَّقَطُّ مِنْهَا!

(۲) كَانَتْ سَمِيَةً بِانْتِظَارِ وَالِدِهَا بَعْدَ انْتِهَاءِ الدَّوَامِ الْمَدْرَسِيِّ!

(۳) إِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَ الْبِهَائِمِ!

(۴) يَحْتَفِلُ الْإِيرَانِيُّونَ بِالنُّورُوزِ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ السَّنَةِ الْهَجْرِيَّةِ الشَّمْسِيَّةِ!

۱۴۱- «..... الأسماك في النهر و البحر بأنواع مختلفة!»: عین الفعل المناسب:

(۱) يَعِيشُونَ (۲) يَعِيشُ (۳) تَعِيشُونَ (۴) تَعِيشُ

۱۴۲- عین الخطأ عن كتابة الأعداد:

(۱) هناك واحدة و عشرون جامعة في تلك المدينة الكبيرة

(۲) ستّة و عشر طائراً شاهدتها على شجرة!

(۳) إشترينا أحد عشر كتاباً من المعرض الدُولِيّ للكتاب!

(۴) صار المبلغ ثلاثمئة ألف تومان تقريباً!

۱۴۳- عین الخطأ عما أُشير إليه بخط:

(۱) إِفْتَحِي الحقيبة من فضلك! (دون حرف زائد، متعدّ)

(۲) «و اعتصموا بحبل الله» (فعل أمر، له حرفان زائدان)

(۳) عَوَّد لسانك لين الكلام! (مزيد ثلاثي من باب تفعيل، للمفرد المدكّر المخاطب)

(۴) هل تشاهد وجهاً في الصورة! (متعدّ، له حرفان زائدان)

۱۴۴- عین ضمير «نا» مفعولاً:

(۱) إن نجالس العلماء فهم ينفعوننا بلا شك!

(۲) تعرّفنا على أشخاص لهم أخلاق طيبة!

(۳) إستغفرنا الربّ لذنوبنا استغفاراً!

(۴) بعد دقائق أرسلنا حميداً إلى غرفة المدير!

۱۴۵- «أولئك ..... يضحكون في ساحة المنزل!»: إملاً الفراغ بما يكون الخبر جملة فعلية:

(۱) أطفال (۲) هم الذين (۳) البنات (۴) الأطفال

تاریخ

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سؤالات زوج درس ۱ (تاریخ ۱)، شماره ۱۴۶ تا ۱۶۵ و زوج درس ۲ (تاریخ ۲)، شماره ۱۶۶ تا ۱۸۵، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

زوج درس ۱

تاریخ (۱) (سؤالات ۱۴۶ تا ۱۶۵)

۱۴۶- کدام گزاره‌ها، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«مفهوم تاریخ در عبارت «درباره تاریخ ایتالیا و ایتالیایی‌های نخستین، آگاهی کمی در دست است»، .....، به معنی .....»

الف) هم‌چون عبارت «حادثه عاشورا یکی از وقایع مهم و تأثیرگذار در تاریخ اسلام است» - مجموعه حوادث و رویدادهایی است که یک فرد یا جامعه از سر گذرانده است.

ب) هم‌چون عبارت «انسان و کنش‌های او نقش مؤثری در شکل‌گیری تحولات تاریخی داشته است» - روش علمی مطالعه و تحلیل رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک نیست.

ج) هم‌چون عبارت «تاریخ هرودت کهن‌ترین اثر تاریخی به جا مانده از عصر باستان است» - روش علمی مطالعه و تحلیل رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک است.

د) هم‌چون عبارت «در پی کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲، دولت مصدق سرنگون شد» - تعیین روز، ماه و سال نیست.

۱) ب - د   ۲) ج - د   ۳) الف - ج   ۴) الف - ب

۱۴۷- مهارت و توانمندی مورخان در کدام مرحله از مراحل انجام یک پژوهش تاریخی نمایان می‌شود؟

۱) انتخاب موضوع پژوهش   ۲) شناسایی منابع   ۳) گردآوری و تنظیم اطلاعات   ۴) تحلیل و تفسیر اطلاعات

۱۴۸- با توجه به فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ، عبارت زیر با کدام گزینه ارتباط بیشتری دارد؟

«اگر در تعطیلات نوروز به شیراز مسافرت کنید، انبوهی از گردشگران از اقوام مختلف ایرانی را خواهد دید که برای دیدن بقایای تخت جمشید آمده‌اند.»

۱) مطالعه تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده و پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده‌اند.

۲) رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته‌اند، اما آثار و پیامدهای این رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یکدیگر پیوند می‌دهد.

۳) مردمانی که برای نسل‌های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی‌ها و تلخکامی‌ها و موفقیت‌ها و شکست‌های هم شریک بوده‌اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود، علاقه و دلبستگی دارند.

۴) مطالعه گذشته به ما کمک می‌کند که میراث فرهنگی را بخشی از هویت و شناسنامه ملی خود بدانیم و در حفظ و نگهداری آن بکوشیم.

۱۴۹- چه تعداد از عبارت‌های زیر درباره گاه‌شماری در تاریخ ایران صحیح است؟

الف) براساس منابع دست اول مکتوب می‌توان گفت که هخامنشیان از یکی گاه‌شماری یکی از ملل تابعه خود استفاده می‌کردند.

ب) تا پیش از سقوط هخامنشیان، گاه‌شماری سلوکی در ایران رواج نداشت.

ج) افزودن اندرگاه به آخر ماه دوازدهم در دوره اشکانی نیز مرسوم بوده است.

د) گاه‌شماری جلالی، یکی از دقیق‌ترین گاه‌شماری‌های جهان بود که در سال ۱۳۰۴ شمسی در ایران ابداع شد.

۱) ۴   ۲) ۳   ۳) ۱   ۴) ۲

۱۵۰- باستان‌شناس، کسی است که گذشته ..... و به ویژه ..... آن‌ها را در طول زمان و براساس ..... مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد.

- (۱) فرهنگی جوامع - تاریخ اجتماعی - منابع مکتوب
 (۲) تمدن‌های باستانی - شیوه زندگی - منابع مکتوب
 (۳) حکومت‌ها - سرگذشت سیاسی - آثار به جا مانده
 (۴) جوامع انسانی - تغییرات فرهنگی - آثار به جا مانده

۱۵۱- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

- (الف) سابقه شهرنشینی در بین‌النهرین و چین از ایران بیشتر است.
 (ب) چین، مصر و سومر در آغاز به صورت دولت - شهری اداره می‌شدند.
 (ج) دستاوردهای تمدنی مصر، بین‌النهرین و ایران در فرهنگ و تمدن یونان باستان اثرگذار بوده است.
 (۱) ص - ص - ص (۲) غ - ص - ص (۳) ص - غ - غ (۴) غ - غ - ص

۱۵۲- چه تعداد از عبارتهای زیر درباره سرزمین آورستان صحیح است؟

- (الف) نخستین سند قانون‌گذاری جهان مربوط به یکی از فرمانروایان باستانی این سرزمین است.
 (ب) به زیر آب رفتن زمین‌های حاصلخیز آن، یکی از عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان بود.
 (ج) شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد ساکنان این سرزمین با تمدن دره سند، داد و ستد داشته‌اند.
 (د) نخستین حکومت آریایی ایرانی در واکنش به حملات متعدد فرمانروایان این سرزمین به ایران، تشکیل شد.
 (ه) پس از سقوط سلسله هخامنشیان، مدتی تحت سیطره مقدونی‌ها درآمد.
 (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۲ (۴) ۵

۱۵۳- با توجه به تاریخ ایران و جهان در عصر باستان، کدام عبارت‌ها مرتبط با بازه زمانی هزاره دوم قبل از میلاد است؟

- (الف) حکومت ایلام با اموری‌ها ارتباط سیاسی و تجاری داشت.
 (ب) اولین دوره تمدن یونان شکل گرفته بود.
 (ج) مبادلات تجاری میان ایران و چین از طریق جاده ابریشم رواج داشت.
 (د) آریایی‌ها از سمت شمال غرب وارد هند شده و قدرت و نفوذ خود را بر سرتاسر این سرزمین گسترش داده بودند.
 (۱) الف - ب (۲) الف - ج (۳) ب - د (۴) ج - د

۱۵۴- ترتیب زمانی وقوع رویدادهای زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- (الف) عصر تاریکی در تاریخ یونان
 (ب) تأسیس سلسله موری در هند
 (ج) انضمام مصر به قلمرو ایران
 (۱) «ج» پس از «ب» و پیش از «الف»
 (۲) «ج» پس از «الف» و پیش از «ب»
 (۳) «الف» پس از «ب» و پیش از «ج»
 (۴) «الف» پس از «ج» و پیش از «ب»

۱۵۵- چه تعداد از عبارتهای زیر در مورد حوادث و رویدادهای ما بین قرن‌های ۶ تا ۳ قبل از میلاد در تاریخ روم باستان درست است؟

- (الف) رومیان بر شاه این شهر شوریدند و حکومت جمهوری رم را تأسیس کردند.
 (ب) جمهوری رم با شکست رقیبان و دشمنان خود گسترش یافت و بر سرتاسر شبه‌جزیره ایتالیا مسلط شد.
 (ج) در این دوره، تشکیلات حکومتی و نهادهای سیاسی جمهوری رم تکامل یافت.
 (د) رومیان با توسعه‌طلبی نظامی بر سراسر دریای مدیترانه و سرزمین‌های پیرامون آن مسلط شدند.
 (ه) کنستانتین با انتخاب بیزانتیوم به پایتختی، به تدریج زمینه تقسیم امپراتوری روم به دو بخش شرقی و غربی را فراهم آورد.

۱۵۶- با توجه به انواع منابع تحقیق ایران در دوران باستان، کدام گزینه درباره منابع اطلاعاتی عبارتهای داده شده صحیح است؟

الف) حضور چشمگیر زنان ایلامی در مراسم رسمی سیاسی و دینی

ب) رشد بازرگانی میان شهرها و مناطق تحت فرمانروایی سلسله هخامنشی

ج) گرایش برخی از شاهان اشکانی به کیش زرتشتی

د) گردآوری مصالح ساختمانی عالی از سراسر امپراتوری هخامنشی و استفاده از آنها در احداث کاخ آپادانا

۱) «الف» هم چون «ب» برخلاف «ج»: منابع دست اول غیرمکتوب

۲) «د» برخلاف «ج» و هم چون «ب»: منابع دست اول مکتوب ایرانی

۳) «د» هم چون «الف» و «ب»: منابع دست اول مکتوب غیرایرانی

۴) «الف» برخلاف «ج» و «د»: منابع دست اول غیرمکتوب

۱۵۷- چه تعداد از فرمانروایان زیر در دوره حکومت خود با شورش و جنگ داخلی مواجه شدند؟

«داریوش اول هخامنشی - اردشیر اول ساسانی - اردشیر دوم هخامنشی - اردوان چهارم اشکانی - خشایارشا هخامنشی - هرمز چهارم ساسانی»

۳ (۴)

۶ (۳)

۴ (۲)

۵ (۱)

۱۵۸- با توجه به رابطه «فرمانروای ساسانی - اقدام یا رویداد» چه تعداد از عبارتهای زیر صحیح است؟

الف) قباد یکم - حمایت از مزدک

ب) بهرام یکم - دستگیری و اعدام مانی

ج) انوشیروان - اخراج اشغالگران حبشی از یمن

د) شاپور دوم - سرکوب اعراب متجاوز به قلمرو ایران

ه) شیرویه - قتل بیشتر افراد خاندان ساسانی

و) خسرو پرویز - برانداختن حکومت لخمیان

۳ (۴)

۵ (۳)

۴ (۲)

۶ (۱)

۱۵۹- در جنگ‌هایی که میان ایران و روم در زمان اشکانیان و ساسانیان صورت گرفت: به ترتیب، .....

۱) والریانوس شکسته و والریانوس کشته شد.

۲) والریانوس شکسته و والریانوس کشته شد.

۳) کراسوس کشته و والریانوس به اسارت درآمد.

۴) کراسوس کشته و والریانوس به اسارت درآمد.

۱۶۰- در دوره هخامنشی کدام عامل موجب افزایش نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی شد و در این دوره، کدام یک از

اشاره‌های زیر در جایگاه بالاتری قرار گرفت؟

۱) افزایش نفوذ موبدان و رسمیت یافتن دین زرتشتی - روحانیون

۲) افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی - جنگجویان

۳) توسعه تشکیلات دیوانی و افزایش نفوذ موبدان - روحانیون

۴) رسمیت یافتن دین زرتشتی و افزایش فتوحات - جنگجویان

۱۶۱- کدام گزینه عبارت زیر را به نادرستی کامل نمی‌کند؟

«نظام پولی که داریوش هخامنشی ایجاد کرد، .....»

۱) کمک شایانی به رونق و توسعه صنعت کرد.

۲) عامل مهمی در بسط و گسترش تجارت و مبادله پایاپای کالا بود.

۳) معیاری برای ارزش‌گذاری کالاها و خدمات در نواحی مختلف پادشاهی هخامنشی شد.

۴) ضرب سکه طلا را در انحصار شاهان و شهرها قرار می‌داد.

۱۶۲- کدام یک از کتاب‌های زیر در زمان ساسانیان و براساس تعالیم زرتشت تألیف شد؟

- (۱) اوستا (۲) شاپورگان (۳) مادیان هزاردادستان (۴) دینکرد

۱۶۳- کدام عبارت‌ها مقارن با دوره‌ای است که زبان‌های ایرانی دوره میانه در مناطق مختلف ایران متداول بود؟

- (الف) معبد چغازنبیل برای ستایش اینشوشیناک در شوش ساخته شد.
 (ب) حکومت به شکل غیرمتمرکز اداره می‌شد و اداره برخی از مناطق کشور به صورت موروثی در اختیار حاکمان محلی بود.
 (ج) آموزگاری به عنوان یک شغل رسمی، به موبدان اختصاص داشت.
 (د) نخستین حکومت آریایی در ایران شکل گرفت.

- (۱) الف - د (۲) ب - ج (۳) الف - ب (۴) ج - د

۱۶۴- تأثیر هنر یونانی در کدام یک از وجوه هنری عصر اشکانی مشهود است؟

- (۱) نگارگری (۲) بافندگی (۳) پیکرسازی (۴) سفالگری

۱۶۵- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام گزینه درباره اطلاعاتی که نقش برجسته‌های به جا مانده از دوره هخامنشی و ساسانی به دست می‌دهند،

صحیح است؟

- (الف) اشتغال زنان در امور اداری
 (ب) شکوفایی هنر بافندگی
 (ج) گرایش دینی فرمانروایان
 (د) تأثیرپذیری از دستاوردهای هنری اقوام و ملل تابعه خود
 (ه) پیروزی شاهان بر دشمنانشان
- (۱) «الف»، «ج» و «د»: هخامنشیان / «ب» و «ه»: ساسانیان
 (۲) «ج»، «د» و «ه»: ساسانیان / «الف» و «ب»: هخامنشیان
 (۳) «ب»، «ج» و «د»: هخامنشیان / «الف» و «ه»: ساسانیان
 (۴) «ج» و «ه»: ساسانیان / «ب» و «د»: هخامنشیان

زوج درس ۲

تاریخ (۲) (سوالات ۱۶۶ تا ۱۸۶)

۱۶۶- کدام موارد درباره تاریخ‌نگاری ایران در سده‌های پنجم و ششم هجری قمری نادرست است؟

- (الف) تاریخ‌های منظوم سروده می‌شد.
 (ب) برخی از مورخان، کتاب‌های خود را به روش تحلیلی به نگارش درآورده بودند.
 (ج) نگارش متون تاریخی با تمرکز ویژه بر توصیف زندگی و اقدامات یک فرمانروا مرسوم شده بود.
 (د) اثر شاخصی در تاریخ‌نگاری سلسله‌ای تألیف نشده بود.

- (۱) الف - ب (۲) ج - د (۳) الف - ج (۴) ب - د

۱۶۷- کدام مورد توصیف درستی از رویدادها و شیوه‌های تاریخ‌نگاری در ایران ارائه نمی‌دهد؟

- (۱) تاریخ‌نگاری در قرن دهم نسبت به قرن نهم دچار افول شد.
 (۲) شیوه کار تاریخ‌نگاران روایی با سیره‌نویسان عصر پیامبر در مواجهه با اخبار و روایت‌ها یکسان بود.
 (۳) پس از دوره مغول، تک‌نگاری ادامه نیافت.
 (۴) با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت.

۱۶۸- کدام گروه از عبارات‌های زیر هم‌مفهوم هستند؟

- (الف) اعتبارسنجی
(ب) فهم دقیق رویدادهای گذشته
(ج) بررسی علل وقوع یک رویداد تاریخی
(د) بررسی اصالت خبر
(ه) نقد روایت تاریخی
(و) دسته‌بندی گونه‌های مختلف منابع تاریخی
- (۱) ب - ج - د - ه
(۲) الف - د - ه
(۳) الف - ب - ه
(۴) ج - د - ه

۱۶۹- کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«توزیع ناعادلانه درآمدهای خزانه میان مسلمانان از زمان خلافت، ..... آغاز شد؛ او .....»

(۱) خلیفه دوم - بعد از ابوبکر، حدود ۱۲ سال بر قلمرو اسلامی خلافت کرد.

(۲) عمر - از جمله مهاجرین حاضر در سقیفه بنی‌ساعده بود.

(۳) خلیفه سوم - محدودیت‌هایی که عمر برای ثروت‌اندوزی سران قریش ایجاد کرده بود را نادیده گرفت.

(۴) عثمان - خویشاوندان اموی خود را بر سر کار آورد و دست آنان را در اداره امور خلافت باز گذاشت.

۱۷۰- با توجه به عبارات‌های زیر، در مقایسه دو شهر مکه (۱) و مدینه (۲) (پیش از ظهور اسلام) کدام گزینه صحیح است؟

(الف) نبود مرجع سیاسی قدرتمند

(ب) وجود گروه‌های یکتاپرست

(ج) تجارت با سایر نواحی

(د) کشاورزی

(۱) مورد (۱) از نظر «ب» و «د» با مورد (۲) متفاوت بود.

(۲) مورد (۱) از نظر «الف» و «ج» با مورد (۲) متفاوت بود.

(۳) مورد (۲) از نظر «د» متفاوت و از نظر «ج» با مورد (۱) مشابه بود.

(۴) مورد (۲) از نظر «الف» و «ب» با مورد (۱) مشابه بود.

۱۷۱- چه تعداد از گزاره‌های داده‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«همزمان با آغاز دوره خلافت فاطمیان در مصر .....»

(الف) خاندان اموی با سرکوب شورش‌های داخلی و دفع حملات مسیحیان، به صورت مستقل از خلافت عباسیان، بر سرزمین اندلس حکومت می‌کردند.

(ب) علویان طبرستان به عنوان مدعیان خلافت، در حال مبارزه با سپاهیان خلیفه و متحدانش بودند.

(ج) نخستین سلسله مسلمان ایرانی بر غرب ایران حکومت می‌کرد.

(د) محمود غزنوی بسیاری از علما و مردم شهر ری را به بهانه اسماعیلی بودن به قتل رساند.

(ه) پاپ اوربان دوم مسیحیان را برای حمله به سرزمین‌های اسلامی و جنگ با مسلمانان به جنگ‌های صلیبی فرا خواند.

۲ (۴)

۴ (۳)

۳ (۲)

۵ (۱)

۱۷۲- با در نظر گرفتن زمان وقوع رخدادها و دوره زندگی افراد، احتمال وقوع کدام موقعیت‌ها وجود دارد؟

(الف) غیاث‌الدین شیرازی در بنای شهر سلطانیه اثرگذار بوده است.

(ب) عظاملک جوینی، قتل خلیفه عباسی به دست هولاکو و پایان خلافت عباسی را دیده یا خبر آن را شنیده است.

(ج) ابوعلی سینا خبر لشکرکشی طغرل سلجوقی به بغداد و خارج کردن خلیفه از تسلط آل‌بویه را شنیده است.

(د) مؤلف کتاب جامع‌التواریخ، آغاز دوره مسلمانی مغولان را درک کرده است.

د - ج (۴)

د - ب (۳)

ب - الف (۲)

الف - ج (۱)

۱۷۳- به ترتیب به ترتیب هر یک از توصیفات زیر مربوط به نظام اداری و دیوانی کدام دوره است؟

(الف) تشکیلات اداری (دیوانی) منظم و منسجمی با اقتباس از نظام دیوانی عهد ساسانیان شکل گرفت.

(ب) بسیاری از دیوان سالاران حکومت سامانی و حتی برخی از دیوان سالاران حکومت آل بویه به خدمت گرفته شدند.

(ج) دیوان وزارت که وزیر در رأس آن قرار داشت، به شکوه مندی بی نظیری رسید.

(د) زبان دستگاه اداری از عربی به فارسی تغییر یافت.

(۱) سامانیان - غزنویان - عباسیان - سلجوقیان (۲) عباسیان - خوارزمشاهیان - سلجوقیان - غزنویان

(۳) عباسیان - غزنویان - سلجوقیان - سلجوقیان (۴) سلجوقیان - خوارزمشاهیان - سلجوقیان - سامانیان

۱۷۴- درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر درباره خاستگاه و نحوه به قدرت رسیدن حکومت‌های ایرانی در سده‌های سوم و چهارم

هجری، در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(الف) سلسله‌های طاهریان و سامانیان ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه سیستان و ماوراءالنهر داشتند.

(ب) سلسله زبیریان هم‌چون علویان در منطقه گرگان و طبرستان بدون اجازه خلیفه قدرت را به دست گرفتند.

(ج) سلسله آل بویه از حکومت‌های شیعه‌مذهب بود که پیش از کسب قدرت، پیشه نظامی داشتند.

(د) سلسله صفاریان خاستگاه مردمی داشتند و فعالیت خود را با جنگ علیه خوارج از شرق ایران آغاز کردند.

(۱) غ - ص - ص - ص (۲) غ - ص - غ - ص (۳) ص - ص - غ - ص (۴) ص - غ - غ - ص

۱۷۵- در مقایسه دو حکومت صفوی (۱) با سلجوقی (۲) کدام عبارت‌ها نادرست است؟

(الف) در دوره (۱) هم‌چون دوره (۲) اقداماتی برای مقابله با نیروی سرکش امیران و نظامیان صورت گرفت.

(ب) در دوره (۱) برخلاف دوره (۲) هنر فلزکاری پیشرفت کرد و به اوج زیبایی رسید.

(ج) در دوره (۲) برخلاف دوره (۱) شعر فارسی به رونق و شکوفایی رسید و شاعران بزرگی پا به عرصه ادب نهادند.

(د) در دوره (۲) هم‌چون دوره (۱) تجارت خارجی به طور چشمگیری رشد کرد.

(۱) الف - ب (۲) الف - د (۳) ب - ج (۴) ج - د

۱۷۶- «کمال‌الدین بهزاد» در دربار کدام سلسله‌ها فعالیت هنری می‌کرد و کدام عبارت درباره او نادرست است؟

(۱) ایلخانی و تیموری - با خلق آثار بی نظیر، مکتب هنری تبریز را پایه‌گذاری کرد.

(۲) ایلخانی و تیموری - او زندگی روزمره عموم مردم و فعالیت اصناف و پیشه‌وران را به تصویر می‌کشید.

(۳) تیموری و صفوی - سیاستمداری هنرمند و هنرپرور بود.

(۴) تیموری و صفوی - مکتب نگارگری او، سرآغاز دگرگونی عظیمی در نقاشی شد.

۱۷۷- نخستین سلسله‌هایی که رهبران مشایخ صفوی با آن‌ها برخورد نظامی کردند، در چه قسمت‌هایی از ایران حکومت می‌کردند؟

(۱) غربی و مرکزی (۲) شرقی و مرکزی (۳) غربی و شمالی (۴) شمالی و شرقی

۱۷۸- چه تعداد از عبارتهای زیر درباره ویژگی‌ها و تحولات مربوط به دوره «اقتدار و شکوفایی سلسله صفوی» صحیح است؟

«انتقال پایتخت از قزوین به اصفهان - تأسیس مکتب هنری اصفهان - انضمام عراق و عتبات عالیات به قلمرو صفوی - احداث میدان نقش

جهان - گسترش مبادلات و مناسبات اقتصادی با اروپایی‌ها - اخراج پرتغالی‌ها از خلیج فارس - نوسازی تشکیلات سپاه»

(۱) ۶ (۲) ۴ (۳) ۷ (۴) ۵

۱۷۹- کدام گزاره‌ها درباره «صلاح‌الدین ایوبی» نادرست است؟

- (الف) با استفاده از ضعف حاکمان اندلس، بخش‌های وسیعی از آن سرزمین را تصرف کرد.
 (ب) به حکومت فاطمیان مصر پایان داد.
 (ج) با پیشروی در آسیای صغیر، موجودیت امپراتوری بیزانس را به خطر انداخت.
 (د) بیت‌المقدس را از اشغال صلیبی‌ها خارج کرد.

(۱) الف - د (۲) ب - د (۳) الف - ج (۴) ب - ج

۱۸۰- با در نظر گرفتن «نزدیکی زمانی مورخ با یک رویداد»، چنان‌چه که بخواهیم برای پژوهش درباره موضوعات زیر دست به انتخاب بزنیم، کدام منابع مناسب‌ترند؟

- (الف) جنگ چالدران میان دولت صفوی با عثمانی‌ها
 (۱) الف: کتاب حبیب‌السیر ب: کتاب تاریخ گزیده
 (ب) روند قدرت‌گیری تیمور گورکانی در ماوراءالنهر
 (۲) الف: نوشته غیاث‌الدین خواندمیر ب: نوشته ابن‌عربشاه
 (۳) الف: کتاب احسن‌التواریخ ب: نوشته حمدالله مستوفی
 (۴) الف: نوشته حسن بیگ روملو ب: کتاب عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور

۱۸۱- کدام مورد به صدرالمتألهین، فیلسوف بزرگ ایرانی نسبت داده شده است؟

- (۱) در همه علوم دینی، عقلی و طبیعی عصر، صاحب‌نظر بود.
 (۲) از شاگردان شیخ بهایی و ملاصدرا بود.
 (۳) از بنیان‌گذاران مکتب فلسفی اصفهان بود.
 (۴) فلسفه مشاء، اشراق، کلام و عرفان را به هم درآمیخت و نظام فلسفی جدیدی پدید آورد.

۱۸۲- کدام گزاره‌ها عبارت زیر را به نادرستی کامل می‌کند؟

«به دنبال انقراض امپراتوری شارلمانی، .....»

- (الف) حملات قبایل ژرمن از شرق و شمال موجب گسترش نامنی در اروپا شد.
 (ب) قدرت اشراف فتودال به طرز چشمگیری کاهش یافت.
 (ج) مسیحیان به دعوت پاپ و به فرماندهی اشراف اروپایی جنگ‌های صلیبی را علیه مسلمانان به راه انداختند.
 (د) پاپ با برخی از شاهان و امپراتوران، وارد رقابت و کشمکش شد.

(۱) ب - د (۲) الف - ب (۳) ج - د (۴) الف - ج

۱۸۳- کدام مورد درباره ترتیب زمان وقوع رویدادهای زیر صحیح است؟

- (الف) مرگ شاهرخ و آغاز رقابت میان شاهزادگان تیموری
 (ب) تأسیس حکومت شیعه‌مذهب سربداران
 (ج) تسلط عثمانی‌ها بر قسطنطنیه و پایان کار بیزانس

(۱) «الف» پس از «ج» و پیش از «ب» (۲) «ج» پس از «ب» و پیش از «الف»

(۳) «ج» پس از «الف» و پیش از «ب» (۴) «الف» پس از «ب» و پیش از «ج»

۱۸۴- تفکر و سبک جدیدی از زندگی که در قرن ۱۴ میلادی در اروپا باب شد، بر چه اساسی استوار بود و چه کسانی آن را انتشار دادند؟

- (۱) احیای اندیشه و فرهنگ یونان و روم باستان - برخی شهرنشینان ثروتمند اروپایی
 (۲) گسترش روابط فرهنگی اروپا با جهان اسلام - خاندان معروف مدیچی
 (۳) درگیری پاپ‌ها و پادشاهان - نویسندگان و اندیشمندان ایتالیایی
 (۴) استقلال و آزادی عمل دولت‌شهرهای ایتالیایی - حامیان نهضت پروتستان

۱۸۵- عبارتهای زیر به وضعیت و ویژگیهای کلیسا در اروپای پیش از رنسانس اشاره دارد. کدام گزینه درباره مخالفتها و انتقادهایی که از سوی

گروههای مختلف علیه آنها شکل گرفت، صحیح است؟

الف) در سدههای میانه، مقامهای کلیسا هدایت جریان فکر و فرهنگ را به دست گرفتند و کلام، فلسفه، اخلاق، ادبیات و هنر را مطابق میل خود تعلیم می دادند. آنان تفسیر کتاب مقدس را حق انحصاری خود می شمردند.

ب) یکی از رسوم دینی قرون وسطا، رسم بخشش گناهان بود که به موجب آن، شخص گناهکار در برابر کشیش به گناه خود اعتراف می کرد و خواهان بخشش می شد.

ج) پس از مرگ شارلمانی، اسقفها و پاپ، مدعی حقوق سیاسی و قدرت دنیوی شدند.

۱) اومانیسیم در تقابل با «الف» و «ج» قرار داشت و «ب» با اعتراض افرادی از درون کلیسا مواجه شد.

۲) مصلحان دینی در برابر «الف» و «ب» دست به اعتراض زده و فرمانروایان و شاهان در تقابل با «ج» به جنگ با کلیسا رفتند.

۳) انسان‌گرایان به تبعیت از یونان باستان «الف» و «ب» را نفی و نقد کردند.

۴) اعتراض‌هایی که نسبت به مورد «ب» صورت گرفت، در نهایت منجر به تقویت قدرت معترضان به مورد «ج» شد.

جغرافیا

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سؤالات زوج درس ۱ (جغرافیای ایران، شماره ۱۸۶ تا ۲۰۵) و زوج درس ۲ (جغرافیا ۲)، شماره ۲۰۶ تا ۲۲۵)، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

زوج درس ۱

جغرافیای ایران (سؤالات ۱۸۶ تا ۲۰۵)

۱۸۶- با توجه به تعریف «پدیده» و انواع آن و همچنین روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها از یکدیگر در مکان، شکل رابطه در کدام گزاره با سایرین متفاوت است؟

الف) گسترش شهرهای متعدد در کناره رودها موجب برهم خوردن تعادل جریان رودها در منطقه زاگرس شده است.

ب) ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس موجب آسیب به آب‌سنگ‌های مرجانی شده است.

ج) شیب زمین، خانه‌سازی را در نواحی کوهستانی با مشکل مواجه می‌کند.

د) احداث فزاینده سد بر روی رودخانه‌های منتهی به دریاچه ارومیه موجب کاهش آب این دریاچه شده است.

۱) ج (۲) الف (۳) ب (۴) د

۱۸۷- درستی (ص) یا نادرستی (غ) عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) بخش اعظم سرزمین ما را نواحی مرتفع و کوهستانی تشکیل می‌دهد.

ب) ناهمواری‌های ایران بیشتر طی دوره‌های اول تا سوم زمین‌شناسی پدید آمده و پیدایش نهایی آن‌ها به اواخر دوران سوم زمین‌شناسی مربوط است.

ج) رشته‌کوه‌های بشاگرد به عنوان یکی از پدیده‌های طبیعی منطقه مکران تحت تأثیر فرسایش پدید آمده است.

د) کوهستان‌های ایران را با توجه به تاریخچه زمین‌شناسی، تحولات ناهمواری‌ها، شکل و پراکندگی آن‌ها به چهار منطقه تقسیم کرده‌اند.

۱) ص - غ - ص - ص (۲) غ - غ - ص - غ (۳) غ - ص - ص - غ (۴) ص - ص - غ - ص

۱۸۸- با توجه به تعریف «موقعیت مطلق» چه تعداد از عبارتهای زیر مرتبط با این مفهوم است؟

الف) شبه‌جزیره کریمه، یک منطقه گردشگری و کشاورزی در شمال دریای سیاه و جنوب اوکراین است.

ب) تراکم پوشش گیاهی در مناطق حاره‌ای بیشتر از سایر نواحی جهان است.

ج) شیب عمومی کوهستان‌های تالش به سمت خزر بیشتر از منطقه آذربایجان است.

د) از جمله رشته‌کوه‌های مهم ناحیه شمال خراسان، بینالود در اطراف نیشابور است.

۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۱ (۴) ۲

* با توجه به عبارتهای زیر به دو سؤال بعدی پاسخ دهید.

الف) مهم‌ترین عوامل انسانی تأثیرگذار در بروز سیلاب در ناحیه زاگرس چیست؟

ب) عوامل مؤثر در توسعه کشورها کدام است؟

ج) عوامل طبیعی به چه میزان در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی در ایران اثرگذار بوده است؟

د) بین ناهمواری و تراکم جمعیت چه ارتباطی وجود دارد؟

۱۸۹- چه تعداد از عبارتهای داده‌شده را می‌توان به عنوان موضوع یک پژوهش جغرافیایی در نظر گرفت؟

۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۱ (۴) ۲

۱۹۰- کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«سؤال مطرح شده در عبارت .....»

(۱) «ب» هم چون «ج»، با مکان وقوع پدیده‌ها سروکار دارد.

(۲) «ج» برخلاف «د»، به علت وقوع پدیده می‌پردازد.

(۳) «الف» برخلاف «د» روابط متقابل انسان و محیط را مورد توجه قرار می‌دهد.

(۴) «د» هم چون «الف» بر ماهیت پدیده دلالت دارد.

۱۹۱- کدام گزینه عبارت زیر را به نادرستی کامل نمی‌کند؟

«از عوامل مؤثر بر ایجاد بیابان‌های ایران می‌توان به ..... و ..... اشاره کرد که .....»

(۱) جهت رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس - پرفشار جنب حاره‌ای - دومی برخلاف اولی بر آب و هوای کشورمان نیز مؤثر است.

(۲) پرفشار جنب حاره‌ای - دوری از منابع رطوبتی - اولی برخلاف دومی موجب اختلاف شدید دما در نواحی ساحلی جنوب کشورمان شده است.

(۳) دور بودن از منابع رطوبتی - جهت رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس - اولی برخلاف دومی مرتبط با عامل موقعیت جغرافیایی است.

(۴) میزان ارتفاع و شیب کوهستان‌ها - عرض جغرافیایی - دومی برخلاف اولی در پراکندگی جغرافیایی بارش در کشورمان اثر دارد.

۱۹۲- کدام گزینه دربارهٔ دشت کویر (الف) و بیابان لوت (ب) صحیح است؟

(۱) مورد «الف» برخلاف «ب» در منطقهٔ فشار زیاد جنب حاره‌ای قرار گرفته است.

(۲) میانگین بارش در «ب» از «الف»، بیشتر است.

(۳) به ترتیب موقعیت آب و هوایی و موقعیت مطلق در شکل‌گیری «الف» و «ب» تأثیرگذار بوده است.

(۴) مورد «الف» در سال ۱۳۹۵ به عنوان اولین اثر طبیعی ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو قرار گرفت.

۱۹۳- چه تعداد از عبارت‌های زیر دربارهٔ تأثیر آب و هوا بر زندگی انسان صحیح است؟

(الف) آب و هوا مهم‌ترین عوامل کنترل‌کنندهٔ فعالیت‌های روزانه و همچنین طولانی‌مدت زندگی انسان است.

(ب) آب و هوا بر نوع کشاورزی، گردشگری، معماری، سیستم‌های حمل و نقل، میزان جمعیت و سلامتی انسان نیز تأثیر دارد.

(ج) شرایط آب و هوایی، در امور دفاعی و نظامی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و طرح‌های نظامی، تاکتیک‌ها و تجهیزات نظامی، البسه

و پشتیبانی از نیروها را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

(د) آلودگی هوا، بیابان‌زایی، وقوع سیل و افزایش دما، از جمله مشکلات محیط زیستی مربوط به آب و هوا است که در سال‌های اخیر، کشور

ما و دیگر کشورهای جهان با آن روبه‌رو بوده‌اند.

۳ (۴)

۱ (۳)

۴ (۲)

۲ (۱)

۱۹۴- با توجه به سؤالات کلیدی جغرافیا و پاسخ آن‌ها، عبارت‌های زیر با کدام یک از این سؤالات ارتباط بیشتری دارد؟

- عوامل مؤثر در شکل‌گیری پدیدهٔ ریزگردها: خشک شدن باتلاق‌ها و مدیریت ضعیف منابع آب

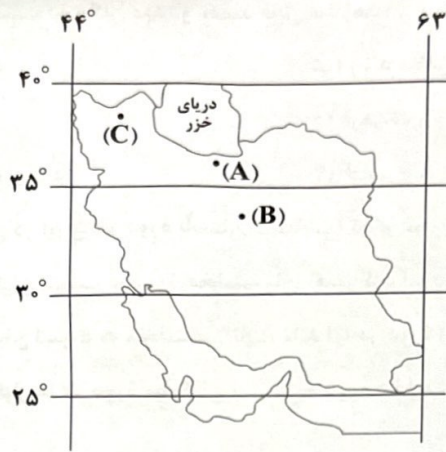
- راهکارهای مناسب برای مقابله با ریزگردها: احیای تالاب‌ها و اجرای طرح‌های مهار بیابان

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

۱۹۵- با توجه به تصویر زیر، کدام عبارت‌ها نادرست است؟

- الف) مورد «A» و «C» برخلاف مورد «B» در دوره سرد سال تحت تأثیر ورود توده‌های هوا، با بارندگی مواجه‌اند.
 ب) اختلاف دما و میزان بارش در مورد «B» نسبت به مورد «A» به ترتیب بیشتر و کم‌تر است.
 ج) مورد «A» از نظر موقعیت ریاضی با مورد «C» یکسان و با مورد «B» متفاوت است.
 د) به ترتیب کوه‌زایی مواد رسوبی طی میلیون‌ها سال و برخورد صفحه عربستان و اوراسیا در شکل‌گیری کوهستان‌های منطقه «A» و «B» تأثیرگذار بوده است.

۱) الف - ب   ۲) ج - د   ۳) الف - د   ۴) ب - ج

۱۹۶- به ترتیب، درستی (ص) یا نادرستی (غ) عبارت‌های زیر درباره انواع کانون‌های آبگیر در کشورمان در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
 الف) وجه تمایز کانون‌های آبگیر فصلی از دائمی، میزان بارش و بازه زمانی بارش‌ها است.

- ب) کانون‌های آبگیر اتفاقی، اغلب در منطقه کوهستانی مرکزی شکل می‌گیرند.
 ج) تعداد کانون‌های آبگیر دائمی در منطقه کوهستانی شمال کشور نسبت به منطقه کوهستانی جنوب شرق بیشتر است.
 ۱) ص - غ - ص   ۲) غ - غ - ص   ۳) ص - ص - غ   ۴) غ - ص - ص

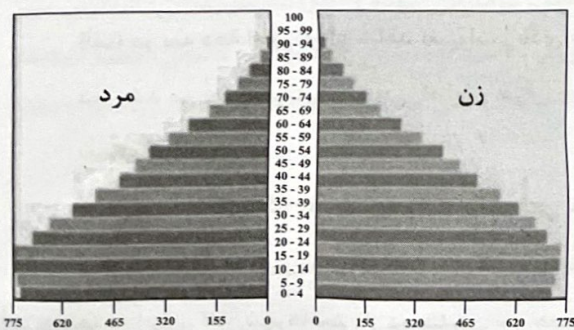
۱۹۷- چه تعداد از عبارت‌های زیر درباره دریاچه‌های ایران صحیح است؟

- الف) دریاچه جازموریان ← محل قرارگیری آن به گونه‌ای است که تحت قلمرو اداری دو استاندار قرار گرفته است.
 ب) دریاچه مهارلو ← برخلاف دریاچه مسیله، در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کند.
 ج) دریاچه نیریز ← برخلاف دریاچه فامور در ماه‌های گرم یا سال‌های کم‌بارش، به شکل شوره‌زار درمی‌آید.
 د) دریاچه زریبار ← هم‌چون دریاچه ارومیه در نیمه غربی کشورمان واقع شده است.
 ه) دریاچه هامون ← نسبت به دریاچه مسیله در عرض‌های جغرافیایی پایین‌تری قرار گرفته است.

۱) ۴   ۲) ۵   ۳) ۲   ۴) ۳

۱۹۸- کدام عبارت‌ها درباره هرم زیر نادرست است؟

- الف) گروه‌های سنی جمعیت این کشور از لحاظ نسبت جنسیتی در تعادل قرار دارد.
 ب) این کشور در ۲۰ سال آینده از نظر تأمین نیروی دفاعی و امنیت ملی با مشکلات زیادی مواجه خواهد بود.
 ج) برنامه‌ریزان باید ایجاد فرصت‌های تحصیلی، شغلی، رفاهی و تفریحی برای جوانان را در اولویت خود قرار دهند.
 د) اعمال سیاست‌های کنترل کاهشی جمعیت، موجب شده هرم سنی این کشور به سمت سالمندی حرکت کند.

۱) الف - ج   ۲) ب - د   ۳) ب - ج   ۴) الف - د

۱۹۹- کدام گزاره‌ها، عبارت زیر را به نادرستی کامل نمی‌کند؟

«نمی‌توان گفت که اثر مهاجرت بر ..... در مکان مبدأ و مقصد قابل مشاهده .....»

الف) قیمت مسکن و اشتغال - نیست. (ب) رشد مطلق جمعیت - است.

ج) ترکیب سنی و جنسی - نیست. (د) فرهنگ و زبان - است.

(۱) الف - ب (۲) ب - د (۳) الف - ج (۴) ج - د

۲۰۰- با توجه به تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران (از دوره باستان تا معاصر) کدام عبارت‌ها صحیح است؟

الف) تقسیمات کشوری در دوره سلوکیان نسبت به دوره هخامنشیان تغییر کرد اما در دوره افشاریه نسبت به صفویه، ثابت ماند.

ب) تقسیمات کشوری در دوره اشکانیان نسبت به هخامنشی ثابت ماند اما در دوره زندیه نسبت به افشاریه تغییر کرد.

ج) تقسیمات کشوری از نظر تعداد بخش‌ها در دوره سلوکیان نسبت به دوره هخامنشیان ثابت ماند اما در دوره ساسانیان نسبت به اشکانیان افزایش یافت.

د) عناصر اصلی تقسیمات کشوری در دوره قاجاریه نسبت به زندیه ثابت ماند اما پس از انقلاب، تعداد استان‌ها در دهه ۸۰ نسبت به دهه ۶۰ افزایش یافت.

(۱) الف - د (۲) ب - ج (۳) ب - د (۴) الف - ج

۲۰۱- با توجه به تقسیمات حکومتی در عصر ساسانی و تقسیمات کشوری فعلی کشورمان، کدام گزینه در ارتباط با طرح‌واره زیر صحیح است؟

(۱) اگر «الف» را یک استان در نظر بگیریم، «ب» توسط فرماندار اداره می‌شود و «ج» کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است.

(۲) اگر «الف» یک استان باشد، «ب» توسط شهردار و «ج» توسط بخشدار اداره می‌شوند.

(۳) چنانچه «ب» را معادل تسوک در دوره ساسانیان در نظر بگیریم، «الف» ایالت و «ج» شهرستان خواهد بود.

(۴) چنانچه «ب» بخش باشد، «الف» را فرماندار اداره می‌کند و «ج» معادل رستاک در عصر ساسانی است.

۲۰۲- چه تعداد از گزاره‌های داده‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«سکونتگاهی که بیشتر جمعیت فعال آن‌ها در بخش ..... اشتغال دارند، .....»

الف) کشاورزی - از نظر دسترسی به خدمات و حمل و نقل عمومی با محدودیت مواجه‌اند.

ب) خدمات و صنعت - گاهی تحت تأثیر عواملی چون آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی با مهاجرت معکوس مواجه‌اند.

ج) خدمات و صنعت - با توجه به چگونگی پیدایش و کارکردهای مختلف خود، شکل‌های متفاوتی دارند.

د) کشاورزی - تحت تأثیر چگونگی قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی در آن‌ها، اشکال مختلفی دارند.

(۱) ۴ (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۲۰۳- چه تعداد از عبارت‌های زیر درباره تغییرات جمعیتی سکونتگاه‌های ایران و پیدایش شهرهای پرجمعیت صحیح است؟

الف) در سه دهه اخیر، ایران شاهد تغییرات زیادی در جمعیت و ظاهر سکونتگاه‌های خود بوده است.

ب) رشد سریع جمعیت هم موجب افزایش میزان جمعیت شهرها شده و هم موجب شده که با تبدیل نقاط روستایی به شهر، تعداد نقاط شهری افزایش یابد.

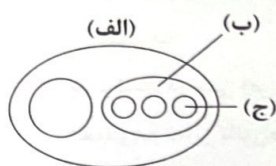
ج) تغییرات سکونتگاه‌ها بر شیوه زندگی اجتماعی - اقتصادی ساکنان آن‌ها نیز تأثیر گذاشته است.

د) پدیده گرایش به شهرنشینی در همه جای کشور به چشم می‌خورد، اما در سال‌های اخیر ۸ شهر ایران، جمعیت بیشتری را در خود جای داده است.

ه) در ایران، کلان‌شهرها بیش از ده میلیون نفر جمعیت دارند.

و) مهاجرت روستاییان به شهرها نه تنها در میزان جمعیت شهرنشین بلکه در تعیین نقش سکونتگاه‌ها نیز اثرگذار بوده است.

(۱) ۳ (۲) ۵ (۳) ۴ (۴) ۶

۲۰۴- به ترتیب کدام گزینه درباره «انواع محصولات زراعی و زیرکشت در ایران» و «مشکلات تولید در این بخش» نادرست و درست است؟

- (۱) محصولات جالیزی، نباتات علوفه‌ای و محصولات صنعتی - محدودیت در منابع آب و خاک
- (۲) انواع غلات، حبوبات و سبزیجات - نوسانات آب و هوایی
- (۳) انواع میوه‌های سردسیری، نیمه‌گرمسیری و گرمسیری - روند رو به رشد صنایع تبدیلی
- (۴) انواع سبزیجات، میوه‌ها و اقلام صادراتی - بی‌ثباتی در قیمت محصولات

۲۰۵- کدام گزاره، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

- «عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در ایران نشان‌دهنده این است که .....»
- (الف) به توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است.
  - (ب) توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی در بخش‌هایی از کشورمان با محدودیت همراه است.
  - (ج) امکانات حمل و نقل مناسب در بهره‌برداری از منابع طبیعی کشورمان وجود ندارد.
  - (د) کشورمان در بهره‌برداری از امکانات طبیعی با نبود نیروی انسانی متخصص و ماهر مواجه است.

(۱) ب (۲) ج (۳) الف (۴) د

زوج درس ۲

جغرافیا (۲) (سؤالات ۲۰۶ تا ۲۲۵)

۲۰۶- چنان‌چه یک جغرافی‌دان بخواهد سطح زمین را بر مبنای عوامل طبیعی ناحیه‌بندی کند، کدام گزینه ترتیب درستی از فعالیت‌های او را نشان می‌دهد؟

- (الف) مطالعه مکان‌ها به منظور درک و شناخت شباهت‌ها و تفاوت‌های پدیده‌های آن
- (ب) انتخاب معیارها و ملاک‌هایی برای تعیین حدود یک ناحیه
- (ج) ترسیم حدود یا مرزهای هر ناحیه روی نقشه و نمایش نواحی مختلف بر روی آن

(۱) «ج» پیش از «الف» و پس از «ب»
(۲) «ج» پس از «الف» و پیش از «ب»
(۳) «الف» پس از «ب» و پیش از «ج»
(۴) «الف» پیش از «ب» و پس از «ج»

۲۰۷- چه تعداد از عبارت‌های زیر درباره «صحرای بزرگ آفریقا» صحیح است؟

- (الف) پوشش گیاهی در این منطقه به صورت استپ‌های بیابانی است.
- (ب) هم‌چون بیابان لوت، از جمله بیابان‌های گرم زمین است.
- (ج) کمبود بارش و تبخیر زیاد، از جمله ویژگی‌های آن است.
- (د) حدود ۹ میلیون کیلومتر مربع وسعت دارد.
- (ه) کمبود آب و فرسایش خاک از جمله محدودیت‌های آن است.
- (و) باد، عامل مهم فرسایش در آن است.
- (ز) استقرار مرکز پرفشار، عامل ایجاد آن است.

(۱) ۵ (۲) ۷ (۳) ۶ (۴) ۳

۲۰۸- چه تعداد از گزاره‌های داده‌شده از متن زیر قابل درک است؟

«سرزمین سوریه، در غرب آسیا و ساحل مدیترانه قرار گرفته است. مردم این سرزمین، عرب‌زبان بوده و اکثریت مسلمان و گروهی نیز مسیحی هستند. این سرزمین تا پیش از جنگ جهانی اول، بخشی از قلمرو امپراتوری عثمانی بود اما پس از فروپاشی عثمانی، تحت استعمار فرانسه درآمد. سوریه در سال ۱۹۴۴ استقلال خود را اعلام کرد. این کشور از جمله صادرکنندگان عمده نفت سبک به دیگر نقاط جهان محسوب می‌شود.»

- (الف) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.
- (ب) تعیین مرزهای دقیق نواحی دشوار است.
- (ج) مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی انسانی منطبق نیستند.
- (د) نواحی با یک‌دیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

(۱) ۴ (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۲۰۹- کدام گزاره‌ها، عبارت زیر را به نادرستی کامل می‌کند؟

«در منطقه‌ای که جبهه قطبی تشکیل می‌شود، .....»

الف) به دلیل سردی فوق‌العاده هوا، فشار هوا زیاد است.

ب) انرژی دریافتی روزانه حدود ۴۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است.

ج) میزان تولید ماده آلی در آنجا نسبت به عرض‌های جغرافیایی بالاتر، کم‌تر است.

د) زاویه تابش خورشید نسبت به ناحیه جنب حاره، مایل‌تر است.

(۱) ب - ج (۲) الف - د (۳) ب - د (۴) الف - ج

۲۱۰- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«شکل رابطه انسان با نواحی در عبارت ..... با عبارت «مالچ‌پاشی روی ماسه‌ها برای تثبیت آن‌ها و جلوگیری از حرکتشان» از یک نوع .....»

الف) گسترش مزارع چای در دامنه‌های شمالی البرز

ب) تعیین حریم توسعه برای رودخانه‌ها و پرهیز از ساخت و ساز در محدوده سیل‌گیر

ج) ایجاد منطقه آزاد تجاری در جزیره کیش

(۱) «ج» هم‌چون «ب» - نیست (۲) «الف» هم‌چون «ب» - است

(۳) «الف» برخلاف «ب» - نیست (۴) «ج» هم‌چون «الف» - است

۲۱۱- با توجه به اشکال مختلف فرسایش در بیابان و مراحل آن، به ترتیب، در شکل‌گیری «گرزدیوها» و «دشت‌های ریگی» کدام پدیده اتفاق می‌افتد؟

(۱) مواد نرم‌تر و ماسه‌های ریزتر به مکان دیگر انتقال می‌یابد و سنگ‌های سخت‌تر و درشت‌تر در همان مکان باقی می‌مانند.

(۲) مواد ریزتر و نرم‌تر به مکان دیگر انتقال می‌یابد و ماسه‌های درشت‌تر و سخت‌تر در همان مکان باقی می‌مانند.

(۳) ماسه‌های درشت‌تر و مواد ریزتر در همان مکان باقی می‌مانند و مواد سخت‌تر و نرم‌تر به مکان دیگر انتقال می‌یابد.

(۴) مواد نرم‌تر و سنگ‌های درشت‌تر در همان مکان باقی می‌مانند و شن‌های ریزتر و مقاوم‌تر به مکان دیگر انتقال می‌یابد.

۲۱۲- درستی (ص) یا نادرستی (غ) عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) هوازدگی و فرسایش در سه مرحله انجام شده و به کوه‌ها شکل می‌دهند.

ب) می‌توان گفت که اغلب سنگ‌های کوه‌های زاگرس قابلیت حل شدن در آب را دارند.

ج) انرژی امواج و انحلال سنگ‌های آهکی در آب دریا از جمله عوامل مؤثر در شکل‌گیری اشکال فرسایش تراکمی در سواحل است.

(۱) ص - غ - ص (۲) غ - ص - غ (۳) غ - ص - ص (۴) غ - غ - غ

۲۱۳- «خلق چشم‌اندازهای فرهنگی» معلول چیست و کدام عنصر فرهنگی نقش مهمی در پیدایش آن‌ها دارد؟

(۱) نوع فعالیت اقتصادی ساکنان یک ناحیه - هنر و معماری

(۲) قالب معماری، هنر، نقاشی و ایجاد مکان‌های مقدس و زیارتگاهی - باورها و اعتقادات

(۳) تغییرات ایجادشده در محیط طبیعی توسط انسان - دین

(۴) آداب و رسوم، باورها و اعتقادات مردم - زبان

۲۱۴- چه تعداد از عبارت‌ها درباره «زبان سامیایی» صحیح است؟

الف) یکی از شاخه‌های دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگوست.

ب) این زبان هویت مشترکی را برای افرادی که به آن تکلم می‌کنند، به وجود می‌آورد.

ج) گروهی از کسانی که به این زبان سخن می‌گویند، در سرزمین فلسطین اشغالی تجمع کرده‌اند.

د) اغلب سخن‌گویان به این زبان، پیرو یکی از ادیان مبتنی بر یکتاپرستی هستند.

ه) مردم جنوب شرقی آسیا و شمال آفریقا بدان تکلم می‌کنند.

(۱) ۴ (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۲۱۵- با توجه به انواع پخش و انتشار فرهنگی، چه تعداد از عبارات‌های داده‌شده مرتبط با پخش فرهنگی مستقیم است؟

- الف) رواج خط و زبان سومری در سرزمین ایلام باستان
 ب) نفوذ آیین بودایی به ایران در دوره حکومت اشکانیان
 ج) رواج گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان
 د) رواج دین اسلام در ایران

۳ (۱) ۱ (۲) ۴ (۳) ۲ (۴)

۲۱۶- کدام عبارت‌ها درباره «صنایع نو» و ارتباط آن‌ها با انواع فعالیت‌های اقتصادی صحیح است؟

- الف) در طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی از فعالیت‌های نوع دوم به شمار می‌روند اما با فعالیت‌های ICT نیز ارتباط دارند.
 ب) به دلیل ضرورت صادرات تولیدات آن‌ها به کشورهای دیگر با فعالیت‌های نوع سوم ارتباط نزدیکی دارند.
 ج) عمدتاً بر محور فناوری پیشرفته و استفاده از متخصصان قرار دارند و از این‌رو، از جمله فعالیت‌های نوع چهارم به شمار می‌روند.
 د) با فعالیت‌های اقتصادی نوع اول و دوم مرتبط هستند زیرا با تولید و صنعت سروکار دارند.

۱) الف - ب ۲) الف - د ۳) ب - ج ۴) ج - د

۲۱۷- منظور از ..... مبادله بین‌المللی کالاها و خدمات است که بر مبنای ..... صورت می‌گیرد.

- ۱) تجارت جهانی - نوع غالب مبادلات
 ۲) اقتصاد جهانی - حجم مبادلات تجاری میان نواحی
 ۳) اقتصاد جهانی - ارزش یک پول معین
 ۴) تجارت جهانی - نقش کشورها در اقتصاد جهانی

۲۱۸- با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه صحیح است؟

- «در نتیجه فرآیندی که تاکنون در اقتصاد جهانی طی شده است، نواحی از نظر نوع غالب مبادلات اقتصادی به دو گروه «الف» و «ب» که به ترتیب اقتصاد آن‌ها به طور عمده مبتنی بر تولید و صدور منابع انرژی و انواع کالاهای کارخانه‌ای است طبقه‌بندی می‌شوند.»
 ۱) کشورهای گروه «ب» اقتصاد آسیب‌پذیری دارند و نوع فعالیت‌های اقتصادی نوع دوم در آن‌ها نسبت به فعالیت‌های نوع اول، غالب است.
 ۲) کشورهای گروه «الف» به عنوان کانون‌های سلطه اقتصادی بر جهان به سرمایه‌گذاری در کشورهای گروه «ب» می‌پردازند.
 ۳) در کشورهای گروه «ب» حمایت از بخش‌های تولیدی داخلی ضعیف است و از نظر فناوری‌های نوین در سطح پایینی قرار دارند.
 ۴) کشورهای گروه «الف» غالباً با کمبود نیروی کار ماهر و زیرساخت‌ها برای توسعه صنعتی و کسری تجاری مواجه‌اند.

۲۱۹- طرح‌واره زیر مربوط به ارکان ناحیه سیاسی است، کدام گزینه در مورد «الف» صحیح است؟

- ۱) هیچ کشوری بدون آن قابل تصور نیست.
 ۲) عرصه‌ای برای فعالیت‌های اقتصادی و کار و زندگی مردم آن کشور محسوب می‌شود.
 ۳) اقدامات دولت در زمینه خدمات‌رسانی به مردم و رفاه و تأمین اجتماعی در راستای اداره این بخش است.
 ۴) نشان‌دهنده استقلال و اقتدار یک کشور است.

۲۲۰- با توجه به طرح‌واره زیر، کدام گزینه صحیح است؟

(الف) (ب)

انواع حکومت‌ها از نظر مدیریت فضای جغرافیایی و توزیع قدرت در پهنه سرزمین.

انواع نواحی از نظر مقیاس فضای جغرافیایی و نظام مدیریت که یک فضای جغرافیایی را اداره می‌کند.

۱) اتحادیه اروپا به عنوان یکی از مصداق‌های «الف»، از ۲۷ کشور اروپایی تشکیل شده که از نظام مدیریت مشترکی تبعیت می‌کنند.

۲) در کشور استرالیا به عنوان یکی از مصداق‌های «الف»، فقط یک سطح قانون‌گذاری وجود دارد و حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده ایالت‌ها را عهده‌دار است.

۳) بندر هنگ‌کنگ در چین به عنوان یکی از مصداق «ب»، از جمله مناطق آزاد تجاری است که نظام مدیریت مخصوص به خود دارد.

۴) فرانسه به عنوان یکی از مصداق «ب»، دارای سیاست‌گذاری متمرکز بوده و تشکیلات اداری در سرتاسر آن یکسان است.

۲۲۱- با توجه به تأثیر پذیری و اثرگذاری فضای جغرافیایی بر تصمیم‌گیری‌های سیاسی، چه تعداد از عبارتهای داده‌شده و مثال مرتبط با آن،

صحیح است؟

(الف) تصمیماتی که حکومت یک کشور در زمینه اقتصاد و اشتغال اتخاذ می‌کند، بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف اثر می‌گذارد
← تراکم مراکز خدماتی در شهر تهران

(ب) ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد ← احداث بیش از ۵ هزار نمازخانه در مراکز دولتی در سطح کشور

(ج) تصمیم‌گیری‌های مدیریت سیاسی و اداری یک ناحیه بر فضای جغرافیایی آن ناحیه تأثیر می‌گذارد ← طراحی و اجرای محدوده طرح ترافیک زوج و فرد در مرکز شهر تهران

(د) توافقات و تصمیمات اقتصادی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد ← انتخاب جزیره کیش به عنوان منطقه آزاد تجاری

(۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۲ (۴) ۱

۲۲۲- به ترتیب، درستی (ص) یا نادرستی (غ) عبارتهای زیر در مورد «مرزها» در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(الف) حد اعمال اراده سیاسی یک نظام مدیریت یا حکومت هستند.

(ب) نحوه شکل‌گیری و ایجاد آن‌ها تأثیر زیادی در امنیت و همکاری یا اختلاف و کشمکش بین کشورهای همسایه دارد.

(ج) حراست از آن به عنوان یکی از وظایف عمده حکومت‌ها در بخش اداره امور سرزمین است.

(د) گاهی با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و با استفاده از مختصات جغرافیایی تعیین می‌شوند، مانند مرز ایران و افغانستان.

(۱) ص - غ - غ (۲) غ - غ - ص (۳) ص - ص - غ (۴) غ - ص - ص - غ

۲۲۳- چه تعداد از عبارتهای داده‌شده درباره «خلیج فارس» صحیح است؟

(الف) از مصب اروندرود در غرب تا تنگه هرمز امتداد یافته است.

(ب) از جمله مناطق ژئوپلیتیکی جهان است که توجه قدرت‌های جهانی را به خود جلب کرده است.

(ج) کشور ایران برخلاف امارات متحده عربی، در سواحل آن دارای دریای سرزمینی و حق مالکیت است.

(د) تحت تأثیر تصمیم‌گیری سیاسی بعضی حکومت‌ها از نظر زیست‌محیطی و اکوسیستم با مخاطراتی مواجه است.

(۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۲ (۴) ۱

۲۲۴- با توجه به طرح‌واره زیر و نظریات ژئوپلیتیک راتزل، آلفرد ماهان و مکیندر کدام گزینه صحیح است؟

(الف) جنگ روسیه و اوکراین بر سر شبه‌جزیره کریمه به دلیل موقعیت جغرافیایی این شبه‌جزیره در منطقه اوراسیا

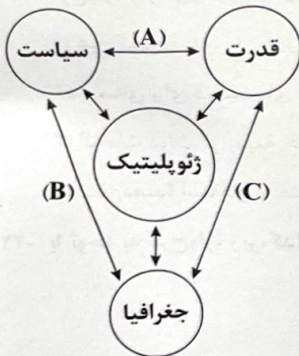
(ب) موقعیت آسیب‌پذیر لهستان در جنگ جهانی دوم به دلیل قرارگیری در مجاورت دو دولت قوی روسیه و آلمان

(۱) مورد «الف» برخلاف «ب»، مرتبط با نظریه راتزل بوده و تحت تأثیر رابطه «A» قرار دارد.

(۲) مورد «الف» هم‌چون «ب»، مرتبط با نظریه مکیندر بوده و تحت تأثیر رابطه «C» قرار دارد.

(۳) مورد «ب» برخلاف «الف»، مرتبط با نظریه آلفرد ماهان بوده و تحت تأثیر رابطه «A» قرار دارد.

(۴) مورد «الف» برخلاف «ب»، مرتبط با نظریه هارتلند بوده و تحت تأثیر رابطه «B» قرار دارد.

۲۲۵- با توجه به عوامل جغرافیایی مؤثر در قدرت ملی، تأثیر چه تعداد از عبارتهای داده‌شده از نوع مثبت است؟

(الف) کشورهایی که شکلی شبیه به مربع دارند و در عرض‌های جغرافیایی ۳۳ تا ۶۶ درجه قرار گرفته‌اند.

(ب) کشورهایی با وسعت و جمعیت زیاد که از نظر قومی و زبانی تنوع زیادی دارند.

(ج) کشورهایی که در عرض‌های جغرافیایی گسترش یافته و حجم تولید و صادرات مواد معدنی و انرژی در آن‌ها زیاد باشد.

(د) کشورهای پرجمعیتی که از نظر ترکیب جمعیت همگونی زیادی داشته و به آب‌های آزاد دسترسی دارند.

(۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

فلسفه و منطق

منطق

۲۲۶- کدام گزینه، مطلب درستی را بیان می‌کند؟

- (۱) تلاش اولیه دانش‌منطق و منطق‌دانان بر این است که از مغالطه جلوگیری کنند.
- (۲) ارائه همزمان درمان و پیشگیری از بیماری، شباهت علم پزشکی با منطق است.
- (۳) ذهن به صورت غیراکتسابی و طبیعی در هنگام تفکر، منطقی رفتار می‌کند.
- (۴) علم منطق هم‌چون سیستم‌های کنترلی یک خودرو است که جنبه هشدار ندارد.

۲۲۷- در کدام گزینه، واقعیت داشتن شرط است؟

- (۱) آن کیست کاندرا رفتنش صبر از دل ما می‌برد
- (۲) گر هست در دماغ تو را باد نخوتی
- (۳) دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند
- (۴) گره ز دل بگشا وز سپهر یاد مکن

۲۲۸- به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر، ممکن است موجب بروز چه نوع مغالطه‌ای شوند؟

- (الف) ما به فلک بوده‌ایم بار ملک بوده‌ایم / باز همان جا رویم که آن شهر ماست
- (ب) گفתי اسرار در میان آور / کو میان اندر این میان که منم
- (ج) یکی دخترش بود که از دلبری / پری را به رخ کردی از دلبری
- (۱) اشتراک لفظ - توسل به معنای ظاهری کلمات - اشتراک لفظ
- (۲) شیوه نگارش کلمات - اشتراک لفظ - شیوه نگارش کلمات
- (۳) توسل به معنای ظاهری کلمات - اشتراک لفظ - ابهام در مرجع ضمیر
- (۴) شیوه نگارش کلمات - شیوه نگارش کلمات - اشتراک لفظ

۲۲۹- در کدام گزینه، تمام دلالت‌ها لازمه معنای اصلی لفظ است؟

- (۱) چه سان هوای تو از سر به در توانم کرد - فتنه در مردمان شهر ز هر گوشه نمی‌شد پیدا
- (۲) نشاید چو بلبل تماشای باغ - من که به گوش خویشتن شنیده‌ام از تو سخن
- (۳) مرا برف باریده بر پر زاغ - سیری ز مال نیست تهی چشم حرص را
- (۴) چو دانا یکی گوی و پرورده گوی - به دوستی تو با عالمی شدم دشمن

۲۳۰- با توجه به نسبت‌های چهارگانه، نسبت بین مفاهیم «قضیه حملی و موضوع آن» و «استدلال و استدلال استقرایی» به ترتیب معادل با

کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟

- (۱) قضیه و قضیه شرطی - درخت و میوه آن
- (۲) دانشجوی حقوق و غیر دانشجو - غیر شعر و سخن
- (۳) غیر جسم و انسان - غیر امتحان نهایی و غیر امتحان
- (۴) غیر فلسفه اخلاق و فلسفه - استقرای تمثیلی و تمثیل

۲۳۱- با توجه به شرایط تعریف درست، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در تعریفی که .....»

- (۱) غیرجامع و غیرمانع است، بین تعریف‌کننده و مفهوم مجهول چهار قضیه با کیفیت متفاوت صادق است.
- (۲) مانع نیست، فقط دو قضیه با کیفیت یکسان در نسبت تعریف‌کننده و تعریف‌شونده صادق است.
- (۳) جامع نیست، فقط یک قضیه موجب کلیه در نسبت تعریف‌کننده و تعریف‌شونده صادق است.
- (۴) بی‌ارتباط است، بین مفهوم مجهول و تعریف‌کننده، سه قضیه با کیفیت و کمیت یکسان صادق است.

۲۳۲- در کدام گزینه، کلیه شرایط تعریف درست رعایت شده است؟

- (۱) مثلث: شکل سه‌ضلعی با اضلاع مساوی
- (۲) استقلال: عدم وابستگی
- (۳) آب: مایه حیات
- (۴) مربع: شکلی با چهار ضلع مساوی و حداقل یک زاویه قائمه

۲۳۳- در کدام گزینه، مغالطه تعمیم شتابزده و یا تمثیل ناروا روی نداده است؟

- (۱) اتومبیل‌های آلمانی باکیفیت شرکت BMW، هم‌چون محصولات شرکت بنز، ارزش خریدن و سرمایه‌گذاری را دارند.
- (۲) آرمین دو کنکور قبلی را خراب کرده است. به نظر می‌رسد در کنکور تیر ماه امسال هم نتواند موفقیتی کسب کند.
- (۳) می‌توان گفت شهر یزد، دارالمؤمنین است، چون در چند مسافرتی که به آن جا داشته‌ام مردان جوانش را باتقوا دیدم.
- (۴) میوه‌های توت‌فرنگی این جعبه مثل جعبه قبلی باید باکیفیت باشد. به هر حال هر چه باشد، محصول یک باغ‌اند.

۲۳۴- با توجه به دو شیوه نقد مغالطه تمثیل ناروا، کدام گزینه از روش متفاوتی استفاده کرده است؟

- (۱) هر دو نی خوردند از یک آب‌خور / این یکی خالی و آن پر از شکر
- (۲) کار پاکان را قیاس از خود مگیر / گر چه ماند در نبشتن شیر و شیر
- (۳) هر دو گون زنبور خوردند از محل / لیک شد زان نیش و زین دیگر غسل
- (۴) هست مهمان‌خانه این تن ای جوان / هر صباخی ضیف نو آید دوان

۲۳۵- درستی نتیجه یک استدلال بیانگر آن است که .....

- (۱) آن استدلال قطعاً یک قیاس است.
- (۲) می‌تواند یک استدلال استقرای تعمیمی باشد.
- (۳) مقدمات آن استدلال، لزوماً کلی است.
- (۴) حتماً حمایت مقدمات از نتیجه قطعی است.

فلسفه (۱)

۲۳۶- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) نه تنها دانش زیست‌شناسی با فلسفه از هر دو جهت موضوع و روش متمایز و جدا می‌شود، بلکه تمایز فلسفه با برخی علوم دیگر هم از این دو جهت است.
- (۲) این‌که کودکان در همان سنین ابتدایی از حوادث پیرامون خود سؤال می‌کنند، نشان می‌دهد آنان برای پاسخ به کنجکاوی‌هایشان به طرح سؤال می‌پردازند.
- (۳) هر مسئله‌ای را که نتوان از طریق روش تجربی و با استفاده از حواس یا ابزاری مانند میکروسکوپ و تلسکوپ، پاسخ گفت، آن پرسش، حتماً فلسفی است.
- (۴) پاسخ برخی سؤال‌ها از عهده علوم تجربی بر نمی‌آید و تنها روش پاسخ‌دهی به آن‌ها نیز روشی است که در بررسی مسائل ریاضی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲۳۷- کدام گزینه درباره ویژگی مفاهیم، مسائل و قوانین فلسفی درست است؟

- (۱) مسائل فلسفی ساخته و پرداخته ذهن ما هستند و فاقد اعتبارند.
- (۲) مسائل فلسفی، هیچ‌گونه شباهتی به مسائل علوم دیگر ندارند.
- (۳) مفاهیم و مسائل فلسفی را می‌توان با ابزار خاصی بررسی کرد.
- (۴) برخی قوانین فلسفی از طریق علوم تجربی به دست می‌آیند.

۲۳۸- کدام گزینه، وجه اشتراک معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی را نشان می‌دهد؟

- (۱) به عنوان بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه درصدد بحث و بررسی درباره بنیادی‌ترین مسائل فلسفی‌اند.
- (۲) درصدد بررسی و اثبات مسائلی هم‌چون امکان شناخت، چگونگی شناخت و ابزار شناخت هستند.
- (۳) در حکم شاخه‌های فلسفه، درصدد بحث و بررسی اصل و حقیقت وجود و مسائل پیرامون آن‌اند.
- (۴) در هر دو دانش، سؤال از چیستی شناخت هستی مطرح است که جزء بنیادی‌ترین سؤال‌ها است.

۲۳۹- در کدام عبارت، به شاخه‌های فلسفه پرداخته نشده است؟

- (۱) کانت در پاسخ به این سؤال که معیار فعل اخلاقی چیست؟ پاسخ داد که معیار فعل اخلاقی فقط در اطاعت از وجدان است.
- (۲) از نظر صدرالمتألهین، روح و بدن دو چیز کاملاً مجزا نیستند که کنار هم قرار گرفته باشند، بلکه این‌ها وحدتی حقیقی دارند.
- (۳) رنه دکارت می‌گفت: بدن حقیقت «من» انسان را تشکیل نمی‌دهد، «من» همان «روح» است که مرکز اندیشه‌های ماست.
- (۴) هیوم می‌گفت: دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند مردودند، پس اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی غیرممکن است.

۲۴۰- کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) براساس تمثیل غار افلاطون، برای این که به تفاوت میان ظاهر و واقعیت پی ببریم و به سمت آزادی حقیقی هدایت شویم، فقط باید فیلسوف باشیم.
- ۲) افلاطون درک فلسفی خود را از جهان واقع و حقیقت مانند دریافتی می‌داند که فرد رها شده از غار در گشت و گذار خویش، در جهان به دست می‌آورد.
- ۳) جامعه‌ای که اسیر زنجیر پندارهای خویش است، به جای اندیشیدن و استدلال‌آوری، مثل زندانیان غار دچار شتابزدگی شده و از حقیقت فاصله می‌گیرد.
- ۴) هر آن چیزی که فرد در زندگی می‌تواند به آن دست پیدا کند، نتایج باورهای اوست، پس باورهای هر کس مشخص می‌کند چگونه رفتار و زندگی کند.

۲۴۱- کدام عبارت درباره فیلسوفان و تفکر فلسفی درست است؟

- ۱) تنها فیلسوف واقعی می‌تواند باورهایی منظم درباره جهان، انسان، مرگ، عدالت، زیبایی و نظایر آن ارائه دهد.
- ۲) اهل تفکر فلسفی قادرند با آزاداندیشی و کسب شخصیت مستقل، افق‌های تازه‌ای به ساحت اندیشه باز کنند.
- ۳) فیلسوفان می‌کوشند نمونه‌هایی از مغالطه‌های فلسفی را جهت تبیین ضرورت آموختن منطق به ما نشان دهند.
- ۴) همه اهل تفکر فلسفی، به نحو جدی و با روش درست و به طرز صحیح، در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشند.

۲۴۲- چرا تالس آب را اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزها می‌دانست؟

- ۱) زیرا معتقد بود آب قابل تغییر و تبدیل است و به هر شکلی می‌تواند درآید.
- ۲) چون آب را ماده‌ای نامعین و دارای بُعد نامتناهی و نامحدود می‌دانست.
- ۳) چون می‌خواست تفسیر اسطوره‌شناختی را جایگزین روشی عقلانی کند.
- ۴) زیرا معتقد بود آب شکل دیگری از تمام موجودات جهان هستی است.

۲۴۳- کدام بیت با نظر «هراکلیتوس» درباره وحدت اضداد، مناسبتی ندارد؟

- ۱) پس بنای خلق بر اضداد بود/ لاجرم ما جنگییم از ضرّ و سود
- ۲) صلح اضداد است عمر این جهان/ جنگ اضداد است عمر جاودان
- ۳) خلوت دل نیست جای صحبت اضداد/ دیو چو بیرون رود فرشته درآید
- ۴) خاکم به باد می‌رود و آتشم به آب/ انشای صلح‌نامه اضداد می‌کنم

۲۴۴- با تأمل در دفاعیه سقراط، بارزترین «نباید»ی که به آن برمی‌خوریم، کدام است؟

- ۱) هیچ‌کس نباید جسم و مال و ثروت را بر کمال نفس خود ترجیح دهد.
- ۲) کسی که راه درست را بیابد، هرگز نباید از خطر هراسی به دل راه دهد.
- ۳) نباید از مرگ هراسید، زیرا مرگ چیزی جز انتقال به جهانی دیگر نیست.
- ۴) نباید تحت تأثیر اندیشه‌های ملتوس از حقیقت و فضیلت فاصله گرفت.

۲۴۵- کدام عبارت نشان‌دهنده دیدگاه «سیسرون» درباره سقراط است؟

- ۱) سقراط، فلسفه را از آسمان به زمین و از خانه‌ها به شهرها برد و باعث شد تا اندیشه کهن یونانی از حالت انزوا و رکود به مرحله نشاط و ترقی پا بگذارد.
- ۲) سقراط احساس می‌کرد رسالتی بر دوش دارد و باید حقیقت را بیابد و به همگان نشان دهد که علم حقیقی عبارت است از: «علم به این که نمی‌دانم.»
- ۳) سقراط، فلسفه را از آسمان به زمین آورد و با فلسفه او مفهوم مرگ و زندگی جابه‌جا شد و مرگ معنای زندگی و زندگی معنای مرگ به خود گرفت.
- ۴) پیش از سقراط، فیلسوفان فقط به پژوهش در جهان طبیعی می‌پرداختند، حال آن که سقراط پژوهش را به امور انسانی و اخلاقیات و خیر و شر کشاند.

اقتصاد

۲۴۶- با توجه به اطلاعات مربوط به یک کارگاه تولیدی، نتیجه عملکرد این کارگاه در طی یک سال گذشته چگونه بوده است؟

(الف) اجاره کارگاه ۲۵ میلیون ریال در سال (ب) خرید سالیانه ماشین آلات ده برابر اجاره کارگاه

(ج) خرید هدایا توسط مدیر کارخانه برای پرسنل ۱۵ میلیون ریال (د) خرید سالیانه مواد اولیه دو برابر اجاره کارگاه

(ه) درآمد حاصل از فروش محصولات ده برابر خرید مواد اولیه (و) پرداخت حقوق ۱۳۰ میلیون ریال در سال

(۱) ۴۵ میلیون ریال سود (۲) ۳۰ میلیون ریال سود (۳) ۴۵ میلیون ریال ضرر (۴) ۳۰ میلیون ریال ضرر

۲۴۷- «مصطفی عالی نسب، صنعتگر ایرانی به عنوان اولین تولیدکننده چراغ خوراک پزی و سماور در ایران بود. وی با هدف استفاده از فرآورده‌های

نفتی در داخل کشور، منابع موجود را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ کرد و ایده‌های خود را به محصول جدیدی معروف به «بخاری نفتی

علاءالدین» تبدیل کرد و با تأسیس «صنایع نفت و گازسوز عالی نسب» کسب و کاری جدید در کشور تأسیس کرد.» با توجه به این مطلب، به

ترتیب آقای عالی نسب، کدام یک از ویژگی‌های کارآفرین موفق را داراست؟

(۱) سازمان‌دهنده - تیزبین - نوآور (۲) ریسک‌پذیر - خوش‌بین - تیزبین

(۳) سازمان‌دهنده - نوآور - تیزبین (۴) نوآور - ریسک‌پذیر - خوش‌بین

۲۴۸- کدام گزینه متضمن پاسخ پرسش‌های زیر است؟

(الف) نحوه تقسیم سود در تعاونی‌ها به چه شکلی است؟

(ب) ..... به صاحبان زمین و صاحبان سرمایه فیزیکی، قیمت یا اجاره و به صاحبان عوامل انسانی، مزد یا حقوق پرداخت می‌کند.

(۱) الف: در ابتدای دوره به نسبت سرمایه هر عضو است. ب: تولیدکنندگان

(۲) الف: در پایان دوره به نسبت سهام هر فرد است. ب: دولت‌ها

(۳) الف: در ابتدای دوره به نسبت سهام هر فرد است. ب: دولت‌ها

(۴) الف: در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است. ب: تولیدکنندگان

۲۴۹- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را نشان می‌دهد؟

(الف) از معایب کسب و کار شخصی، مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها می‌باشد.

(ب) تغییرات منحنی تقاضا در رابطه با کالای پست در صورت افزایش درآمد خانوار، به این صورت است که به سمت چپ منتقل می‌شود.

(ج) بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند؛ به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش سالگی عبور کنند.

(د) امکان رقابت بالاتر (به دلیل امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین تر نسبت به رقبا) از جمله معایب کسب و کار تعاونی است.

(۱) ص - غ - غ - ص (۲) ص - ص - ص - غ (۳) غ - ص - غ - غ (۴) غ - غ - ص - ص

۲۵۰- چرا افزایش میزان تولید در یک محصول در منحنی مرز امکانات تولید، هر بار هزینه فرصت بیشتری برای ما به بار می‌آورد؟

(۱) به منظور جبران منافی که از دست رفته است، باید هزینه فرصت بیشتری پرداخت شود تا بین محصول تولیدی و محصول صرف نظر شده تعادل

برقرار شود و آن کارگاه تولیدی بتواند از منحنی عبور کند.

(۲) با افزایش سطح تولید یک محصول هر بار سطح بالاتری از منابع مصرف شده و با چشم‌پوشی از مقدار بیشتری کالای نوع دیگر، هزینه فرصت بیشتری پرداخت می‌شود.

(۳) به تناسب افزایش حجم تولیدات هر محصول، هزینه تولید آن محصول نیز افزایش می‌یابد و سطح سودآوری کاهش یافته، پس باید از هزینه‌های بیشتری چشم‌پوشی کرد.

(۴) تخصیص مساوی منابع و امکانات بین تولیدات مختلف یک کارگاه سبب می‌شود هر بار که میزان تولید یک محصول افزایش می‌یابد، متناسب با

آن، هزینه فرصت هم افزایش یابد.

۲۵۱- با توجه به موضوع «حمایت از صنایع داخلی» به وسیله دولت‌ها، به ترتیب کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

نام کشور	آمریکا	انگلستان	(ج)
اقدامات حمایت‌کننده	(الف)	(ب)	وضع تعرفه‌های حمایتی متعدد بر کالاهای وارداتی
زمان	دهه ۷۰ قرن بیستم	سال ۱۷۰۱	اوایل قرن ۱۹

(۱) الف: سیاست حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد ب: ممنوعیت واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی، هندی و چینی ج: کشورهای آلمان، اروپای شرقی و آمریکا

(۲) الف: کاهش تعرفه‌های گمرکی ب: افزایش تعرفه‌های منسوجات وارداتی از همه کشورهای ج: آمریکا، کانادا و مکزیک

(۳) الف: کاهش تعرفه‌های گمرکی ب: ممنوعیت واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی، هندی و چینی ج: آمریکا، کانادا و مکزیک

(۴) الف: سیاست حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد ب: افزایش تعرفه‌های منسوجات وارداتی از همه کشورهای ج: کشورهای آلمان، اروپای شرقی و آمریکا

۲۵۲- کدام گزینه مبین پاسخ درست و کامل سؤالات زیر است؟

(الف) کدام مورد از عوامل تأثیرگذار بر مقدار تقاضای یک کالا نیست؟

(ب) چه نوع انحصاری می‌تواند برای مصرف‌کننده سودمند باشد؟

(ج) قیمت یک کالا و میزان عرضه آن از سوی تولیدکنندگان با هم چه رابطه‌ای دارد؟

(۱) الف: قیمت سایر کالاها ب: انحصار طبیعی و قانونی مشروط به مواظبت و مقررات‌گذاری صحیح ج: رابطه معکوس

(۲) الف: درآمد مصرف‌کنندگان ب: انحصار طبیعی و دولتی مشروط به وضع قوانین مالیاتی برای عدم سوء استفاده ج: رابطه تنگاتنگ

(۳) الف: سلیقه تقاضاکنندگان ب: انحصار طبیعی و دولتی مشروط به وضع قوانین مالیاتی برای عدم سوء استفاده ج: رابطه متقابل

(۴) الف: انتظارات تولیدکنندگان ب: انحصار طبیعی و قانونی مشروط به مواظبت و مقررات‌گذاری صحیح ج: رابطه مستقیم

۲۵۳- به ترتیب هر یک از ویژگی‌های زیر به کدام نوع «مالیات» اشاره دارد؟

(الف) مالیاتی که از تفاوت ارزش بین کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود.

(ب) توسط مصرف‌کننده نهایی پرداخت می‌شود، در حالی‌که وظیفه قانونی پرداخت آن به عهده تولیدکنندگان و فروشندگان است.

(ج) به جز این‌که یکی از راه‌های درآمدزایی دولت‌ها است، معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شود.

(د) اساس و مبنای این نوع از مالیات، ثروت مؤدی است.

(۱) مالیات بر مصرف - مالیات بر مصرف - مالیات بر حقوق - مالیات بر دارایی

(۲) مالیات بر ارزش افزوده - مالیات بر مصرف - عوارض گمرکی - مالیات بر درآمد

(۳) مالیات بر مصرف - مالیات بر ارزش افزوده - مالیات بر حقوق - مالیات بر درآمد

(۴) مالیات بر ارزش افزوده - مالیات بر مصرف - عوارض گمرکی - مالیات بر دارایی

۲۵۴- با توجه به جدول زیر، میزان مالیات پرداختی در یک جامعه برای موارد «الف» و «ب» به ترتیب چند میلیون تومان است؟

تعارف‌های گمرکی	۱۵۵ میلیون تومان
مالیات بر درآمد اشخاص	۲۰ درصد مالیات بر دارایی
مالیات بر دارایی	۲۱۰ میلیون تومان
عوارض خودرو	۴۵ میلیون تومان
مالیات حیوانات	۱۸ میلیون تومان

(الف) مجموع میزان مالیات مستقیم پرداختی

(ب) مجموع میزان مالیات غیرمستقیم پرداختی

(۴) ۲۷۰ - ۲۱۸

(۳) ۲۵۲ - ۲۰۰

(۲) ۲۵۲ - ۲۱۸

(۱) ۲۷۰ - ۲۰۰

۲۵۵- کدام گزینه در ارتباط با مفهوم بیکاری، مفهوم نادرستی را بیان نمی‌کند؟

- (۱) بیکاری تأثیر منفی بر بودجه دولت دارد، حتی میزان بالای درصد بیکاری موجب می‌شود که هزینه‌های دولت کاهش یابد و درآمد مالیاتی دولت افزایش می‌یابد.
- (۲) بی‌ثباتی قیمت‌ها بر بی‌ثباتی بازار کار، اثر منفی قابل توجهی دارد، لذا دولت‌ها موظفاند از طریق ایجاد نهادهای توانمندسازی و خیریه، با فقر و بیکاری مبارزه کنند.
- (۳) بیکاری مشکلات زیادی برای بیکاران و خانواده‌های آن‌ها به وجود می‌آورد. علاوه بر از دست دادن درآمد خانوار، بسیاری از بیکاران، بیمه خدمات درمانی خود را نیز از دست می‌دهند.
- (۴) بیکاری و رکود از پیامدهای غم‌انگیز فقر در جامعه هستند.

۲۵۶- با فرض این‌که میزان تولید ذرت و پنبه در دو کشور ارمنستان و عراق به صورت جدول زیر باشد، کدام گزینه صحیح است؟

کشور	کالا	
	ذرت	پنبه
ارمنستان	۴۰ واحد	۷۰ واحد
عراق	۶۰ واحد	۳۰ واحد

- (۱) کشور عراق در تولید ذرت، مزیت نسبی ندارد، اما مزیت مطلق دارد.
  - (۲) کشور ارمنستان در تولید پنبه، مزیت مطلق دارد، اما مزیت نسبی ندارد.
  - (۳) کشور ارمنستان در تولید پنبه، مزیت نسبی دارد و کشور عراق در تولید ذرت، مزیت نسبی ندارد.
  - (۴) کشور عراق در تولید پنبه، مزیت نسبی ندارد و کشور ارمنستان در تولید پنبه، مزیت مطلق دارد.
- ۲۵۷- به ترتیب، معنا و مفهوم «کمیابی» چیست و ارتباط با کشورهای دیگر برای حل آن چه نتیجه‌ای دارد؟

- (۱) منابع و امکانات موجود را می‌توان فقط برای تولید یک کالا به مصرف رساند - با توجه به واردات منابع، مشکلمان مرتفع می‌شود.
  - (۲) منابع و امکانات موجود در دسترس محدود هستند - باز هم با کمیابی منابع مواجه هستیم.
  - (۳) منابع و امکانات موجود در دسترس محدود هستند - با توجه به واردات منابع، مشکلمان مرتفع می‌شود.
  - (۴) منابع و امکانات موجود را می‌توان فقط برای تولید یک کالا به مصرف رساند - باز هم با کمیابی منابع مواجه هستیم.
- ۲۵۸- اطلاعات یک جامعه فرضی مطابق جدول زیر است. اگر یک درصد از جمعیت شاغلین، به دلیل نیاز به نیروی کار متخصص، از کار خود اخراج شوند، دچار چه نوع بیکاری‌ای شده‌اند و جمعیت شاغلین در این حالت چقدر خواهد شد؟

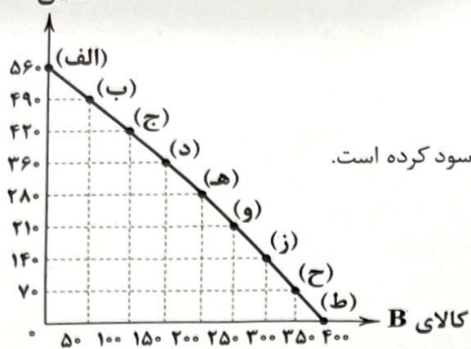
جمعیت کل (نفر)	جمعیت پایین‌تر از ۱۵ سال (نفر)	جمعیت غیرفعال	جمعیت بیکار (نفر)
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰٪ جمعیت کل	۲۵٪ جمعیت بالای ۱۵ سال	۲,۵۰۰,۰۰۰

- (۱) اصطکاکی - ۳,۲۰۰,۰۰۰
  - (۲) اصطکاکی - ۳,۴۶۵,۰۰۰
  - (۳) ساختاری - ۳,۴۶۵,۰۰۰
  - (۴) ساختاری - ۳,۲۰۰,۰۰۰
- ۲۵۹- رکود اقتصادی چه تأثیری بر اقتصاد یک کشور می‌گذارد؟
- (۱) کشور منابع بیکار کم‌تری خواهد داشت.
  - (۲) کارگران زیادی مورد نیاز است، اما با حقوق کم‌تر.
  - (۳) کشور در زیر مرز امکانات تولید قرار می‌گیرد.
  - (۴) عرضه در بازار زیاد می‌شود و تقاضا کم.

۲۶- با توجه به منحنی مرز امکانات تولید زیر و این فرض که قیمت هر واحد کالای A، ۱۰ دلار و هر واحد کالای B، ۲۱ دلار باشد، کدام گزینه

نادرست است؟

کالای A

(۱) اختصاص تمام منابع به کالای B، درآمد بیشتری به دنبال دارد.

(۲) هیچ حرکتی روی PPF بدون متحمل شدن هزینه فرصت نخواهد بود.

(۳) در صورتی که مجموع هزینه‌های تولید کالای A و B در نقطه «د»، ۶۷۰۰ دلار باشد، فروشنده سود کرده است.

(۴) هزینه فرصت حرکت از نقطه «ح» به «و»، ۱۵۰۰ دلار است.

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۱۱/۰۵

پاسخنامه آزمون دفترچه شماره (۳) دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم انسانی

شماره داوطلبی:	نام و نام خانوادگی:
مدت پاسخگویی: ۱۸۰ دقیقه	تعداد سوال: ۱۷۵

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سوالات و مدت پاسخگویی

مدت پاسخگویی	شماره سوال		تعداد سوال	مواد امتحانی	ردیف
	تا	از			
۳۰ دقیقه	۲۵	۱	۲۵	ریاضی و آمار ۱	۱
	۵۰	۲۶	۲۵	ریاضی و آمار ۲	
۲۰ دقیقه	۷۰	۵۱	۲۰	علوم و فنون ادبی ۱	۲
	۹۰	۷۱	۲۰	علوم و فنون ادبی ۲	
۲۰ دقیقه	۱۰۰	۹۱	۱۰	جامعه‌شناسی ۱	۳
	۱۱۰	۱۰۱	۱۰	جامعه‌شناسی ۲	
۱۵ دقیقه	۱۲۵	۱۱۱	۱۵	روان‌شناسی	۴
۲۰ دقیقه	۱۴۵	۱۲۶	۲۰	زبان عربی (اختصاصی)	۵
۲۰ دقیقه	۱۶۵	۱۴۶	۲۰	تاریخ ۱	۶
	۱۸۵	۱۶۶	۲۰	تاریخ ۲	
۲۰ دقیقه	۲۰۵	۱۸۶	۲۰	جغرافیای ایران	۷
	۲۲۵	۲۰۶	۲۰	جغرافیا ۲	
۲۰ دقیقه	۲۳۵	۲۲۶	۱۰	منطق	۸
	۲۴۵	۲۳۶	۱۰	فلسفه ۱	
۱۵ دقیقه	۲۶۰	۲۴۶	۱۵	اقتصاد	۹

دروس	طراحان	ویراستاران علمی
ریاضیات	حمیدرضا منجدبی	ندا فرهختی - محدثه کارگرفرد مهدی وارسته - مینا نظری - علی عرب زهرا ساسانی - مجتبی رضائزاد
اقتصاد	احمد منصوری	مریم پارسائیان
علوم و فنون ادبی	حسین حسینی بیدختی	سعید ایرانزاد - سکینه کنفی
زبان عربی اختصاصی	بهروز حیدربگی	شاهو مرادیان - عاطفه دستخوش
تاریخ	ملیحه گرجی	مریم پارسائیان
جغرافیا	ملیحه گرجی	
جامعه‌شناسی	آزاده میرزایی	
فلسفه	حیدر جلالی - امیرمحمد نصیری	
منطق	ابراهیم امینی	
روان‌شناسی	نگار کاغذگران	

آماده سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزروعی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: سارا نظری

بازبینی دفترچه: بهاره سلیمی - عطیه خادمی

ویراستاران فنی: ساناز فلاحی - مریم پارسائیان - سپیده‌سادات شریفی - فاطمه عبدالله‌خانی

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

صفحه‌آرا: فرهاد عبدی

طراح شکل: آرزو گلفر

حروف‌نگاران: ربابه الطافی - مینا عباسی - مهناز کاظمی - سحر فاضلی - حدیث فیض‌الهی - فاطمه میرزایی

$$a+c=b \rightarrow \begin{cases} \text{غ ق } x = -1 \\ \text{ق ق } x = -\frac{c}{a} = \frac{4}{3} \end{cases}$$

$$\text{طول بزرگ ترین مستطیل} = x+4 = \frac{4}{3}+4 = \frac{16}{3}$$

$$\Rightarrow \frac{\text{مساحت مربع}}{\text{مساحت بزرگ ترین مستطیل}} = \frac{\left(\frac{4}{3}\right)^2}{\frac{16}{3} \times \frac{4}{3}} = \frac{\frac{16}{9}}{\frac{64}{9}} = \frac{1}{4}$$

وقتی تفاضل دو ریشه صفر است، یعنی معادله دارای ریشه مضاعف است، پس $\Delta = 0$ است.

$$\Delta = (-12)^2 - 4(a) \times 9 = 0 \Rightarrow 144 = 36a \Rightarrow a = 4$$

$$\text{ریشه مضاعف معادله درجه دو} : x = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-12)}{2 \times 4} = \frac{3}{2}$$

۳ ۸

$$S: x_1 + x_2 = \frac{-b}{a} = \frac{-k}{4} = -2 \Rightarrow k = 8$$

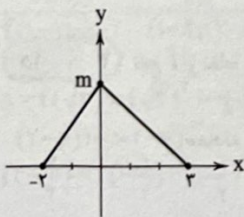
$$\Rightarrow 4x^2 + 8x - 21 = 0 \Rightarrow (2x+7)(2x-3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = -\frac{7}{2} \\ x = \frac{3}{2} \end{cases}$$

بنابراین ریشه بزرگتر برابر با $\frac{3}{2}$ است.

۴ ۹

$$x^2 - x - 6 = (x-3)(x+2) = 0 \Rightarrow x = 3, -2$$

با رسم شکل متوجه می‌شویم که قاعده مثلث برابر ۵ و ارتفاع آن برابر m است. در این صورت داریم:

$$S = \frac{m \times 5}{2} = 20 \Rightarrow 5m = 40 \Rightarrow m = 8$$

$$\Rightarrow 40m^2 - 5m = 5m(8m-1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} m = 0 \text{ غ ق} \\ m = \frac{1}{8} = 0.125 \end{cases}$$

ابتدا داده‌ها را مرتب کرده و سپس چارک‌ها را به دست می‌آوریم:

$$4/17, 4/25, 4/3, 4/7, 4/73, 4/99, 5/0, 5/1, 5/1, 5/3, 5/5, 5/62$$

$$\text{چارک اول: } Q_1 = \frac{4/3 + 4/7}{2} = 4/5$$

$$\text{چارک سوم: } Q_3 = \frac{5/1 + 5/3}{2} = 5/2$$

$$\Rightarrow \text{دامنه میان چارکی} = Q_3 - Q_1 = 5/2 - 4/5 = 9/10$$

۱ اگر حقوق یک تکنسین را x در نظر بگیریم، حقوق یک

مهندس برابر 2x و حقوق یک مدیر برابر 3x است.

$$\text{حقوق مدیر} = \frac{2}{3} (\text{حقوق مهندس})$$

$$\Rightarrow \text{حقوق مدیر} = \frac{2}{3} (3x) = 2x$$

$$\text{تکنسین} + \text{مهندس} + \text{مدیر} = 12 + 8 + 3 = 23$$

$$= 3(2x) + 8(2x) + 12(x) = 37x = 55 \Rightarrow x = \frac{55}{37} = 1.5$$

$$\Rightarrow \text{حقوق تکنسین} = x = 1.5, \text{ حقوق مدیر} = 2x = 3$$

$$\Rightarrow \text{جمع حقوق تکنسین و مدیر} = 1.5 + 3 = 4.5$$

۴ ۲

$$\bar{x} = \frac{(2 \times 16) + (3 \times 15) + (1 \times 17) + (2 \times 18)}{2+3+1+2} = \frac{130}{8} = 16.25$$

۲ اگر طول مستطیل را x در نظر بگیریم، داریم:

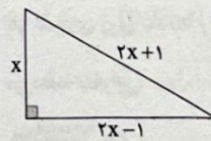
مساحت مربع

$$\Delta x = 7^2 + 6 = 55 \Rightarrow x = 11$$

مساحت مستطیل

$$\Rightarrow \text{مساحت مثلث} = \frac{x^2}{2} = \frac{121}{2} = 60.5$$

۴ (2x+1) بزرگترین ضلع مثلث یعنی وتر است.

$$(2x+1)^2 = (2x-1)^2 + x^2 \Rightarrow 4x^2 + 4x + 1 = 4x^2 - 4x + 1 + x^2$$

$$\Rightarrow x^2 - 8x = 0 \Rightarrow x(x-8) = 0 \Rightarrow \begin{cases} \text{غ ق } x = 0 \\ \text{ق ق } x = 8 \end{cases}$$

طول اضلاع مثلث برابر ۱۷، ۱۵، ۸ است که طول ضلع متوسط ۱۵ است.

۵ اگر عدد مثبت را x در نظر بگیریم، داریم:

$$2x = x^2 - 63 \Rightarrow x^2 - 2x - 63 = 0 \Rightarrow (x-9)(x+7) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} \text{ق ق } x = 9 \\ \text{غ ق } x = -7 \end{cases}$$

۶ اگر ضلع مربع را x در نظر بگیریم، عرض مستطیل و ارتفاع

مثلث (وارد بر ضلع به طول ۴) هم برابر x هستند. بنابراین طبق فرض سؤال داریم:

$$x^2 = \frac{1}{6} \times \left(\frac{x \times 4}{2}\right) + \frac{4}{3} \times x \Rightarrow 3x^2 = x + 4 \Rightarrow 3x^2 - x - 4 = 0$$

برای به دست آوردن محل برخورد سهمی با $y=4$ باید معادله $f(x)=4$ را

حل کنیم.

$$x^2 - x - 2 = 4 \Rightarrow x^2 - x - 6 = (x-3)(x+2) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x=3 \text{ قی} \\ x=-2 \text{ غ قی} \end{cases}$$

این دو نقطه دارای عرض یکسان هستند، پس محور تقارن

سهمی از وسط آن‌ها موازی محور لایها و یا عمود بر محور x ها می‌گذرد. یعنی

معادله محور تقارن (که از رأس سهمی هم می‌گذرد) به شکل زیر است:

$$x = \frac{5 + (-2)}{2} = \frac{3}{2} \Rightarrow 2x = 3 \Rightarrow 2x - 3 = 0$$

$$\text{سود} = P(x) = (-\frac{1}{4}x^2 + 30x) - (18x + 80)$$

$$= -\frac{1}{4}x^2 + 12x - 80$$

$$\max(P(x)) = \frac{-\Delta}{4a} = \frac{(12)^2 - 4(-\frac{1}{4})(-80)}{4(-\frac{1}{4})}$$

$$= \frac{144 - 80}{-1} = 64$$

همه موارد صحیح می‌باشند.

$$\text{مجموع داده‌ها} = 32 \Rightarrow \bar{x} = \frac{32}{8} = 4$$

هر تغییری روی داده‌ها رخ دهد، روی میانگین هم همان تغییرات عیناً رخ

می‌دهد، بنابراین: $7\bar{x} - 9 = 7 \times 4 - 9 = 19$

ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم.

$$1390, 1395, \frac{1396}{Q_1}, 1398, 1399, \frac{1400}{Q_2}, 1401, 1402, \frac{1407}{Q_3}$$

$$, 1409, 1420$$

روش اول: داده‌های کوچک‌تر از چارک سوم و بزرگ‌تر از چارک اول، عدد

متوالی هستند که انحراف معیار آن‌ها برابر $\sqrt{2}$ است.

نکته: واریانس 5 عدد متوالی برابر 2 و انحراف معیار آن‌ها برابر $\sqrt{2}$ است.

روش دوم: همه داده‌ها را منهای 1400 می‌کنیم:

$$-2, -1, 0, 1, 2$$

$$\bar{x} = 0$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(-2)^2 + (-1)^2 + (0)^2 + (1)^2 + (2)^2}{5} = \frac{10}{5} = 2 \Rightarrow \sigma = \sqrt{2}$$

$$S_B = \pi R^2 = 16\pi$$

$$S_A = \frac{1}{4}S_B = 4\pi = \pi R'^2 \Rightarrow R' = 2\sqrt{2}$$

توجه داشته باشید که میزان ذخایر کشور A نصف کشور B است، پس مساحت

دایره A نصف مساحت دایره B خواهد بود.

$$\frac{16x^2 - (2x-1)^2}{6x-1} - \frac{4}{x} - 1 = \frac{(4x-(2x-1))(4x+(2x-1))}{6x-1} - \frac{4}{x} - 1$$

$$= \frac{(2x+1)(6x-1)}{6x-1} - \frac{4}{x} - 1 = 2x+1 - \frac{4}{x} - 1 = 2x - \frac{4}{x}$$

$$= \frac{2x^2 - 4}{x} = \frac{p(x)}{x} \Rightarrow p(x) = 2x^2 - 4$$

$$(\Delta, 2), (\Delta, 2a^2 + 2a) \in f \Rightarrow 2a^2 + 2a = 2$$

$$\Rightarrow 2a^2 + 2a - 2 = 0 \Rightarrow (2a-1)(a+2) = 0 \Rightarrow a = \frac{1}{2}, -2$$

$$a = \frac{1}{2} \Rightarrow f = \{(\Delta, 2), (-\frac{1}{2}, 2), (\Delta, 2), (1, 6), (\frac{9}{4}, 1), (1, 7)\}$$

$\Rightarrow$ تابع نیست.

$$a = -2 \Rightarrow f = \{(\Delta, 2), (2, 2), (\Delta, 2), (-4, 6), (2, 1), (1, 7)\}$$

$\Rightarrow$ تابع نیست.

پس به ازای هیچ مقدار a ، f تابع نیست.

$$f(1+\sqrt{2}) - f(2) = ((1+\sqrt{2})^2 - 2(1+\sqrt{2}) + 3) - ((2)^2 - 2(2) + 3)$$

$$= 1 + 2\sqrt{2} + 2 - 2 - 2\sqrt{2} + 3 - 3 = 1$$

تابع f از نقاط $(2, 1)$ و $(-1, 7)$ می‌گذرد. بنابراین:

$$m = \frac{1-7}{2-(-1)} = \frac{-6}{3} = -2 \xrightarrow{(2, 1)} \text{معادله خط } y-1 = -2(x-2)$$

$$\Rightarrow y = -2x + 5 \Rightarrow f(x) = -2x + 5$$

$$\xrightarrow{x=\frac{y}{-2}} f\left(\frac{y}{-2}\right) = -2\left(\frac{y}{-2}\right) + 5 = -2$$

$$\begin{cases} f(1) = -3 \Rightarrow a+b-2 = -3 \\ f(2) = 7 \Rightarrow 9a+2b-2 = 7 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a+b = -1 \\ 9a+b = 9 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = 2 \\ b = -3 \end{cases}$$

$$f(x) = ax^2 + bx + c$$

$$\Rightarrow \begin{cases} f(0) = c = -2 \\ f(-1) = a - b + c = 0 \\ f(2) = 4a + 2b + c = 0 \end{cases} \xrightarrow{c=-2} \begin{cases} a = 1 \\ b = -1 \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(x) = x^2 - x - 2$$

۳۴ ۱ روش اول: رسم جدول ارزش‌ها است.

روش دوم: استفاده از قوانین گزاره‌ها

$$\begin{aligned} & \sim p \vee [(p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)] \equiv \sim p \vee [(\sim p \vee q) \wedge (\sim q \vee p)] \\ & \equiv [\sim p \vee (\sim p \vee q)] \wedge [\sim p \vee (\sim q \vee p)] \equiv (\sim p \vee q) \wedge T \\ & \equiv \sim p \vee q \equiv p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p \end{aligned}$$

۳۵ ۴ وقتی برد تلغ تنها یک عضو دارد، یعنی تلغ ثابت است. بنابراین:

$$\begin{cases} a+b=b+c \Rightarrow a=c \\ a+b=a+c \Rightarrow b=c \end{cases} \Rightarrow a=b=c$$

وقتی داده‌ها برابر باشند، واریانس و انحراف‌معیار آن‌ها صفر است.

۳۶ ۱

$$\frac{1+a^x}{a^x} = \frac{1}{a^x} + 1 \geq 1 \Rightarrow f\left(\frac{1+a^x}{a^x}\right) = -1 \quad (1)$$

$$0 < a < 1 \Rightarrow 0 < a^x < 1 \xrightarrow{\times(-1)} 0 > -a^x > -1$$

$$\xrightarrow{+1} 1 > 1 - a^x > 0 \Rightarrow f(1 - a^x) = 2 \quad (2)$$

$$(1), (2) \Rightarrow f\left(\frac{1+a^x}{a^x}\right) - f(1 - a^x) = -1 - 2 = -3$$

$$y = \left(x + \frac{1}{x}\right)^2 - \left(x^2 + \frac{1}{x^2}\right) + x - 2 \quad (2) \quad 37$$

$$= \left(x^2 + 2 + \frac{1}{x^2}\right) - x^2 - \frac{1}{x^2} + x - 2 = x$$

بنابراین تابع همانی است.

۳۸ ۲ تابع f، تابعی همانی است. بنابراین:

$$\frac{f(6n)}{f(1-2n)-1} = \frac{6n}{(1-2n)-1} = \frac{6n}{-2n} = -3$$

$$a = f(\sqrt{2}) = (\sqrt{2})^2 - 2[\sqrt{2}] = 2 - 2(1) = 2 - 2 = 0 \quad (2) \quad 39$$

$$f\left(-\frac{a}{4}\right) = f\left(-\frac{1}{4}\right) = \left(-\frac{1}{4}\right)^2 - 2\left[-\frac{1}{4}\right] = \frac{1}{16} - 2(-1)$$

$$= \frac{0}{25} + 2 = 2/25$$

۴۰ ۴

$$\left| \left[-\frac{\Delta}{4} \right] - \left[-\frac{\gamma}{4} + 1 \right] \right| = |-2 - (-1)| = |-2 - (-1)| = |-2 + 1| = |-1| = 1$$

$$\text{sign}(6x^2 - 13x + 5) = 0 \quad (1) \quad 41$$

$$\Rightarrow 6x^2 - 13x + 5 = 0 \quad \Delta = 49 \Rightarrow x = \frac{13 \pm 7}{12} \Rightarrow \alpha = \frac{5}{3}, \beta = \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow [\alpha] + [\beta] + [\alpha + \beta] = \left[\frac{5}{3}\right] + \left[\frac{1}{2}\right] + \left[\frac{5}{3} + \frac{1}{2}\right] = 1 + 0 + 2 = 3$$

۲۳ ۴ می‌دانیم تقریباً ۹۶ درصد داده‌ها در فاصله دو برابر

انحراف‌معیار از میانگین قرار دارند. بنابراین:

$$\begin{cases} \bar{x} - 2\sigma = 29 \\ \bar{x} + 2\sigma = 41 \end{cases} \Rightarrow 2\bar{x} = 70 \Rightarrow \bar{x} = 35, \sigma = \frac{41 - 35}{2} = 3$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = 9$$

۲۴ ۱ اگر زاویهٔ مربوط به گروه خونی A را α در نظر بگیریم، داریم:

$$\alpha = \frac{6}{6+2+4+8} \times 360^\circ = \frac{6}{20} \times 360^\circ = 108^\circ$$

۲۵ ۲ مورد (د) نادرست است، زیرا در نمودار راداری باید تعداد

متغیرها حداقل ۳ تا باشد.

۲۶ ۱ جملهٔ (درس ریاضی از درس فلسفه آسان‌تر است.) جمله‌ای

خبری است، اما نمی‌توان ارزش آن را تعیین کرد، بنابراین گزاره نیست.

۲۷ ۳ گزاره‌های (الف)، (د) و (و) همواره صحیح می‌باشند و گزاره‌های

(ب) و (ه) با گزارهٔ p هم‌ارزش و گزارهٔ (ج) با $\sim p$ هم‌ارزش است.

۲۸ ۴ تعداد حالات ارزشی گزاره برابر 2^n است، بنابراین داریم:

$$2^n = 512 = 2^9 \Rightarrow n = 9$$

۲۹ ۲ در گزینهٔ (۲) اگر $c < 0$ باشد، آن‌گاه $ac > bc$ خواهد بود.

بنابراین این گزاره فقط برای $c > 0$ درست است (یعنی همواره درست نیست).

۳۰ ۴ اگر $(\sim p \wedge q)$ درست باشد، هم q درست است و هم $\sim p$

درست است، بنابراین p نادرست است. از طرفی چون $(p \vee \sim r)$ درست است

با توجه به نادرست بودن p، باید $\sim r$ درست باشد، بنابراین r نادرست است.

بنابراین موارد (الف)، (ب) و (د) درست هستند.

۳۱ ۴ وقتی $(p \Rightarrow q) \sim (p \Rightarrow q)$ درست است، یعنی $(p \Rightarrow q)$ نادرست است،

بنابراین p درست و q نادرست است. بنابراین همهٔ موارد درست هستند.

۳۲ ۴ p درست است و $\sim p$ نادرست است. بنابراین $\sim p \wedge q$

نادرست است، در نتیجه گزینهٔ (۴) به انتهای مقدم درست است.

۳۳ ۳ بررسی گزینه‌ها:

۱) ارزش آن معلوم نیست. $p \vee (p \wedge \sim q) \equiv p$

۲) ارزش آن معلوم نیست. $\sim p \Rightarrow (p \vee q) \equiv p \vee (p \vee q) \equiv p \vee q$

۳) $(p \wedge q) \Rightarrow p \equiv \sim (p \wedge q) \vee p \equiv (\sim p \vee \sim q) \vee p$

$\equiv (\sim p \vee p) \vee \sim q \equiv T \vee \sim q \equiv T$

۴) ارزش آن معلوم نیست. $p \wedge (\sim p \Rightarrow q) \equiv p \wedge (p \vee q) \equiv p$

۵۰ ۳ ابتدا باید معادله خط گذرنده از نقاط (۸, ۴۰) و (۱۰, ۶۶) را

بنویسیم و سپس عدد $x=9$ را در آن جایگذاری کنیم.

$$m = \frac{66-40}{10-8} = 13$$

$$y-40 = 13(x-8) \Rightarrow y = 13x - 64$$

$$\xrightarrow{x=9} y = 13(9) - 64 = 53$$

علوم و فنون ادبی

۵۱ ۲ «به کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر»

مربوط به قلمرو ادبی است.

۵۲ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) پایه حماسه‌های ملی در قرن چهارم گذاشته شد.

(۲) کسی که در موضوع موعظه و نصیحت قصیده تمام و کمال سرود «کسایی مروزی» بود و «ناصرخسرو» شیوه او را ادامه داد.

(۴) آوردن اصطلاحات علمی و اشعار در این نوع نثر رایج نبود.

۵۳ ۴ در این قرن نثر ساده به کمال رسید و نثر مصنوع هم رایج شد.

۵۴ ۳ این شرح مربوط به کتاب «شاهنامه ابومنصوری» است.

۵۵ ۴ این گزینه مربوط به قلمرو فکری است.

۵۶ ۱ ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی در سایر گزینه‌ها:

(۲) استفاده از دو نشانه برای یک متمم (به خسروی اندر - به مملکت

اندر) هم‌چنین به کار بردن (اندر) و کم بودن واژگان عربی

(۳) کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد

مانند، جوشن، خفتان

(۴) تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز مانند، (یک - هزار)

۵۷ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

«شاهنامه ابومنصوری» و «تاریخ بلعمی» مربوط به عهد سامانی هستند

و «گلستان سعدی» در قرن هفتم نوشته شده است.

۵۸ ۱ بررسی سجع‌های عبارات:

(الف) طوبی - اعلی (متوازی)

(ب) ندیده - نرسیده (مطرف)

(ج) آبدار - دلدار (متوازی)

(د) محبوب - عاشق (متوازن)

۴۲ ۴

$$g(x) = |x| \xrightarrow{\text{به واحد ۲ چپ}} y = |x+2| \xrightarrow{\text{به واحد ۳ به پایین}} f(x) = |x+2|-3$$

$$D_f \cap D_g = \{2, 3, 4, 5\}$$

$$\Rightarrow \frac{f+g}{2g-3f} = \left((2, \frac{4+(-3)}{2(-3)-3(4)}), (3, \frac{-1+(-2)}{2(-2)-3(-1)}) \right),$$

$$\left(4, \frac{1+(-1)}{2(-1)-3(1)} \right), \left(5, \frac{2+2}{2(3)-3(2)} \right)$$

$$= \left\{ (2, -\frac{1}{18}), (3, 3), (4, 0) \right\} \Rightarrow \text{برد} = \left\{ -\frac{1}{18}, 3, 0 \right\}$$

$$\Rightarrow [a]+[b]+[c] = \left[-\frac{1}{18} \right] + [3] + [0] = -1+3+0=2$$

۴۴ ۳

$$f \Rightarrow a=b=0 \Rightarrow f(x)=c$$

$$g \Rightarrow 2b+c-2=0 \xrightarrow{b=0} c=2 \Rightarrow g(x)=d$$

$$(f-g)(y) = f(y) - g(y) = c - d = 2 - d = 5 \Rightarrow d = -3$$

$$\Rightarrow \left(\frac{2f}{g} \right)(4) = \frac{2f(4)}{g(4)} = \frac{2c}{d} = \frac{2(2)}{-3} = -\frac{4}{3}$$

۴۵ ۲ برای تابع بودن رابطه f ، باید مقدار هر دو ضابطه به

ازای $x=-1$ برابر باشد. بنابراین داریم:

$$(-1)^2 + a(-1) + 3 = \frac{a+(-1)}{-1-3} \Rightarrow 4-a = \frac{a-1}{-4}$$

$$\Rightarrow -16+4a = a-1 \Rightarrow 3a = 15 \Rightarrow a = 5$$

۴۶ ۱ با توجه به این‌که داده دور افتاده داریم، خط فقر برابر نصف

میان است. برای به دست آوردن میانه باید ابتدا داده‌ها را مرتب کنیم.

$$1, 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 50 \Rightarrow \text{میانه} = \frac{5+7}{2} = 6$$

$$\Rightarrow \text{میلیون تومان} = \frac{6}{4} = 3 = \text{خط فقر}$$

۴۷ ۳

$$\text{شاخص بها} = \frac{(3000 \times 150) + (90000 \times 70)}{(2000 \times 150) + (60000 \times 70)} \times 100 = 1/5 \times 100 = 150$$

$$\text{درصد تورم} = \frac{100-60}{60} \times 100 = 66.6$$

۴۸ ۴

$$\text{درصد نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

۴۹ ۲

$$\text{درصد نرخ بیکاری جدید} = \frac{x}{1200+200} \times 100 = 5$$

$$\Rightarrow x = 70 = \text{تعداد بیکار جدید}$$

$$\text{تعداد بیکار جدید} - \text{تعداد بیکار قدیم} = \text{تعداد شغل مورد نیاز}$$

$$= 200 - 70 = 130$$

۶۴ ۱ بررسی گزینه (۱):

(ب) قافیه‌ها: وفایی، آشنایی

حروف الحاقی: یی

حرف روی: الف

قاعده: ا

(د) ذوقافیتین:

قافیه اول: ما، یا

قافیه دوم: گاهگاهی، گناهی

۶۵ ۳ بررسی گزینه (۳):

(ج) قافیه: سر، خور

اختلاف در مصوت‌ها (ِ، و) قافیه را نادرست کرده است.

(ه) قافیه: اختران، پیکران (قاعده ۲)

ردیف: را

(ب) قافیه میانی: زنگاری، عماری، حوری

۶۶ ۳ قافیه‌های ابیات این گزینه (کَنی، برکنی)، (دِلش، ازَلش)

با توجه به تبصره قافیه هرگاه قافیه‌ها در مصوت اختلاف داشته باشند،

ولی حروف الحاقی بگیرند، قافیه درست است.

بررسی سایر ابیات:

(الف) قافیه‌ها: نوشت، گذشت. تفاوت در مصوت‌ها، قافیه غلط است.

(د) قافیه‌ها: درجات، صفات. قافیه ساختن با حروف الحاقی غلط است.

۶۷ ۲ تقطیع گزینه (۲):

کش	تی	ست	ج	هان	ج	زَف	ت	زَف	تی	ث
ور	می	ن	ز	وی	ا	زو	ط	مع	بگ	سل
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-
	مفعول		مفاعِلن		مفاعِلن			مفاعِلن		

وزن مشترک سایر گزینه‌ها: «مفعول - مفاعِلن - فعولن»

۶۸ ۱ هجاهای کشیده گزینه (۱):

از	ک	ف	ای	یام	آ	مان	کس	ن	یافت
-	U	U	-	-	U	-	U	-	-
وز	ز	و	ش	دَهر	ز	مان	کس	ن	یافت
-	U	U	U	-	U	-	U	-	-

(۴) هجای کشیده

۵۹ ۲ این بیت «ترصیع» ندارد. مراعات نظیر: همدم، همزه، اصحاب

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) اشتقاق: طلب، طالب، مطلوب / تلمیح: اشاره به داستان یوسف در قرآن

(۳) تشبیه: زلف به سمن - زلف به طاووس / نغمه حروف: تکرار مصوت (بی)

(۴) سجع: فرخنده، خنده، افکنده / مراعات نظیر: قمری، فاخته، قهقهه، خنده

۶۰ ۴ بررسی آرایه‌ها:

تشبیه در بیت «ب»: کوی معشوق به بازار گل‌فروشان - ما به بلبلان

جناس در بیت «ب»: کوی، روی

تشبیه در بیت «د»: دندان معشوق به خوشه پروین

جناس در بیت «د»: دندان، دندانه

بررسی سایر ابیات:

بیت «الف»: فاقد تشبیه و جناس است.

بیت «ج»: تشبیه: قد مانند سرو / جناس: ندارد.

۶۱ ۲ بررسی آرایه‌های موضوع پرورش در گزینه (۲):

جناس: توسن، سوسن - گو، خو، بو، سو

واج آرای: تکرار صامت (س)

واژه آرای: تکرار (من) و (سوی)

تشبیه: خوی یار به توسن - بوی یار به سوسن

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «تشبیه و جناس» ندارد.

(۳) «تشبیه و جناس» ندارد.

(۴) «واژه آرای» ندارد.

۶۲ ۲ بررسی آرایه‌ها:

موازنه در بیت «ج»:

مال	مار	تو	است	و	تو	روز	و	شب	اندر	جمع	آری
یار	بار	تو	است	و	تو	سال	و	مه	اندر	بند	آنی

مراعات نظیر در بیت «ه»: دود، آتش - خون، کشته

اشتقاق در بیت «د»: فعل، فاعل

تشخیص در بیت «الف»: نسبت دادن گیسو و دامن به شب

جناس افزایشی در بیت «ب»: برق، بر

۶۳ ۴ در قافیه قرار دادن (سه) هیچ‌کدام از قواعد (۱) و (۲) رعایت

نشده است. در این قافیه (ه) بیان حرکت وجود دارد که مطابق قواعد نیست.

قافیه در سایر گزینه‌ها مطابق قاعده ۲، (مصوت -) + صامت (ه) است.

۷۰ ۱

۷۱ ۳ رساله دلگشا و اخلاق الاشراف: عبید زاکانی

نفحات الانس و تحفة الاحرار: جامی

لمعات و عشاق نامه: فخرالدین عراقی

فیه ما فیه و مجالس سبعة: مولانا جلال الدین بلخی

۷۲ ۳ رواج لغات ترکی سبب ضعف زبان فارسی گردید.

۷۳ ۲

۷۴ ۱ «مرصادالعباد» نثر ساده دارد.

۷۵ ۴ ویژگی‌های سبک هندی در سایر گزینه‌ها:

(۱) به کار بردن واژه «نزاکت» - ویژگی زبانی

(۲) به کار بردن واژه «تبخال» - ویژگی زبانی

(۳) استفاده از آرایه «حس آمیزی» و «حسن تعلیل» - ویژگی ادبی

۷۶ ۴

۷۷ ۳ مجاز در سایر گزینه‌ها:

(۱) «ظلم» مجاز از ظالم

(۲) «دست» مجاز از پنجه

(۴) «حرف» مجاز از سخن

۷۸ ۱ بررسی آرایه‌ها:

مراعات نظیر: فروردین، نیشان - ابر، باد

مجاز: «فروردین» مجاز از بهار

استعاره: نقاشی کردن ابر - عطاری کردن باد

تشخیص: جان بخشی به ابر و باد

۷۹ ۱ بررسی آرایه‌ها:

مجاز: «منصور» مجاز از حسین بن منصور حلاج

تشبیه گسترده: کسی که حق را اظهار می‌کند چو منصور

تشبیه فشرده: منبر دار؛ دار به منبر

کنایه: «بر منبر دار فنا نشستن» کنایه از کشته شدن

۸۰ ۲ تشبیه فشرده در سایر گزینه‌ها:

(۱) فراش خزان

(۳) هر آدمی سنگ خارا است، تشبیه اسنادی که فاقد وجه و ادات است -

مهر مه‌پرت

(۴) دیگ سودا

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲)

عمر	ر	دا	صد	ز	هست	خر	س	م	شا
یافت	U	-	-	U	U	-	U	U	-
یافت	U	-	-	U	U	-	U	U	-

(۳) هجای کشیده

(۳)

رو	د	حت	را	ز	ک	نی	ما	ز	رقبت
یافت	U	-	-	U	U	-	-	U	U
یافت	U	-	-	U	U	-	-	U	U

(۳) هجای کشیده

(۴)

ما	د	عه	در	ک	دیش	ین	م	هل	ا
یافت	U	-	-	U	U	-	-	U	U
یافت	U	-	-	U	U	-	-	U	U

(۳) هجای کشیده

۶۹ ۳ در این شعر ترصیع وجود ندارد. (بیت یکم موازنه دارد.) جناس

تام نیز در شعر وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) واج آرای صامت‌ها: تکرار صامت (ر) / جناس ناهمسان: نوش، گوش

(۲) رکن اول تمام ابیات:

بیت اول:

مد	ح	او	نو
-	U	-	-

بیت دوم:

آن	ذ	هد	مر
-	U	-	-

بیت سوم:

رو	ز	نو	رو
-	U	-	-

(۴) ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی:

- سادگی زبان شعر

- کم بودن لغات عربی

- استفاده از واژگان مهجور مانند (ایچ) و (منام)

۸۱ بررسی آرایه‌ها: ۱

اسلوب معادله در بیت «د»: مصراع دوم این بیت مصداقی برای مصراع نخست است.

حسن آمیزی در بیت «ج»: طبع نازک

تشبیه در بیت «الف»: قد یار به سرو

استعاره در بیت «ه»: دل سوزن، جان بخشی به سوزن. «خار» استعاره از مشکلات

کنایه در بیت «ب»: «دامن چیدن» کنایه از کناره‌گیری کردن

۸۲ وزن درست در سایر گزینه‌ها: ۳

(۱) مستفعلن مفاعیلن مستفعلن مفاعیلن (فعل)

(۲) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(۴) مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن / مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

۸۳ وزن مشترک بیت سؤال و گزینه (۱): مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

مفاعیلن

وزن سایر گزینه‌ها:

(۲) مفعول مفاعیلن مفاعیلن فاعولن

(۳) مفعول مفاعیلن مفاعیلن فاعولن

(۴) مفعول مفاعیلن مفاعیلن

۸۴ تقطیع هجایی گزینه (۲):

مُش	کِل	کِ	ب	دَس	تَم	ر	سَ	دَان	لَع	ل	مُ	هَر	بَار
بَر	دَس	تِ	گِ	دَا	گُو	هَ	رِ	أَر	زَن	دِ	مُ	حَا	لَسْت
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

دسته‌بندی هجایی (۱): مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

دسته‌بندی هجایی (۲): مفعول مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

استعاره در این بیت: «آن لعل گهر بار» استعاره از لب یار

مجاز در این بیت: «دست» مجاز از اختیار

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)

ی	کِ	گِ	دَش	تِ	بِ	صَد	نَا	مَ	رَا	دِ	یَز	دِ	رِ	اَو
ی	کِ	کِ	شِ	دِ	بِ	بَر	بَر	مَ	رَا	دِ	خِ	شِ	تِ	نَش
-	U	-	U	U	-	-	U	U	-	U	-	U	U	-

این بیت فقط یک دسته‌بندی هجایی دارد: مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعولن

استعاره: ندارد / مجاز: صد مجاز از بسیار

(۳)

دَر	آ	رِ	زُ	ی	مَج	لِ	سِ	مَا	زَا	هَ	دِ	مَغ	رُور
چُن	عَو	دِ	هَ	مِ	سُو	زُ	دُ	اَیْن	طَر	فِ	کِ	خَا	مَسْت
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

دسته‌بندی هجایی (۱): مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

دسته‌بندی هجایی (۲): مفعول مفاعیلن مفاعیلن فاعولن

استعاره: ندارد / مجاز: ندارد

(۴)

بَا	یَد	ک	تَ	نَم	گَر	دَد	چُن	مُو	ی	پ	بَا	رِ	کِ
شَا	یَد	ب	کِ	نَا	ر	مَن	أَن	مُو	ی	م	یَا	نَا	یَد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	-	U	U	-	-

دسته‌بندی هجایی (۱): مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

دسته‌بندی هجایی (۲): مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن

استعاره: ندارد / مجاز: ندارد

۸۵ ۴ وزن گزینه (۴): مفعولن مفعولن مفعولن مفعولن

وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) مستفعلن مفاعیلن مستفعلن فعل / مفعول فاعلاتن مفاعیلن فاعولن

هر دو وزن این بیت «ناهمسان» است.

(۲) مستفعلن مفاعیلن مستفعلن فعل / مفعول فاعلاتن مفاعیلن فاعولن

این بیت نیز دارای دو وزن «ناهمسان» است.

(۳) مفعولن فاعلاتن مفعولن فع

این بیت نیز وزن «ناهمسان» دارد.

۸۶ ۲ تقطیع هجایی گزینه (۲):

اَز	بُو	س	تَا	نِ	رَح	مَت	حَا	لِی	کِ	رَا	نِ	جُو	بِیْد
چُن	دَر	سَ	رَا	یِ	هَم	مَت	مِی	أَ	زِ	مِی	دِ	بَا	یَد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	-	U	-	-	-

دسته‌بندی هجایی (۱): مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

دسته‌بندی هجایی (۲): مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن

این بیت به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود و وزن حاصل از هر

دو «همسان دولختی» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)

هَر	گِه	کِ	دَس	ت	بَر	شِ	کِ	نِ	زُل	فِ	اَو	بَ	رَم
بَر	خِی	شِ	تَن	ز	حَس	رَ	تِ	تِی	مَا	ر	بِش	ک	نَم
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-

دسته‌بندی هجایی (۱): مستفعلن مفاعیلن مستفعلن فعل

دسته‌بندی هجایی (۲): مفعول فاعلاتن مفاعیلن فاعولن

این بیت به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود، ولی هر دو شکل

«ناهمسان» هستند.

جامعه‌شناسی

۹۱ (۳) الف) تصمیم‌گیری سحر برای شرکت در آزمون المپیاد، به

ارادی بودن کنش وی اشاره دارد.

ب) لبخند زدن از روی مهربانی به کودک توسط مریم، به معنادار بودن کنش وی اشاره دارد.

ج) تسلط نداشتن مونا به زبان فرانسوی و عدم توانایی وی در سخن گفتن این زبان، به آگاهانه بودن کنش مربوط است.

د) قصد روشنگر با دوستانش از رفتن به جنگل برای تفریح یا تحقیق، به هدفدار بودن کنش آن‌ها مربوط است.

۹۲ (۲) الف) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش اجتماعی

تحقق می‌یابند.

ب) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی پس از تحقق، پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند.

ج) افراد با عمل کردن براساس ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی باعث تداوم آن‌ها می‌شوند.

۹۳ (۴) نمودار داده‌شده در صورت سؤال، تأثیر جهان طبیعی بر

جهان اجتماعی را نشان می‌دهد.

بررسی عبارت‌ها:

الف) تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی

ب) تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی

ج) تأثیر جهان ماوراءطبیعی بر جهان اجتماعی

د) تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی

۹۴ (۳) الف) عیادت از بیمار ← خرد و عینی

ب) امنیت اجتماعی ← کلان و ذهنی

ج) شهر ← کلان و عینی

د) علاقه به پرورش گل‌های آپارتمانی ← خرد و ذهنی

۹۵ (۴) عبارت‌های گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) ویژگی جهان‌های

اجتماعی در عرض هم را بیان می‌کنند و عبارت گزینه (۴) ویژگی جهان‌های اجتماعی در طول هم را بیان می‌کند.

۹۶ (۲) بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) جهان متجدد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌شناسد.

ب) در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم تجربی تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابند.

د) از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها در جهان متجدد به معنای زوال عقلانیت ذاتی است.

(۳)

چُن	ب	ب	نَف	ش	س	تَان	کَز	ش	ب	دِی	جَو	ر	زاد
تَا	ز	س	مَن	هَا	ش	کَف	تَز	نَ	ف	س	بَا	م	داد
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-

دسته‌بندی هجایی: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

این بیت فقط یک وزن «همسان دولختی» دارد.

(۴)

دِل	ب	ب	رِی	وَان	گَی	هَی	بَا	ز	کِی	شِی	دِل	زِی	مَن
مَن	نَ	دَ	رِین	پَر	دِ	اَم	مَر	تَ	دَ	رِین	پَر	دِ	اِی
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-

دسته‌بندی هجایی: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

این بیت نیز فقط یک وزن «همسان دولختی» دارد.

۸۷ (۴) بیت دوم فاقد «استعاره مصرحه و حسن تعلیل» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ویژگی‌های ادبی سبک هندی: تکرار قافیه - رواج تشبیه‌های بسیار

(۲) وزن بیت «همسان دولختی» است و به دو صورت دسته‌بندی

هجایی می‌شود:

دسته‌بندی هجایی (۱): مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

دسته‌بندی هجایی (۲): مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن

(۳) تشبیه: تشبیه روی یار به بهار - تشبیه روی یار به طبیعت - آتشین

نوا - تشبیه خار راه عشق به شمع - تشبیه بیرون زدن اشک از چشم عاشق

به بیرون زدن یوسف از خلوت زلیخا

کنایه: گرد از بهار خیزد کنایه از هیجان زیاد / دود از چمن برآید کنایه از

شور و هیجان

تلمیح: اشاره به داستان حضرت یوسف (ع)

۸۸ (۳) مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۳): دست‌گیری ضعیفان

در وقت توانایی

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) تمجید از انصاف و رعایت اصول انسانی در فرنگ

(۲) توصیه به کم‌تر بروز دادن درد و ناراحتی

(۴) توصیه به ترک تکبر با زیردستان

۸۹ (۳) مفهوم گزینه (۳): دل‌بستگی به زندگی نتیجه بندگی انسان است.

مفهوم مشترک عبارت سؤال و سایر گزینه‌ها: ترک تعلقات و دل‌ن بستن به دنیا

۹۰ (۱)

۱۰۴ الف) استبداد قومی می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

ب) استبداد استعماری در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد.

ج) استبداد قومی پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.

د) استبداد استعماری چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

۱۰۵ ب) بحران معرفتی ← پیامد روشنگری در پایان قرن بیستم (ج)

دانش ابزاری ← پیامد روشنگری در قرون نوزدهم و بیستم (ه)

عقل‌گرایی، نفی وحی ← ویژگی روشنگری در قرون هفدهم و هجدهم (د)

روشنگری		
دوره زمانی	ویژگی	پیامد
قرون هفدهم و هجدهم	عقل‌گرایی، نفی وحی	دئیسم
قرون نوزدهم و بیستم	حس‌گرایی، نفی عقل و وحی	دانش ابزاری
پایان قرن بیستم	افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی	بحران معرفتی

۱۰۶ ۳ بررسی گزینه‌ها:

۱) لیبرالیسم - سکولاریسم

۲) سکولاریسم - لیبرالیسم

۳) لیبرالیسم - لیبرالیسم

۴) سکولاریسم - اومانیزم

۱۰۷ ۲) حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی (پروتستانتیسم) در دوران

رنسانس در جهت اصلاح دینی پدید آمدند.

پیامد تحریفات مسیحیت قرون وسطی در سطح اندیشه و نظر، به این صورت بود

که مسیحیت آمیخته با رویکردهای اساطیری شد و با قبول تثلیث، از ابعاد

عقلانی توحید دور ماند.

فلسفه‌های روشنگری، سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به

لایه‌های عمیق آن ترویج داد.

۱۰۸ ۴) زوال تدریجی قدرت کلیسا منجر به حاکمیت فئودال‌ها و

اربابان بزرگ شد.

تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده، قدرت چانه‌زنی در اقتصاد

جهانی را از آنان می‌گیرد و این پدیده، موجب وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای

استعمارگر می‌شود.

ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در

توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؛ زیرا این علوم موجب می‌شوند که فرهنگ‌های

دینی، هویت خود را از نگاه فرهنگ غربی، بازنگری و ارزیابی کنند.

۹۷ ۲) جهان‌های اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کنند

و عقل و وحی را به عنوان دو روش علمی، معتبر نمی‌دانند، نمی‌توانند از

حق یا باطل بودن عقاید و آرمان‌ها سخن بگویند.

حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی، با علم متناسب با همان لایه

شناخته می‌شود.

۹۸ ۴ الف) تأثیر بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی

ب) تأثیر بُعد جسمانی بر بُعد نفسانی

ج) تأثیر بُعد اجتماعی بر بُعد نفسانی

۹۹ ۲ الف) وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که

امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

ب) در جامعه سرمایه‌داری، هویت افراد بیشتر به ثروت و توان اقتصادی آن‌ها

وابسته است.

ج) جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی

خود وارد می‌کنند.

د) اگر مردم مطابق آرمان‌های خود عمل کنند، می‌توانند فاصله میان قلمرو

واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش دهند.

۱۰۰ ۴ الف) هر جهان اجتماعی براساس هویت خود، با طبیعت و

بدن آدمی تعامل می‌کند.

ب) واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را در پرتو آرمان‌های آن می‌توان ارزیابی کرد.

ج) فرهنگ اساطیری محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است.

د) در جوامع ارگانیکی از نظر دورکیم، تقسیم کار گسترده وجود دارد.

۱۰۱ ۴ بررسی گزینه‌ها:

۱) دیدگاه اول - دیدگاه دوم

۲) دیدگاه دوم - دیدگاه اول

۳) دیدگاه اول - دیدگاه اول

۴) دیدگاه دوم - دیدگاه دوم

۱۰۲ ۲) عدم انکار نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان ← تعهد و

مسئولیت

پاسخ به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان ← عقلانیت

جلوگیری از بهره‌کشی ظالمانه برخی انسان‌ها و جوامع از برخی دیگر ← عدالت

دفاع از حقانیت ارزش‌های خود توسط فرهنگ ← حقیقت

۱۰۳ ۳ الف) مفاهیمی نظیر «ناتوی فرهنگی» به استعمار فرانو اشاره دارند.

ب) در استعمار نو، استعمارگران پنهان و مجریان آشکار هستند.

ج) در استعمار نو، کشور استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از

نهادهای سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های

دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.

۱۱۶ ۳ بازی عرفان از نوع موازی و در ۴ یا ۵ سالگی است.

بازی مرتضی از نوع گروهی و در سن دبستان است.

هر دو نفر دارای رشد اجتماعی سازگار هستند و ارجحیتی وجود ندارد بلکه اقتضای سن، انواع بازی را مشخص می‌کند.

۱۱۷ ۲ آن چه که هست ← خود واقعی

آن چه که می‌خواهد باشد ← خود آرمانی

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) خود واقعی - خود آرمانی - خود واقعی

(۳) خود واقعی - خود واقعی - خود واقعی

(۴) خود آرمانی - خود واقعی - خود واقعی

۱۱۸ ۱ عبارت اول ← ردیابی نکردن علامت غایب ← ردّ درست

عبارت دوم ← ردیابی نکردن علامت حاضر ← از دست دادن محرک هدف

عبارت سوم ← ردیابی کردن علامت غایب ← هشدار کاذب

۱۱۹ ۲ در گزینه «۲»، فرد از حواس مختلف برای انجام یک تکلیف

استفاده کرده است، پس توجه متمرکز دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) دو فعالیت شباهت ندارند، پس اثر منفی توجه تقسیم‌شده زیاد است.

(۳) فرد مهارت لازم را ندارد، پس اثر منفی توجه تقسیم‌شده زیاد است.

(۴) دو فعالیت شباهت ندارند، پس اثر منفی توجه تقسیم‌شده زیاد است.

۱۲۰ ۲ در عبارت اول افراد در زمینه‌های مختلف، به صورت متفاوت

ادراک می‌شوند، پس اصل شکل و زمینه است.

در عبارت دوم، تمایل داریم اشکال را به صورت متصل ببینیم، پس اصل استمرار است.

در عبارت سوم تمایل داریم اشکال ناقص را به صورت کامل ببینیم، پس اصل تکمیل است.

۱۲۱ ۲ عبارت اول: درگیری و انگیزگی ذهنی ← مانع خوگیری یا

باعث ایجاد تمرکز

عبارت دوم: مهدی از اطلاعات موجود در حافظه خود استفاده کرده است.

عبارت سوم: خستگی مهم‌ترین عامل رها کردن گوش به زنگی است.

عبارت چهارم: آماده‌سازی یعنی ارائه پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند.

۱۲۲ ۲ بار منفی عوامل عاطفی، باعث می‌شود تا امیرعلی به دلیل

پادآوری خاطرات ناگوار خود، نام بیمارستان را فراموش کند.

۱۲۳ ۲ بررسی عبارت نادرست:

- عبارت اول اشاره به یادگیری عمیق دارد که برای کنترل اثر تداخل به کار می‌رود،

نه اثر گذشت زمان.

۱۰۹ ۴ اقتصاد سرمایه‌محور، در حرکت‌های آغازین خود، نیازمند

حمایت سیاست‌های قومی و منطقه‌ای بود.

جهانی شدن در حال ایجاد نظمی نوین است که تجارت و تولید بین‌المللی، آن را به پیش می‌راند.

استعمار مهم‌ترین عامل ادغام جوامع غیرغربی در نظام جهانی جدید بود.

انقلاب فرانسه نخستین انقلاب لیبرال در جهان است.

۱۱۰ ۱ بررسی عبارت‌ها نادرست:

الف) سازمان‌های ماسونی یکی از ابزارهای آموزشی - سیاسی بود که غرب در تکوین خود به آن نیاز داشت.

ج) تمرکز قدرت رسانه در دست چند شرکت یا چند فرد قدرتمند، موجب تضعیف سازوکارهای دموکراسی می‌شود.

روان‌شناسی

۱۱۱ ۲ عقل شامل روش‌های فلسفی و استدلال‌های منطقی می‌شود.

نظریه از مجموعه‌ای از فرضیه‌های تأییدشده (اصول) تشکیل شده است که کنار یک‌دیگر قرار گرفته‌اند.

تبیین به بیان چرایی یک پدیده می‌پردازد و شناسایی علت یک پدیده به آن مربوط می‌شود.

کنترل و پیش‌بینی در علم روان‌شناسی نسبت به سایر علوم، از پیچیدگی و دشواری بیشتری برخوردار است.

۱۱۲ ۳ هر سه گزینه (۱)، (۲) و (۴) مربوط به شناخت یا فرآیندهای

ذهنی هستند که به صورت مستقیم قابل مشاهده نیستند، اما کوبیدن دست‌ها به هم قابل مشاهده مستقیم است، پس رفتار محسوب می‌شود.

۱۱۳ ۱ عبارت اول: مشخصات ظاهری ملاک است ← پردازش ادراکی

عبارت دوم: ماندگاری یعنی کیفیت ← پردازش مفهومی

عبارت سوم: جنس الیاف به کار رفته ← پردازش مفهومی

عبارت چهارم: سایز یعنی اندازه ← پردازش ادراکی

۱۱۴ ۴ افزایش سرعت تفکر مربوط به رشد شناختی نوجوانی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ارزشیابی یا قضاوت ← رشد شناختی

(۲) احساس پشیمانی ← رشد هیجانی

(۳) لپخند اجتماعی ← رشد اجتماعی

۱۱۵ ۴ عضویت در گروه ← اجتماعی

پذیرفتن چهره ← جسمی

انتخاب شغل ← اجتماعی

ایفای نقش جنسیتی ← روانی

۱۲۸ ۳ ترجمه کلمات مهم: توجَّد: وجود دارند، یافت می‌شوند /

تُحَدَّرُ: برحذر می‌دارند، هشدار می‌دهند / او: یا

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تابلوهای هشدار که (← تابلوهای هشدارآمیزی که، آن‌جا (← این‌جا)، و (← یا)

(۲) تابلوهای هشداردهنده (مانند گزینه (۱))، ایجاد می‌شوند (← وجود دارند)، و

(مانند گزینه (۱))

(۴) با ... برحذر داشته می‌شوند (← برحذر می‌دارند؛ «تُحَدَّرُ» معلوم و متعدی است).

۱۲۹ ۲ ترجمه کلمات مهم: ما أَجْمَلُ: چه زیباست / مناطق الجذب

السیاحی: مناطق دارای جاذبه جهانگردی / تعریف: شناساندن

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) برخیزد و بنویسد (← اقدام به تألیف کند)، مناطق جَدَّاب گردشگری (←

مناطق دارای جاذبه جهانگردی)، تعریف (← شناساندن)

(۳) بسیار زیباست (← چه زیباست)، «در ایران» در جای نامناسبی از ترجمه

آمده، شناسانده شوند (← برای شناساندن)

(۴) ترتیب کلمات در قسمت اول ترجمه بهم خورده است، زیباست (مانند گزینه (۳))

۱۳۰ ۴ ترجمه کلمات مهم: جذوة: پاره آتش، اخگر / أُعْلِقُ: بسته است /

تصدیق: باور کردن / جدًّا: بسیار

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نور (← پاره آتش، اخگر)، این امر (← این امری است که؛ «أمر» خبر است)،

راستی (← باور کردن)

(۲) الله (← الهی)، بسته شده (← بسته است؛ از منصوب بودن «باب»

می‌فهمیم که فعل معلوم و متعدی داریم)، واقعا (← بسیار)

(۳) نور (مانند گزینه (۱))، به سوی (← بر)، این امر (مانند گزینه (۱))، جدًّا

(مانند گزینه (۲))

۱۳۱ ۴ «تاریخیه» چون «ال» ندارد، پس خبر است و گروه اسمی

نداریم ← شهرهای ایران، تاریخی‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) کره (← پنیر، آلبالو) (← زردآلو)

(۳) سروده بود (← سروده است «قد + ماضی: ماضی نقلی»))

(۴) پنجاه درصد (← یک پنجم)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) یَلْعَبُ (← یُؤَدِّي)، (← فی)

(۳) «يُؤَدِّي إِلَى» یعنی «منجر می‌شود به»، دور مهم (← دوراً مهمّاً)، «فی» در

تعریف نیامده

(۴) یَلْعَبُ ... إِلَى (مانند گزینه (۲))، دور مهم (مانند گزینه (۳))

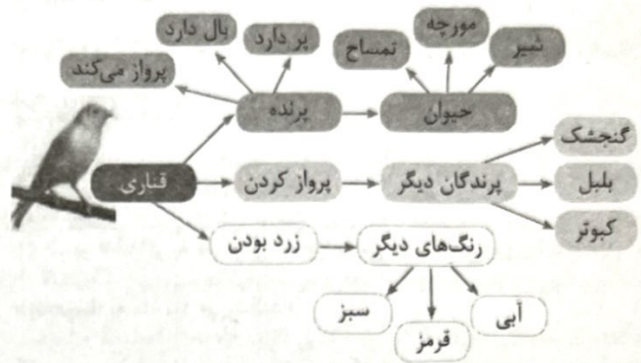
۱۲۴ ۴ هر چند گزینه‌های (۱) و (۳) به حافظه معنایی و گزینه (۲) به

حافظه رویدادی مربوط می‌شوند، اما این حافظه‌ها همگی بلندمدت محسوب می‌گردند.

گزینه (۴) اشاره به حافظه کاری دارد که براساس آن می‌توان محاسبات ذهنی

را انجام داد و تخته‌سیاه تفکر است.

۱۲۵ ۲

واژگان گنجشک، آبی، شیر و پرنده‌گان دیگر دیرتر در ذهن تداعی می‌گردند.

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا تعریف یا مفهوم مشخص کن

(۱۳۴ - ۱۲۶):

۱۲۶ ۲ ترجمه کلمات مهم: رَبِّ: پروردگار / أَعْبُدُونِ: مرا بپرستید (که

در اصل «أعبدونی» بوده و «بِ» نشان می‌دهد که «بِ» حذف شده).

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) این اُمَّت شما، اُمَّتی واحد است (← این اُمَّت شماست، اُمَّتی یگانه)، خدا (←

پروردگار)، عبادت کنید (← مرا بپرستید)

(۳) این اُمَّت شما، اُمَّتی یگانه است (مانند گزینه (۱))، عبادت کنید (مانند گزینه (۱))

(۴) خدا (مانند گزینه (۱))

۱۲۷ ۱ ترجمه کلمات مهم: خَلِقُ: آفریده شدند / جَعَلُوا: قرار داده شدند /

لِيتعارفوا: تا یکدیگر را بشناسند

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) آفرید (← آفریده شدند؛ از مرفوع بودن «النَّاس» می‌فهمیم که «خلق»

مجهول است)، شدند (← قرار داده شدند)، تقوای بیشتری دارد (← با

تقواترینتان است).

(۳) «درونشان» اضافی است، نهاده شد (مانند گزینه (۲))، آشنا شوند (←

یکدیگر را بشناسند)

(۴) «از» اضافی است، خلق کرد (مانند گزینه (۲))، قرار داد (مانند گزینه (۲))،

آشنا شوند (مانند گزینه (۳))

بررسی گزینه‌ها: ۴ ۱۴۳

- (۱) «إِفْتَحِي»: باز کن» فعل ثلاثی مجزّد و متعدی است.
- (۲) «إِعْتَصِمُوا»: چنگ بزنید» از باب «افتعال» و دارای دو حرف زائد است و چون عین‌الفعلش کسره دارد، فعل امر است.
- (۳) «عَوَّدَ»: عادت بده» فعل ثلاثی مزید از باب تفعیل (عَوَّدَ، يُعَوِّدُ، عَوِّدُ، تُعَوِّدُ) و از صیغه مفرد مذکر مخاطب است.
- (۴) «تَشَاهَدُ»: می‌بینی» فعل متعدی و از باب «مفاعلة» است. باب «مفاعلة» یک حرف زائد دارد.

بررسی گزینه‌ها: ۱ ۱۴۴

- (۱) ضمیر «نا» اگر به هر فعلی به جز ماضی بچسبید، بی‌برو برگرد مفعول است؛ «يَنْفَعُونَنَا»: به ما سود می‌رسانند»
- (۲) در مورد فعل ماضی باید دقت کنیم که «نا» می‌تواند فاعل یا مفعول باشد؛ «تَعْرِفُنَا»: آشنا شدیم» فعل لازم و «نا» فاعل است.
- (۳) با توجه به معنا، «نا» فاعل است، نه مفعول؛ «إِسْتَفْرْنَا»: طلب آمرزش کردیم»
- (۴) با توجه به منصوب بودن «حمیداً» می‌فهمیم که «نا» فاعل است ← «أرسلنا»: فرستادیم»
- ۴ ۱۴۵ «البنات»: دختران» مؤنث است و با «يَضْحَكُونَ» هم‌خوانی ندارد. اگر بخواهیم «يَضْحَكُونَ» خبر باشد، اسم بعد از اسم اشاره‌ای که مبتدا شده باید «ال» داشته باشد. ضمناً اگر گزینه (۲) را در جای خالی قرار دهیم، «الذین» خبر می‌شود.
- ترجمه عبارت سؤال: «آن کودکان، در حیاط خانه می‌خندند.»
- نکته: فعل بعد از موصول نمی‌تواند خبر شود.

تاریخ

عبارت‌های «الف» و «ب» صحیح هستند. ۴ ۱۴۶

مفهوم تاریخ در عبارت «درباره تاریخ ایتالیا و ایتالیایی‌های نخستین، آگاهی کمی در دست است» به معنی مجموعه حوادث و رویدادهایی است که یک فرد یا جامعه از سر گذرانده است.

بررسی عبارت‌ها:

- (الف) حادثه عاشورا یکی از وقایع مهم و تأثیرگذار در تاریخ اسلام است ← مجموعه حوادث و رویدادهایی که یک فرد یا جامعه از سر گذرانده است.
- (ب) انسان و کنش‌های او نقش مؤثری در شکل‌گیری تحولات تاریخی داشته است ← مجموعه حوادث و رویدادهایی که یک فرد یا جامعه از سر

ترجمه عبارت سؤال: «هر شبی به ناچار پایانی دارد.» یعنی ۳ ۱۳۴

پس از سختی، آسانی می‌آید.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) مفهوم ← وقتی به کار می‌رود که مسبب شکست‌ها و سختی‌ها خود انسان باشد.
- (۲) مفهوم ← زمانی استفاده می‌شود که انسان از مصیبت کوچکی رها شده و به مصیبت بزرگ‌تری دچار شود.
- (۳) مفهوم ← مشابه عبارت سؤال
- (۴) مفهوم ← اشاره به پس زدن دو قدرت در یک مکان دارد.

■ متن زیر را با دقت بخوان، سپس متناسب با آن به سؤال‌های زیر پاسخ بده (۱۳۹ - ۱۳۵):

«به درخت سیب نگاه کنید، شاید پنجاه سیب روی درخت باشد و هر سیب ده دانه داشته باشد. ممکن است بپرسید چرا باید این مقدار از دانه‌ها باشند تا فقط تعداد کمی از درختان اضافه شود؟ طبیعت چیز ارزشمندی را به انسان یاد می‌دهد؛ بیشتر دانه‌ها هرگز رشد نخواهند کرد. پس اگر واقعاً می‌خواهید که موضوعی رخ دهد، پس باید چندین بار تلاش کنید.»

ترجمه عبارت سؤال: «متن درباره ..... حرف می‌زند.» ۱ ۱۳۵

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) تلاش و ادامه دادن
- (۲) کشاورزی
- (۳) درخت سیب
- (۴) طبیعت

ترجمه گزینه‌ها: ۳ ۱۳۶

- (۱) انسان قدرت یادگیری دارد، حتی از طبیعت.
- (۲) شاید انسان چندین بار شکست بخورد اما در نهایت موفق می‌شود.
- (۳) دانه‌های میوه درخت سیب رشد نمی‌کنند، مگر بسیار.
- (۴) داخل میوه سیب، دانه‌های فراوانی وجود دارد.

۳ ۱۳۷

■ گزینه نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۱۳۸ و ۱۳۹):

۲ ۱۳۸ «تَفَاح: سیب» اسم مبالغه نیست.

۱ ۱۳۹ مزید ثلاثی (من باب افعال) ← مجزّد ثلاثی

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سؤال‌های زیر مشخص کن (۱۴۵ - ۱۴۰):

۱ ۱۴۰ «يُسْتَخْرَجُ»: استخراج می‌شود» (عین‌الفعل مضارع در

مجهول، مفتوح می‌شود) و «التَّقَطُ» صحیح‌اند.

جمع غیرانسان در عربی در حکم مفرد مؤنث است؛ بنابراین ۴ ۱۴۱

برای «الأسماك: ماهی‌ها» از فعل مفرد مؤنث «تَعِيشُ» استفاده می‌کنیم.

۲ ۱۴۲ بین دو جزء اعداد «۱۱ تا ۱۹» حرف «و» نمی‌آید ←

(ج) نادرست: جاده ابریشم در دوره حکومت سلسله هان گشایش یافت. از این زمان چینی‌ها با ایران (اشکانیان) ارتباط تجاری برقرار کردند. (اشکانیان از ۲۳۸ ق.م تا ۲۲۴ ق.م بر ایران تسلط داشتند.)
(د) نادرست: آریایی‌ها در حدود ۱۵۰۰ ق.م. از سمت شمال غرب وارد هند شده و قدرت و نفوذ خود را تا نواحی مرکزی این سرزمین گسترش دادند.

۱۵۴ ۲ بررسی عبارت‌ها:

(الف) از ۱۱۰۰ تا ۸۰۰ ق.م. در تاریخ یونان باستان به عصر تاریکی معروف است.
(ب) سلسله موریای توسط چندراگوپتا (پس از مرگ اسکندر (۳۲۳ ق.م.)) در شمال هند تأسیس شد.
(ج) در دوره هخامنشیان (۵۵۰ ق.م. تا ۳۳۱ ق.م.)، مصر به قلمرو ایران افزوده شد.
(الف ← ج ← ب)

۱۵۵ ۱ بررسی عبارت‌های نادرست:

(د) رومیان پس از پیروزی در جنگ‌هایی که (در فاصله سال‌های ۲۶۴ تا ۱۴۶ ق.م.) با کارتاژیان و مقدونی‌ها انجام دادند، توانستند، رقیبان خود را شکست داده و بر دریای مدیترانه و سرزمین‌های پیرامون آن مسلط شوند.
(ه) کنستانتین در سال ۳۳۰ م. بیزانسیوم را به پایتختی برگزید.

۱۵۶ ۲ بررسی عبارت‌ها:

(الف) نقوش و پیکره‌های بر جای مانده از دوره ایلامی نشان می‌دهد که زنان در امور اجتماعی و اقتصادی و مراسم رسمی سیاسی و دینی حضور چشمگیری داشتند ← منابع دست اول غیرمکتوب

(ب) شواهد باستان‌شناسی، لوح‌های گلی و گزارش‌های مورخان یونانی، مخصوصاً هروودت، از رشد بازرگانی میان شهرها و مناطق تحت فرمانروایی سلسله هخامنشی خبر می‌دهد ← منابع دست اول مکتوب و غیرمکتوب ایرانی

(ج) نقوش روی برخی سکه‌های اشکانی (تصویر آتشدان) نشان از گرایش برخی از فرمانروایان اشکانی به کیش زرتشتی دارد ← منابع دست اول غیرمکتوب

(د) در لوح سنگی یادبودی که در کاخ آپادانا کشف شده، داریوش بزرگ تأکید می‌کند که این بنای مجلل را با گرد آوردن بنایان و کارگران ماهر و مصالح ساختمانی عالی از سراسر امپراتوری ساخته است ← منابع دست اول مکتوب ایرانی

۱۵۷ ۳ همه فرمانروایان ذکرشده در دوره حکومت خود با شورش و

جنگ داخلی مواجه شدند.

بررسی عبارت‌ها:

– داریوش اول هخامنشی: شورش ساکنان میلئوس (ملطیه) از شهرهای آسیای صغیر (در آن زمان بخشی از قلمرو هخامنشی بود).
– اردشیر اول ساسانی: شورش حاکمان محلی که نمی‌خواستند استقلال نسبی خود را از دست بدهند.

– اردشیر دوم هخامنشی: شورش کورش کوچک در آسیای صغیر

– اردوان چهارم اشکانی: شورش خاندان ساسانی در فارس

– خشایارشا هخامنشی: شورش در مصر و بابل (بخشی از قلمرو هخامنشی)

– هرمز چهارم ساسانی: شورش بهرام چوبین یکی از سرداران ساسانی

(ج) تاریخ هروودت کهن‌ترین اثر تاریخی به جا مانده از عصر باستان است ← روش علمی مطالعه و تحلیل رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک / عبارت صورت سؤال به معنی مجموعه حوادث و رویدادهایی است که یک فرد یا جامعه از سر گذرانده است.

(د) در پی کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲، دولت مصدق سرنگون شد ← تاریخ به معنی تعیین روز، ماه و سال

۱۴۷ ۴ تحلیل و تفسیر رویدادهای تاریخی کار ساده‌ای نیست و

مورخان و پژوهشگران برای انجام این کار، نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاصی هستند.

۱۴۸ ۳ مردمانی که برای نسل‌های متوالی، سرگذشت مشترکی

داشته و سالیان طولانی در شادی‌ها و تلخکامی‌ها و موفقیت‌ها و شکست‌های هم شریک بوده‌اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود، علاقه و دلبستگی دارند. از این‌رو، آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان می‌شود.

۱۴۹ ۲ بررسی عبارت نادرست:

(د) گاه‌شماری جلالی، یکی از دقیق‌ترین گاه‌شماری‌های جهان است و گاه‌شماری هجری خورشیدی که از سال ۱۳۰۴ ش. در ایران رسمیت یافت، براساس آن تنظیم شده است.

۱۵۰ ۴ باستان‌شناس، کسی است که براساس آثار باقی‌مانده از بشر،

گذشته انسان و جامعه، به ویژه تغییرات فرهنگی آن‌ها را در طول زمان، بررسی و تحلیل می‌کند.

۱۵۱ ۲ بررسی عبارت نادرست:

(الف) نخستین شهرها در حدود ۵۰۰۰ سال پیش در ایران، ۵۵۰۰ سال پیش در سومر (۳۵۰۰ ق.م.) و ۳۵۰۰ سال پیش در چین (۱۵۰۰ ق.م.) به وجود آمدند.

۱۵۲ ۴ همه عبارت‌های داده‌شده درباره سرزمین آسورستان

(بین‌النهرین) صحیح است.

۱۵۳ ۱ هزاره دوم ق.م. = سال‌های ۲۰۰۰ تا ۱۰۰۱ ق.م.

بررسی عبارت‌ها:

(الف) درست: حکومت ایلام در سال ۲۶۰۰ ق.م. تشکیل شد و در قرن ۷ ق.م. توسط آشوری‌ها انحطاط یافت. اموری‌ها نیز در سال ۱۹۰۰ ق.م. در بین‌النهرین قدرت یافتند. حکومت و تمدن ایلام همواره با همسایگان بین‌النهرینی خود مانند بابلیان، ارتباط تنگاتنگ سیاسی، فرهنگی و تجاری داشت.

(ب) درست: در حدود ۲۰۰۰ ق.م. طایفه‌های بیابانگردی از دشت‌های اروپای شرقی به شبه‌جزیره یونان آمدند. این طایفه‌ها به تدریج تحت تأثیر تمدن مینوسی، شهرهایی را برپا کردند که مهم‌ترین آن‌ها میسن نام داشت. به همین دلیل، اولین دوره تمدن یونان را «عصر میسنی» می‌گویند. تمدن میسن تا حدود ۸۰۰ ق.م. در یونان برقرار بود.

ج و ه) محتوای اغلب نقش برجسته‌های عصر ساسانی، اعطای منصب شاهی از سوی اهوره مزدا به شاه (گرایش دینی فرمانروایان) و صحنه‌هایی از پیروزی‌های شاهان بر دشمنانشان است.

د) پژوهشگران با مقایسه نقش برجسته‌های دوره هخامنشی با دوران پیش از آن، دریافته‌اند که سنگ تراشان هنرمندی که در خدمت هخامنشیان بوده‌اند، از نقش برجسته‌های بین‌النهرین و به ویژه نقش برجسته‌های آشوری الهام و الگو گرفته‌اند. **توجه:** یکی از ویژگی‌های هنر و معماری عصر هخامنشی، استفاده گسترده فرمانروایان هخامنشی از مهارت و استادی هنرمندان و معماران سرزمین‌های قلمرو تحت فرمان خود بوده است.

۱۶۶ ۲ **توجه:** قرن ۵ و ۶ هجری قمری مصادف است با دوره حکومت غزنویان و دوره حکومت سلجوقیان. (۴۲۹ تا ۵۹۰ ه.ق.)

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست: سرودن منظومه‌های حماسی و تاریخی در ایران پیشینه دیرینه‌ای دارد.

ب) درست: تاریخ بیهقی نوشته ابوالفضل بیهقی (یکی از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای در تاریخ غزنویان) به روش تحلیلی نوشته شده است. ج) نادرست: در تاریخ‌نگاری تگ‌نگاری، مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند. این نوع تاریخ‌نگاری از دوره تیموریان (قرن هشتم و نهم هجری) به بعد مرسوم شد.

د) نادرست: کتاب تاریخ بیهقی یکی از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای در تاریخ غزنویان است.

۱۶۷ ۳ تاریخ‌نگاری در عصر صفوی در سه حوزه تاریخ عمومی، تاریخ محلی و تک‌نگاری ادامه یافت.

۱۶۸ ۲ مورخان وقتی با گزارش (روایت) تاریخی روبه‌رو می‌شوند، آن را اعتبارسنجی می‌کنند و به اصطلاح به نقد آن می‌پردازند. نقد یک خبر تاریخی در حقیقت همان اعتبارسنجی و بررسی اصالت خبر است.

۱۶۹ ۲ در دوران خلافت عمر و عثمان، درآمدهای فراوانی از سرزمین‌های ثروتمندی که فتح شده بود، به خزانه مسلمانان در مدینه سرازیر شد. خلیفه دوم (عمر) این درآمدها را به عنوان عطایا میان مسلمانان توزیع کرد. نحوه توزیع عطایا توسط خلیفه دوم، بر پایه مساوات اسلامی نبود. عمر حدود ۱۰ سال به عنوان خلیفه بر قلمرو اسلامی حکومت کرد.

توجه: پس از درگذشت پیامبر (ص)، گروهی از انصار در مکانی موسوم به سقیفه بنی‌ساعده در مدینه گرد هم آمدند تا درباره تعیین جانشین رسول خدا (ص) تصمیم بگیرند. ابوبکر بن ابی‌قحافه، عمر بن خطاب و ابوعبیده جراح از گروه مهاجران، به سرعت، خود را به آن جمع رساندند و سرانجام ابوبکر به عنوان جانشین رسول خدا (ص) انتخاب شد.

۱۵۸ ۱ همه عبارت‌ها صحیح است.

۱۵۹ ۳ در جنگ حرّان در دوره اشکانی، کراسوس سردار مغرور رومی کشته شد.

در زمان شاپور یکم ساسانی دو جنگ با رومی‌ها صورت گرفت که در یکی گردیانوس امپراتور روم کشته شد و در دیگری، والرینوس امپراتور روم به اسارت درآمد.

۱۶۰ ۲ در زمان هخامنشیان با افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات

حکومتی، نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.

توجه: در دوره هخامنشی به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، گروه جنگجویان نسبت به دیگر گروه‌ها، در جایگاه بالاتری قرار گرفت.

۱۶۱ ۳ نظام پولی که داریوش هخامنشی ایجاد کرد، معیاری برای

ارزش‌گذاری کالاها و خدمات در نواحی مختلف پادشاهی هخامنشی شد و عامل مهمی در بسط و گسترش تجارت داخلی و خارجی بود.

۱۶۲ ۴ در دوره ساسانی کتاب‌های اعتقادی براساس تعالیم زرتشت به

زبان پهلوی تألیف شد. از جمله مهم‌ترین و مفصل‌ترین این کتاب‌ها باید از «دینگرد» نام برد که دانشنامه‌ای مشتمل بر عقاید زرتشتی است.

۱۶۳ ۲ **توجه:** زبان‌های ایرانی دوره میانه، تقریباً از زمان سقوط

هخامنشیان تا فروپاشی حکومت ساسانیان و حتی قرون نخستین اسلامی، در مناطق مختلف ایران متداول بودند.

بررسی عبارت‌ها:

الف) معبد چغازنبیل در دوره ایلامی ساخته شد.

ب) حکومت اشکانی به شکل غیرمتمرکز (ملوک طوایفی) اداره می‌شد.

ج) در دوره ساسانی، آموزگاری به عنوان یک شغل رسمی به موبدان اختصاص داشت.

د) مادی‌ها، بنیان‌گذار نخستین حکومت آریایی در ایران شناخته می‌شوند.

۱۶۴ ۳ هنر مجسمه‌سازی (پیکرسازی) در دوره اشکانیان، متأثر از

هنر یونانی رونق گرفت و مجسمه‌سازان آثار متعددی پدید آوردند.

۱۶۵ ۴ **بررسی عبارت‌ها:**

الف) گل‌نوشته‌های به جا مانده از عصر هخامنشی نشان از اشتغال زنان در امور اداری دارد.

ب) جامه‌های پر نقش و نگار و تزئین‌شده پادشاه و سپاهیان در نقش برجسته‌های هخامنشی، نشان می‌دهد که هنر بافندگی در این دوره در اوج قرار داشته است.

۱۷۳ ۳ الف) در دوره نخست خلافت عباسیان، تشکیلات اداری (دیوانی) منظم و منسجمی با اقتباس از نظام دیوانی عهد ساسانیان شکل گرفت. ب) فرمانروایان غزنوی بسیاری از دیوانسالاران حکومت سامانی و حتی برخی از دیوانسالاران حکومت آل بویه را به خدمت گرفتند. ج) در عصر سلجوقی، دیوان وزارت که وزیر در رأس آن قرار داشت، به شکوهمندی بی نظیری رسید.

د) در دوره سلجوقی، زبان دستگاه اداری از عربی به فارسی تغییر یافت.

۱۷۴ ۱ بررسی عبارت نادرست:

الف) سلسله‌های طاهریان و سامانیان ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه خراسان و ماوراءالنهر داشتند.

۱۷۵ ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

ب) فلزکاری در عصر سلجوقی یکی از درخشان‌ترین دوران خود را در تاریخ ایران پشت سر گذاشت. این هنر در عصر صفوی نیز به شکوفایی رسید. یکی از ویژگی‌های فلزکاری عصر صفوی، طلاکاری روی فلزات است. ج) شعر فارسی، در انتهای دوره سلجوقی، به رونق و شکوفایی فراوانی رسید. سنایی، انوری، خاقانی و عطار از مشهورترین شاعران و نویسندگان عصر سلجوقی و خوارزمشاهی بودند.

توجه: برخی از محققان ایرانی و اروپایی، عصر صفوی را دوران افول شعر و ادبیات فارسی دانسته‌اند، اما تحقیقات جدید، قطعیت این نظر را مورد تردید قرار داده است. برخی از شاهان صفوی حامیان جدی شعر بودند. از شاعران شاخص عصر صفوی می‌توان وحشی بافقی، محتشم کاشانی و صائب تبریزی را نام برد.

۱۷۶ ۳ از نامورترین نقاشان عصر تیموری، کمال‌الدین بهزاد بود. آثار و مکتب نگارگری او سرآغاز دگرگونی عظیمی در نقاشی به شمار می‌آید.

شاه اسماعیل صفوی با فتح هرات، کمال‌الدین بهزاد را با خود به تبریز برد و به ریاست کتابخانه تبریز منصوب کرد.

توجه: شاهزاده بایسنقر (پسر شاهرخ) سیاستمداری هنرمند و هنرپرور بود.

۱۷۷ ۱ طریقت صفویان در قرن نهم هجری تحت تأثیر شرایط فکری و فرهنگی جامعه ایران، نخست به مذهب تشیع گرایش یافت و سپس به جنبشی سیاسی و مذهبی تبدیل شد. با این‌که در تصوف عزلت‌جویی و دوری از امور دنیوی ترویج می‌شود، اما رهبران طریقت صفوی به فعالیت‌های سیاسی و نظامی روی آوردند و با حاکمان سلسله‌های قراقویونلو و آق‌قویونلو درگیر رقابت سیاسی و نظامی شدند.

توجه: بعد از مرگ شاهرخ تیموری، شاهزادگان تیموری که بر مناطق مختلف حکومت می‌کردند، با یکدیگر به رقابت و ستیز برخاستند. در چنین شرایطی دو اتحادیه قبیله‌ای متشکل از ترکمانان به نام‌های قراقویونلو و آق‌قویونلو به ترتیب با پی افکندن حکومت‌هایی، نواحی غربی و مرکزی ایران را تصرف کردند.

۱۷۰ ۴ بررسی عبارت‌ها:

الف) نبود مرجع سیاسی قدرتمند ← مکه و مدینه

ب) وجود گروه‌های یکتاپرست ← مکه و مدینه

ج) تجارت با سایر نواحی ← مکه

د) کشاورزی ← مدینه

۱۷۱ ۴ در شرایطی که خلافت عباسی در سراسری ضعف و انحطاط افتاده بود، یکی از نوادگان اسماعیل، فرزند امام صادق (ع)، به نام مهدی، حکومتی را در شمال آفریقا بنیاد نهاد که به خلافت فاطمیان معروف شد. (۲۹۷ ه.ق.)

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست: حکومت امویان اندلس در سال ۱۳۸ق. پایه‌ریزی شد. آن‌ها با سرکوب شورش‌های داخلی و دفع حملات مسیحیان تا سال ۴۲۲ق. به صورت مستقل از خلافت عباسیان، بر سرزمین اندلس حکومت کردند.

ب) درست: امرای علویان طبرستان خود مدعی خلافت بودند و عباسیان را غاصب خلافت می‌شمردند. بیشتر دوران حکومت آن‌ها (۲۵۰ - ۳۱۶ قمری) به کشمکش و جنگ با سپاهیان خلیفه و هم‌پیمانانش گذشت.

ج) نادرست: حکومت طاهریان به عنوان نخستین سلسله مسلمان ایرانی توسط طاهر ذوالیمینین و با اجازه مأمون عباسی در خراسان تشکیل شد (۲۰۵ق.). این سلسله تا زمان حمله یعقوب به نیشابور (۲۵۹ق.) بر شرق ایران حکومت می‌کرد.

د) نادرست: محمود غزنوی در سال ۴۲۰ق. به شهر ری حمله کرد و پس از تصرف آن، بسیاری از علما و مردم این شهر را به بهانه اسماعیلی بودن به قتل رساند.

ه) نادرست: جنگ‌های صلیبی در سال ۱۰۹۶م. / ۴۹۰ق. به دعوت پاپ و به فرماندهی شاهان و اشراف اروپایی علیه مسلمانان آغاز و به مدت ۲۰۰ سال به طول انجامید.

۱۷۲ ۳ بررسی عبارت‌ها:

الف) غیاث‌الدین شیرازی از استادان بزرگ معماری در زمان جانشینان تیمور (به ویژه عصر شاهرخ تیموری) بوده است.

توجه: شهر سلطانیه در زمان ایلخانان بنا شد.

ب) عطاالملک جوینی از جمله دیوانسالاران برجسته ایرانی در دوره نامسلمانی مغولان است که کتاب تاریخ جهانگشا را در سال ۶۵۸ق. تألیف کرده است.

توجه: هولاکو در سال ۶۵۶ق. با تسخیر بغداد و کشتن خلیفه عباسی، به حکومت خاندان بنی عباس پایان داد.

ج) طغرل سلجوقی در سال ۴۴۷ق. با لشکرکشی به بغداد، خلیفه عباسی را از تسلط آل بویه شیعه‌مذهب درآورد.

توجه: ابوعلی سینا از دانشمندان بزرگ ایرانی (۳۷۰ - ۴۲۸ق.) است.

د) جامع‌التواریخ اثر رشیدالدین فضل‌الله همدانی (۶۴۵ - ۷۱۷ق.) از وزرای کاردان ایلخانان بود. دوره مسلمانان مغول‌ها با مسلمان شدن غازان (۶۹۴ق.) آغاز شد.

۱۸۴ ۱ در قرن ۱۴م. هنگامی که فرهنگ قرون وسطایی بر سراسر اروپا سیطره داشت، گروهی از نویسندگان و اندیشمندان که در شهرهای ثروتمند ایتالیا می‌زیستند، هدایت جریان فکری و فرهنگی را به دست گرفتند و تفکر و سبک جدیدی از زندگی را باب کردند. این تفکر و سبک جدید زندگی که اساس آن بر نوزایی و تجدید حیات فرهنگ یونان و روم باستان قرار داشت، به رنسانس معروف شد. رنسانس به تدریج در دیگر سرزمین‌های اروپایی گسترش یافت.

۱۸۵ ۴ الف) انسان‌گرایان (اومانیسیم‌ها) به شیوهٔ تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی که تحت نظارت کلیسا در مدارس و دانشگاه‌ها تدریس می‌شد، انتقاد داشتند.

ب) گروهی از مصلحان دینی از درون کلیسا پا به عرصهٔ اعتراض نهاده و آموزه‌های کلیسا را دربارهٔ انسان و خدا به چالش کشیدند. مهم‌ترین آن‌ها مارتین لوتر بود.

ج) برخی از اعتراضات علیه کلیسا از سوی شاهان و فرمانروایان صورت گرفت که کلیسا را از دخالت در امور سیاسی منع می‌کردند.

توجه: نهضت پروتستان که از جریان تکفیر لوتر توسط امپراتور مقدس روم و حمایت شاهزادگان آلمانی از او آغاز شد، وحدت کلیسای کاتولیک را از میان برد و به تقویت پادشاهان و دولت‌های ملی و رشد اندیشهٔ ملی‌گرایی در اروپا کمک فراوانی کرد.

جغرافیا

۱۸۶ ۱ بررسی عبارت‌ها:

الف) تأثیرگذاری پدیدهٔ انسان‌ساخت یا محیط جغرافیایی (سکونتگاه‌های شهری) بر پدیدهٔ طبیعی یا عوامل طبیعی (جریان رودها)
ب) تأثیرگذاری پدیدهٔ انسان‌ساخت (جزایر مصنوعی) بر پدیدهٔ طبیعی (آب‌سنگ‌های مرجانی)

ج) تأثیرگذاری عوارض طبیعی (شیب زمین) بر محیط جغرافیایی (سکونتگاه‌ها در نواحی کوهستانی) / تأثیرپذیری محیط جغرافیایی از پدیدهٔ طبیعی

د) تأثیرگذاری پدیدهٔ انسان‌ساخت (سد) بر پدیدهٔ طبیعی (میزان آب دریاچهٔ ارومیه)

۱۸۷ ۴ بررسی عبارت نادرست:

ج) در جنوب استان سیستان و بلوچستان و اطراف چالهٔ جازموریان در کرمان، منطقهٔ مکران واقع شده است که در آن رشته‌کوه‌های بشاگرد و اطراف آن با ارتفاع نسبتاً کم و فرسوده‌ای وجود دارد. در این کوه‌ها، فرسایش، شکل‌های زیبایی با دره‌ها، چاله‌ها و گودال‌های عمیق ایجاد کرده است که آن‌ها را «ناهمواری‌های مریخی» می‌نامند.

۱۷۸ ۳ محققان و مورخان، عصر شاه عباس اول را عصر اقتدار و شکوفایی سلسلهٔ صفوی می‌دانستند.

همهٔ عبارت‌های داده‌شده مربوط به دورهٔ حکومت شاه عباس اول صفوی است.

۱۷۹ ۳ حکومت فاطمیان توسط صلاح‌الدین ایوبی منقرض شد. او بیت‌المقدس را از اشغال صلیبی‌ها آزاد کرد.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) در قرن ۱۱م. به دلیل ضعف و اختلافات داخلی حاکمان مسلمان در اندلس، مسیحیان توانستند بخش‌های وسیعی از آن سرزمین را به تصرف خود درآورند.

ج) پیروزی آل‌بارسلان سلجوقی در جنگ ملازگرد موجب به خطر افتادن موجودیت امپراتوری بیزانس شد.

۱۸۰ ۲ الف) جنگ چالدران در زمان شاه اسماعیل اول صفوی با عثمانی‌ها روی داد.

از جمله مشهورترین آثار تاریخ‌نگاری دورهٔ صفوی، کتاب «حبیب‌السیر» تألیف غیاث‌الدین خواندمیر در زمان سلطنت شاه اسماعیل اول است.

ب) عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور، نوشتهٔ ابن عربشاه از مشهورترین تک‌نگاری‌ها دربارهٔ تیمور است.

۱۸۱ ۴ صدرالدین محمدبن قوام شیرازی، معروف به صدرالمتألهین و ملاصدرا بود. او از شاگردان شیخ بهایی و میرداماد بود. در فلسفه مؤسس مکتب فلسفی «حکمت متعالیه» است. ملاصدرا میراث‌گران قدر چهار جریان فکری بزرگ اسلامی یعنی فلسفهٔ مشاء، اشراق، کلام و عرفان را به هم درآمیخت و نظام فلسفی نوینی به وجود آورد.

۱۸۲ ۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف و ب) پس از انقراض امپراتوری شارلمانی در اوایل قرن ۹م، هرج و مرج اروپا را فرا گرفت و حملات طوایف غیرمتمدن از شرق و شمال موجب گسترش ناامنی شد. پیامد این ناامنی و ناتوانی پادشاهان در تأمین هزینهٔ ارتش، گسترش و تحکیم نظام فئودالیسم بود.

۱۸۳ ۴ بررسی عبارت‌ها:

الف) پس از مرگ تیمور، شاهرخ، جانشین او بر سراسر ایران حکومت کرد (حک ۸۰۷-۸۵۰ق.)، بعد از مرگ شاهرخ، شاهزادگان تیموری با یک‌دیگر به رقابت برخاستند.

ب) بعد از مرگ ابوسعید، آخرین ایلخان مغول (۷۳۶ق.)، حکومت‌های محلی غیرمغولی در مناطق مختلف ایران سر برآوردند. از جمله حکومت شیعه‌مذهب سرداران، سادات مرعشی مازندران و سلسلهٔ آل مظفر.

ج) امپراتوری روم شرقی، با فتح قسطنطنیه (۱۴۵۳م. / ۸۵۷ق.) توسط ترکان مسلمان عثمانی متلاشی شد.

ب ← الف ← ج

۱۹۳ | ۱ بررسی عبارتهای نادرست:

(ب) آب و هوا بر نوع کشاورزی، گردشگری، معماری، سیستم‌های حمل و نقل، تراکم جمعیت و سلامتی انسان نیز تأثیر دارد.

(د) آلودگی هوا، بیابان‌زایی، خشکسالی و افزایش دما، مشکلات محیط زیستی مربوط به آب و هوا است که در سال‌های اخیر، کشور ما و دیگر کشورهای جهان با آن روبه‌رو شده‌اند.

۱۹۴ | ۲ سؤال «چطور؟» به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده

می‌پردازد. «زمینه‌های به وجودآورنده این پدیده (ریزگردها) چیست؟» / پاسخ: قطع درختان، از بین رفتن دریاچه‌ها، باتلاق‌ها، واحه‌ها و ... / راهکار: احیای تالاب‌ها و اجرای طرح‌های مهار بیابان

۱۹۵ | ۲ بررسی عبارتهای نادرست:

(ج) هر سه منطقه «A»، «B» و «C» از نظر موقعیت مطلق (ریاضی) با هم متفاوت‌اند.

توجه: محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است.

(د) «A» ← منطقه کوهستانی البرز / «B» ← منطقه کوهستانی مرکزی

منطقه کوهستانی غربی (زاگرس) از برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا به وجود آمده است.

۱۹۶ | ۴ بررسی عبارتهای نادرست:

(الف) نادرست: اگر کانون‌های آبیگر در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن، جزء کانون‌های فصلی به شمار می‌روند.

(ب) درست: کانون‌های اتفاقی در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک شکل می‌گیرند.

توجه: منطقه کوهستانی مرکزی دشت کویر و کویر لوت (مناطق خشک کشورمان) را دربر گرفته است.

(ج) درست: میزان بارش در مناطق کوهستانی شمال کشورمان (سواحل دریای خزر) نسبت به جنوب شرقی کشورمان (به دلیل نزدیکی به منطقه جنب حاره) بیشتر است.

۱۹۷ | ۱ بررسی عبارت نادرست:

(ب) دریاچه مسیله در قم، از جمله دریاچه‌های فصلی کشورمان است که در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کنند اما در ماه‌های گرم و یا در سال‌های کم‌بارش به دلیل تبخیر آب آن‌ها خشک شده یا به شکل باتلاق و شوره‌زار درمی‌آیند.

۱۸۸ | ۳ توجه: محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض

جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است.

بررسی عبارتهای نادرست:

(الف) موقعیت نسبی (نسبت به دریای سیاه و اوکراین)

(ب) موقعیت مطلق (مناطق حاره‌ای = مناطق استوایی از ۰ تا ۲۳° درجه شمالی و جنوبی)

(ج) موقعیت نسبی (نسبت به دریای خزر و منطقه آذربایجان)

(د) موقعیت نسبی (نسبت به شهر نیشابور)

۱۸۹ | ۴ توجه: موضوع پژوهش باید واضح و روشن باشد؛ نه کلی و مبهم.

عبارتهای «الف» و «ج» به عنوان موضوع پژوهش قابل استفاده هستند و با گام اول پژوهش (طرح سؤال و بیان مسئله) مرتبط هستند.

بررسی عبارتهای نادرست:

(ب) سؤال کلی و نامفهوم است. (کدام عوامل؟ در توسعه کدام بخش؟ در کدام کشور؟)

(د) سؤال کلی و مبهم است. (کدام نوع ناهم‌واری؟ در کدام منطقه، کشور یا ناحیه؟)

۱۹۰ | ۳ سؤال چه کسی یا چه کسانی، روابط متقابل انسان و محیط

را مورد توجه قرار می‌دهد: «چه کسانی یا کدام فعالیت‌ها و برنامه‌های انسانی در این پدیده اثر داشته است و تأثیر آن بر محیط و انسان چیست؟»

۱۹۱ | ۳ عوامل مؤثر در ایجاد بیابان‌های ایران: پرفشار جنب حاره‌ای -

جهت رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس - دور بودن از دریاها و منابع رطوبتی

توجه: عرض جغرافیایی، پرفشار جنب حاره‌ای و دوری و نزدیکی به دریاها مرتبط با عامل موقعیت جغرافیایی هستند.

۱۹۲ | ۳ موقعیت آب و هوایی در نواحی مرکزی ایران به گونه‌ای است

که یکی از بزرگ‌ترین کویرهای جهان (دشت کویر) را به وجود آورده است.

بیابان لوت در جنوب شرق ایران قرار دارد که بخش زیادی از آن به دلیل قرارگیری در منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای (موقعیت مطلق یا ریاضی)

کم‌تر از ۳۰ میلی‌متر باران دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) بخش زیادی از بیابان لوت (ب) در منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای قرار گرفته است.

(۲) میانگین بارش در دشت کویر (الف) کم‌تر از ۵۰ میلی‌متر و در بیابان لوت (ب) کم‌تر از ۳۰ میلی‌متر است.

(۴) بیابان لوت (ب) در روز ۲۷ تیر ۱۳۹۵ به عنوان اولین اثر طبیعی ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو قرار گرفت.

۳- بخش: از به هم پیوستن چند دهستان همجوار تشکیل شده و توسط بخشدار اداره می‌شود و تابع شهرستان است.

۴- دهستان: کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است که از به هم پیوستن چند روستا تشکیل شده و به لحاظ اداری تابع بخش است.

۲۰۲ ۱ همه عبارت‌های داده شده صحیح است.

۲۰۳ ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

ه) در ایران به شهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر می‌گویند.

و) نقش هر سکونتگاه براساس وضع جغرافیایی آن، اعم از طبیعی یا انسانی تعیین می‌شود.

۲۰۴ ۴ تنوع آب و هوایی در ایران، موقعیت مساعدی را برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم آورده است. انواع غلات، حبوبات، سبزیجات و محصولات جالیزی، نباتات علوفه‌ای و محصولات صنعتی، از جمله محصولاتی است که در نقاط مختلف کشور کشت می‌شود.

با این‌که فعالیت‌های زراعی در کشورمان بسیار گوناگون است، محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب و هوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات و ... از جمله مشکلات تولیدات زراعی در کشور است.

۲۰۵ ۳ عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است. اگر در استفاده از منابع طبیعی، ویژگی‌ها و توان محیطی آن منطقه مورد بررسی قرار گیرد، همه مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکانات طبیعی و انسانی خود توسعه یابند.

۲۰۶ ۳ جغرافی‌دان با توجه به هدف مطالعه و تحقیق خود، ابتدا معیارها و ملاک‌های تعیین حدود یک ناحیه را انتخاب می‌کند (ب). سپس به مطالعه مکان‌ها می‌پردازد و شباهت‌ها و تفاوت‌های پدیده‌های موجود در آن را مورد بررسی قرار می‌دهد (الف) و سپس با توجه به معیارهای خود، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کند و نواحی مختلف را روی نقشه نمایش می‌دهد. (ج)

ب ← الف ← ج

۲۰۷ ۲ همه عبارت‌های داده شده درباره صحرائ آفریقا واقع در شمال قاره آفریقا و در مجاورت مدار رأس‌السرطان صحیح است.

۱۹۸ ۲ بررسی عبارت‌ها:

الف) درست: تعداد جمعیت زن و مرد در هر بازه سنی تقریباً یکسان است.
ب) نادرست: به دلیل جوان بودن جمعیت این کشور و جمعیت قابل توجه جنس مرد در بازه‌های سنی ۰ تا ۲۰ سال، این موضوع قابل طرح نیست.
ج) درست: میزان قابل توجه جمعیت جوان این کشور، لزوم برنامه‌ریزی برای فرصت‌های تحصیلی، رفاهی، شغلی و تفریحی برای آنان را ضروری می‌سازد.
د) نادرست: برای درک اعمال و پیامد سیاست‌های کنترل کاهشی جمعیت باید متوسط میزان رشد جمعیت در چند دوره مورد بررسی قرار گیرد و از روی نمودار هرم سنی به تنهایی قابل بررسی نیست.

۱۹۹ ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

ب) = رشد مطلق جمعیت
$$\times 100 \frac{\text{جمعیت مهاجر} \pm (\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید})}{\text{کل جمعیت}}$$

د) مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد اثر می‌گذارد. تغییرات به وجود آمده بر ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان قابل مشاهده است.

۲۰۰ ۱ در عصر هخامنشیان، داریوش کشور را به ۳۰ شهری تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آن‌ها را شهربان (ساتراپ) می‌گفتند. در دوران سلوکیان کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد. قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت. در عصر ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه، عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

توجه: در سال ۱۳۵۷ ه.ش، در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد و در سال ۱۳۷۲ طرح اولین استان جدید با نام اردبیل به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

۲۰۱ ۴ توجه: در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود. واحد تقسیمات کشوری ایران در حال حاضر به ترتیب:

۱- استان: بزرگ‌ترین واحد تقسیمات کشوری از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار تشکیل می‌شود و توسط استاندار اداره می‌شود و از لحاظ نظام اداری تابع تشکیلات مرکزی (پایتخت) است.

۲- شهرستان: توسط فرماندار اداره می‌شود و از به هم پیوستن چند بخش همجوار تشکیل شده و به لحاظ اداری تابع استان است.

۲۱۱ | ۱ گرز دیوها و دشت‌های ریگی هر دو از اشکال فرسایش کاوشی

هستند.

گرزدیو: گاهی باد مواد نرمی که زیر یا لبه سنگ‌ها قرار گرفته‌اند را تخریب می‌کند و با خود می‌برد و بخش‌های سخت و مقاوم را باقی می‌گذارد. در نتیجه، ستون‌های سنگی به شکل قارچ یا سایر اشکال به وجود می‌آیند که به آن‌ها گرز دیو می‌گویند.

دشت ریگی (رگ): در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز، شن و سنگ‌های ریز و درشت، باد ماسه‌های ریز را با خود می‌برد. در طول زمان، سنگ‌های درشت بر جای می‌مانند و سطوحی پر از قلوه‌سنگ‌ها به وجود می‌آورند که به آن سنگ‌فرش بیابانی (دشت ریگی) می‌گویند.

۲۱۲ | ۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) هوازدگی به سه شکل (فیزیکی، شیمیایی و زیستی) و فرسایش در سه مرحله (کنده شدن مواد از جای خود، انتقال و رسوب‌گذاری مواد در مکان‌های دیگر) صورت می‌گیرد.

ج) انرژی امواج و انحلال سنگ‌های آهکی در آب دریا موجب شکل‌گیری اشکال فرسایش کاوشی در سواحل می‌شود.

۲۱۳ | ۳ انسان‌ها با تغییراتی که در محیط‌های طبیعی به وجود می‌آورند، چشم‌اندازهای فرهنگی خلق می‌کنند. فرهنگ هر ناحیه، موجب به وجود آمدن چشم‌اندازهای خاصی در آن ناحیه می‌شود. در بین عناصر فرهنگی، دین نقش مهمی در خلق چشم‌اندازهای فرهنگی دارد.

۲۱۴ | ۴ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) خانواده زبانی چینی - تبتی، دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگوست.

ه) زبان قوم سامی، زبان مردم عرب و یهود است. در بین زبان‌های خانواده آفراسیایی، معروف‌ترین و مهم‌ترین آن‌ها زبان عربی است که در جنوب غربی آسیا و شمال آفریقا بدان تکلم می‌کنند.

۲۱۵ | ۳ همه عبارت‌های داده‌شده مرتبط با پدیده پخش فرهنگی

مستقیم است.

۲۱۶ | ۱ ویژگی‌های مهم صنایع نو:

۱- این صنایع عمدتاً بر محور فناوری پیشرفته و استفاده از متخصصان و محققان قرار دارند.

۲- پیشرفت آن‌ها مبتنی بر نوآوری و رقابت است.

۳- این صنایع ناگزیر به برقراری ارتباط با فناوری‌های روز دنیا و صادر کردن کالاهای تولیدشده به کشورهای دیگر جهان‌اند.

توجه: صنایع نو با فعالیت‌های نوع چهارم ارتباط نزدیکی دارند و از آن‌جا که ناگزیر به صادر کردن کالاهای تولیدشده به کشورهای دیگر جهان

هستند (تجارت)، با فعالیت‌های نوع سوم (خدمات) نیز ارتباط دارند.

۲۰۸ | ۱ همه عبارت‌ها صحیح هستند.

بررسی عبارت‌ها:

الف) این سرزمین تا پیش از جنگ جهانی اول، بخشی از قلمرو امپراتوری عثمانی بود اما پس از فروپاشی عثمانی، تحت استعمار فرانسه درآمد. سوریه در سال ۱۹۴۴ استقلال خود را اعلام کرد ← نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

ب و ج) مردم این سرزمین، عرب‌زبان بوده و اکثریت مسلمان و گروهی نیز مسیحی هستند ← تعیین مرزهای دقیق نواحی دشوار است / مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی انسانی منطبق نیستند.

د) سوریه از جمله صادرکنندگان عمده نفت سبک به دیگر نقاط جهان محسوب می‌شود ← نواحی با یکدیگر رابطه و کنش دارند.

۲۰۹ | ۴ جبهه قطبی در منطقه معتدله تشکیل می‌شود. ($5^{\circ}/66-33$)

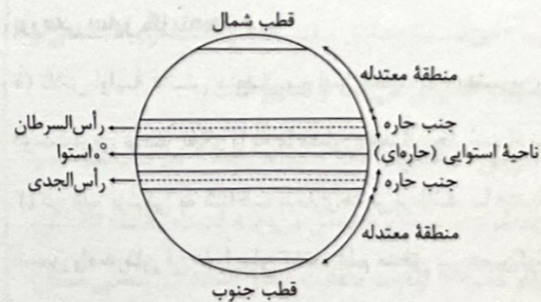
شمالی و جنوبی)

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) ناحیه معتدله، از مراکز کم‌فشار زمین است.

ج) گیاهان موجودات زنده تولیدکننده‌ای هستند که با عمل نورساخت (فتوسنتز) ترکیبات آلی تولید می‌کنند و هر چه سرعت رشد پوشش گیاهی در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید ماده آلی در آن‌جا بیشتر است.

توجه: عرض‌های جغرافیایی بالاتر از منطقه معتدله، نواحی قطبی است. میزان تولید ماده آلی در ناحیه معتدله بیشتر از ناحیه قطبی است.

۲۱۰ | ۳ عبارت صورت سؤال: مالچ‌پاشی روی ماسه‌ها برای تثبیت آن‌ها

و جلوگیری از حرکتشان ← نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

الف) گسترش مزارع چای در دامنه‌های شمالی البرز ← انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند یا نواحی را تغییر می‌دهند.

ب) تعیین حریم توسعه برای رودخانه‌ها و پرهیز از ساخت و ساز در محدوده سیل‌گیر ← نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

ج) ایجاد منطقه آزاد تجاری در جزیره کیش ← نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند / انسان‌ها نواحی مختلفی را به وجود می‌آورند.

توجه: در هر دو عبارت «الف» و «ج»، یک ناحیه ایجاد شده است. (در «الف»

۲۲۳ ۱ بررسی عبارت نادرست:

ج) همه کشورهای که در ساحل دریا قرار گرفته‌اند، دارای دریای سرزمینی هستند.

۲۲۴ ۴ الف) «اهمیت شبه‌جزیره گریه»، منطبق با نظریه مکیندر

(هارتلند یا قدرت خشکی) است. این منطقه بر سیاست کشورها تأثیر گذاشته است ← رابطه «B»

ب) موقعیت آسیب‌پذیر لهستان مرتبط با نظریه راتزل است. این منطقه تحت تأثیر قدرت کشورهای روسیه و آلمان قرار داشت ← رابطه «C»

۲۲۵ ۳ عوامل جغرافیایی که تأثیر مؤثری در قدرت ملی دارند؛ کشورهای

که شکل جمع و جور دارند (مربع‌شکل) - کشورهای که در منطقه معتدله قرار دارند (عرض 33° تا $66/5^{\circ}$) - کشورهای که وسعت زیادی دارند - کشورهای که جمعیت زیادی دارند اما همگونی این جمعیت زیاد است - کشورهای که موقعیت جغرافیایی (مطلق - نسبی) خوبی دارند و به آب‌های آزاد دسترسی دارند - کشورهای که منابع انرژی و معدنی دارند و از آن‌ها در جهت توسعه صنایع بهره می‌برند.

فلسفه و منطق

۲۲۶ ۳ ذهن به صورت طبیعی (غیرارادی) در هنگام تفکر (تعریف

و استدلال) که مهم‌ترین فعالیت آن است، منطقی رفتار می‌کند و قواعدی را به کار می‌برد که حتی نام این قواعد را هم نمی‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تلاش اولیه دانش منطق بر این است که بهترین، سریع‌ترین و درست‌ترین مسیر تفکر را به ما نشان دهد تا دچار اشتباه نشویم.

۲) در علم پزشکی به شناخت بیماری‌ها می‌پردازند تا ابتدا راه پیشگیری سپس راه درمان آن‌ها را بیان کنند. علم منطق نیز همین‌گونه است؛ یعنی به شناخت مغالطات می‌پردازد تا ابتدا راه پیشگیری از مغالطات و سپس راه درمان آن‌ها را بیان کند.

۴) علم منطق هم‌چون سیستم‌های کنترلی یک خودرو است که مشکل را معلوم می‌کند و برای انسان جنبه هشدار دارد اما باعث حرکت خودرو نمی‌شود.

۲۲۷ ۳ در تصدیق واقعیت داشتن شرط است، اما در تصور واقعیت

داشتن شرط نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) پرسشی است ← تصور

۲) جمله ناقص است ← تصور

۴) امری است ← تصور

۲۱۷ ۳ منظور از اقتصاد جهانی، تجارت بین‌المللی کالاها و خدمات

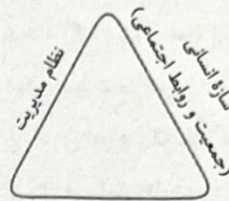
است که بر مبنای ارزش یک پول معین صورت می‌گیرد.

۲۱۸ ۴ کشورهای صادرکننده منابع انرژی (الف) ← اقتصاد آسیب‌پذیری

دارند - در این کشورها حمایت از بخش‌های تولیدی داخلی ضعیف است - از نظر فناوری‌های نوین در سطح پایینی قرار دارند - غالباً با کمبود نیروی کار ماهر و زیرساخت‌ها مواجه‌اند - به دلیل گسترش صادرات منابع معدنی و انرژی در این‌گونه کشورها، غالباً با کسری تجاری (موازنه منفی تجارت) مواجه‌اند.

کشورهای صادرکننده انواع کالاهای کارخانه‌ای (ب) ← از کانون‌های سلطه اقتصادی بر جهان محسوب می‌شوند - به سرمایه‌گذاری در دیگر کشورها می‌پردازند - غالباً نیروی متخصص کشورهای پیرامون را جذب می‌کنند.

۲۱۹ ۳

قلمرو جغرافیایی

وظایف عمده دولت در مدیریت و اداره سازه یا ساختار انسانی: وضع قوانین و مقررات، رسیدگی به اختلافات، قضاوت، خدمات‌رسانی به مردم و رفاه و تأمین اجتماعی، بهداشت، آموزش و ...

۲۲۰ ۴ الف) انواع حکومت از نظر مدیریت فضای جغرافیایی و توزیع

قدرت در پهنه سرزمین: یکپارچه، فدرال و ترکیبی - ناحیه‌ای.

ب) انواع نواحی از نظر مقیاس فضای جغرافیایی و نظام مدیریت که یک فضای جغرافیایی را اداره می‌کند: ناحیه فراملی، ملی، فراملی (منطقه‌ای) و ناحیه سیاسی ویژه

بررسی گزینه‌ها:

۱) اتحادیه اروپا یک ناحیه سیاسی فراملی (منطقه‌ای) است و با مورد «ب» مرتبط است.

۲) در کشور استرالیا هر ایالت دارای مجلس قانون‌گذاری مجزا است.

۳) بندر هنگ‌کنگ از جمله نواحی خودمختار جهان است.

۴) فرانسه به عنوان یک ناحیه سیاسی ملی، دارای نظام سیاسی تک‌ساخت و یکپارچه است.

۲۲۱ ۲ همه عبارت‌های داده‌شده درباره تأثیرگذاری و تأثیرپذیری

فضای جغرافیایی از تصمیم‌گیری‌های سیاسی، صحیح است.

۲۲۲ ۳ بررسی عبارت نادرست:

د) مرزهای تحمیلی، مرزهایی هستند که در تعیین آن‌ها شرایط فرهنگی در نظر گرفته نشده است. در نتیجه، افراد یک ملت یا قوم را که دارای دین و زبان مشترک‌اند، از هم جدا می‌کند و موجب می‌شود در دو کشور همسایه و در دو حکومت جداگانه قرار بگیرند، مانند مرز ایران و افغانستان.

۱- هر دایره‌ای شکل است و تداخل آن: ۲- بعضی دایره شکل است. ۳- بعضی شکل دایره است. ۴- بعضی شکل دایره نیست.

۴) در تعریفی که بی‌ارتباط است، بین مفهوم مجهول و تعریف‌کننده رابطه تباین برقرار است؛ مانند «انسان: جسم غیرنامی». در نتیجه چهار قضیه با کیفیت و کمیت متفاوت صادق است:

۱- هیچ انسانی، جسم غیرنامی نیست و تداخل آن: ۲- بعضی انسان، جسم غیرنامی نیست.

۳- هیچ جسم غیرنامی، انسان نیست و تداخل آن: ۴- بعضی جسم غیرنامی، انسان نیست.

۴ ۲۳۲) تعریف گزینه (۴) واضح، جامع و مانع است و دوری هم نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تعریف جامع نیست، چون شامل مثلث مختلف‌الاضلاع و متساوی‌الساقین نمی‌شود.

۲) تعریف دوری است.

۳) تعریف مبهم است.

۱ ۲۳۳) بررسی گزینه‌ها:

۱) استدلال تمثیلی صحیحی است، چون میزان شباهت‌های این دو شرکت زیاد است.

۲) تعداد نمونه‌ها باید نسبت به کل جامعه آماری، نسبت مناسبی داشته باشند اما در این مورد، تعداد نمونه‌ها مناسب نیست.

۳) تعداد نمونه‌ها نسبت به کل جامعه آماری مناسب نیست. هم‌چنین همه طیف‌های مختلفی که در جامعه آماری وجود دارند، به‌جز مردان جوان بررسی نشده است.

۴) مغالطه تمثیل ناروا روی داده است، چون وجه اشتراک باغ نمی‌تواند موجب حکم احتمالی قوی شود.

۴ ۲۳۴) در سایر گزینه‌ها با اشاره به وجوه اختلاف، استدلال تمثیلی

نقد شده، اما در گزینه (۴) با آوردن استدلال تمثیلی مخالف، استدلال تمثیلی شخص نقد شده است.

۲ ۲۳۵) اگر نتیجه یک استدلال درست باشد، نمی‌توان گفت قطعاً آن

استدلال قیاسی است، شاید یکی از انواع استقرا باشد. در استقرا برخلاف قیاس، حمایت مقدمات از نتیجه احتمالی است و شاید نتیجه آن هم درست باشد. هم‌چنین در قیاس مقدمات کلی است و در سایر اقسام استقرا مقدمات آن‌ها جزئی است و ممکن است یک نتیجه درست از مقدمات جزئی به دست آمده باشد.

۲ ۲۲۸) به ترتیب می‌تواند موجب بروز مغالطه شیوه نگارش کلمات،

اشتراک لفظ و شیوه نگارش کلمات بشوند:

الف) ما به فلک بوده‌ایم یار ملک بوده‌ایم / باز همان جا رویم که آن شهر ماست
ب) «میان نخست» به معنی به میان آوردن و گفت‌وگو کردن است، «میان دوم» به معنی کمر و «میان سوم» به معنی میانه است.

ج) یکی دخترش بود که از دلبری / پری را به رخ کردی از دلبری

۳ ۲۲۹) دلالتی که لازمه معنای اصلی لفظ است، دلالت التزامی نامیده

می‌شود. در گزینه (۳) «برف» (یعنی موی) سفید و «چشم» (به معنای حرص و طمع) در معنای اصلی به کار نرفته‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) به ترتیب دلالت التزامی و مطابقه یا تضمن است.

۲) به ترتیب دلالت مطابقه و مطابقه است.

۴) به ترتیب دلالت مطابقه و مطابقه است.

۳ ۲۳۰) نسبت بین «قضیه حملی و موضوع آن» تباین و نسبت بین

استدلال و استدلال استقرایی، عموم و خصوص مطلق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) نسبت بین مفاهیم «قضیه و قضیه شرطی» و «درخت و میوه آن» به ترتیب عموم و خصوص مطلق و تباین است.

۲) نسبت بین مفاهیم «دانشجوی حقوق و غیر دانشجوی» و «غیر شعر و سخن» به ترتیب تباین و عموم و خصوص من‌وجه است.

۴) نسبت بین مفاهیم «غیرفلسفه اخلاق و فلسفه» و «استقرای تمثیلی و تمثیل» به ترتیب عموم و خصوص من‌وجه و تباین است.

۱ ۲۳۱) در تعریفی که جامع و مانع نیست، رابطه تعریف‌کننده و

مفهوم مجهول (تعریف‌شونده) عموم و خصوص من‌وجه است؛ مانند: «انسان: زیرک». در نتیجه چهار قضیه با کیفیت متفاوت صادق است: ۱- بعضی انسان زیرک است. ۲- بعضی انسان زیرک نیست. ۳- بعضی زیرک انسان است. ۴- بعضی زیرک انسان نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) در تعریفی که مانع نیست، تعریف‌کننده همیشه عام‌تر از تعریف‌شونده است؛ مانند: «درخت: جسم». در نتیجه چهار قضیه موجبه کلیه، موجبه جزئیه و سالبه جزئیه (با کیفیت متفاوت)؛ در نسبت بین آن‌ها صادق است: ۱- هر درختی جسم است و تداخل آن: ۲- بعضی درخت جسم است. ۳- بعضی جسم درخت است. ۴- بعضی جسم درخت نیست.

۳) در تعریفی که جامع نیست، تعریف‌کننده و مفهوم مجهول (تعریف‌شونده) نسبت عموم و خصوص مطلق دارند؛ مانند: «شکل: دایره». در نتیجه چهار قضیه موجبه کلیه، موجبه جزئیه و سالبه جزئیه در نسبت بین آن‌ها صادق است:

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) بحث‌هایی مانند امکان شناخت، چگونگی شناخت و ابزار شناخت، مباحث اختصاصی معرفت‌شناسی (نه هستی‌شناسی) است.

۳) شاخه‌های فلسفه همان فلسفه‌های مضاف هستند. هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی جزء بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه هستند.

۴) سؤال از چیستی معرفت، در دانش معرفت‌شناسی و سؤال از چیستی هستی، در دانش هستی‌شناسی صورت می‌گیرد.

۲۳۹ ۴

بحث درباره پذیرش یا عدم پذیرش و اعتبار یا عدم اعتبار دلایل صرفاً متکی بر عقل در معرفت‌شناسی و بحث درباره اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی یعنی خدا در هستی‌شناسی مورد بررسی قرار می‌گیرد. پس گزینه (۴) در شاخه‌های فلسفه یا همان فلسفه‌های مضاف، مورد بررسی قرار نمی‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بحث درباره معیار فعل اخلاقی مربوط به یکی از فلسفه‌های مضاف، یعنی فلسفه اخلاق است.

۲ و ۳) بحث درباره حقیقت و چیستی انسان، مربوط به یکی از فلسفه‌های مضاف یعنی انسان‌شناسی فلسفی است.

۲۴۰ ۱

تمثیل غار افلاطون، مثالی برای استقلال در اندیشه و رهایی از عادات غیرمنطقی است. وی در این تمثیل می‌خواهد نشان دهد که چگونه فلسفه، انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند، یعنی براساس نظریه تمثیل غار افلاطون، توانایی فهم و درک حقیقت، تمایز میان ظاهر و واقعیت و حرکت به سمت آزادی حقیقی برای هر انسانی میسر است، البته به شرطی که در بند پندارهای خویش نباشد تا قادر به درک درستی از واقعیت شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) افلاطون در تمثیل غار می‌خواهد نشان دهد که چگونه فلسفه، انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند. وی در این تمثیل نشان می‌دهد که عالم محسوس با عالم معقول متمایز است، یعنی افلاطون، درک فلسفی خود را از جهان واقع و حقیقت مانند دریافتی می‌داند که فرد رها شده از غار در گشت و گذار خویش، در جهان به دست می‌آورد.

۳) زندانیان در غار، سخنان جوانی را که برای رهایی آن‌ها برگشته بود، نپذیرفتند. اینان در مواجهه با حقیقت دچار شتابزدگی شده و بی‌آنکه توانایی ارزیابی و فهم حقیقت را داشته باشند، به یکدیگر گفتند که او از غار بیرون رفت و با خراب شدن و از دست دادن بینایی‌اش برگشت. جامعه‌ای که هنوز اسیر زنجیر تعصبات و خیالات است نیز به جای این‌که متفکران را گرامی داشته و قدر آن‌ها را بداند، به آن‌ها بی‌اعتنایی می‌کند و با جدیت آموزه‌های آن‌ها را رد می‌کند.

۴) این باورها که فلسفه ما را می‌سازند، نقش تعیین‌کننده در انتخاب اهداف دارند. به عبارت دیگر: این باورها هستند که به ما می‌گویند چه چیزی را هدف زندگی قرار دهیم و از چه چیزی گریزان باشیم. بنابراین می‌توان گفت: فلسفه هر کس معنادهنده به زندگی اوست.

۲۳۶ ۳

ممکن است مسئله یا پرسش مربوط به دانش ریاضی باشد؛ زیرا استفاده از حواس و ابزار به حل مسائل ریاضی هم کمک نمی‌کند. به همین دلیل می‌گوییم مسائل فلسفی، از جهت روش، مانند مسائل ریاضی هستند که فقط با عملیات فکری و استدلالی باید به جواب مسئله‌های آن دست یافت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هر علمی درباره موضوع خاصی بحث می‌کند. دانش ریاضیات درباره مقدار و کمیت است. شیمی درباره ساختمان مواد و ترکیب میان آن‌ها است. سایر علوم نیز هر کدام به موضوعی خاص از میان موضوعات جهان و زندگی انسان می‌پردازند و بحث می‌کنند. از سوی دیگر، برای کسب دانش در علوم می‌مانند: فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، اقتصاد و جامعه‌شناسی از روش‌های تجربی استفاده می‌کنیم. نتیجه، آن‌که نه تنها دانش زیست‌شناسی با فلسفه از هر دو جهت موضوع و روش متمایز و جدا می‌شود بلکه تمایز فلسفه با برخی علوم دیگر هم از این دو جهت است.

۲) یکی از ویژگی‌های انسان پرسشگری است. کودکان در همان سنین ابتدایی از حوادث پیرامون خود سؤال می‌کنند و کنجکاو خود را با گفتن کلمه «چرا» به پدر و مادر خود نشان می‌دهند.

۴) در مسائل فلسفی که به اصل و اساس جهان و انسان مربوط هستند، نمی‌توان از حواس یا آزمایش بهره برد و یا از ابزاری مانند میکروسکوپ و تلسکوپ کمک گرفت. (پرسش‌های فلسفی نیز چنین هستند) در این موارد فقط باید به توانایی عقل و استدلال‌های عقلی تکیه کرد و با تفکر و تعقل و تجزیه و تحلیل دانسته‌ها به حل مسئله و کشف مجهول نزدیک شد. مسائل فلسفی، از جهت روش، مانند مسائل ریاضی هستند که استفاده از حواس و ابزار به حل آن‌ها کمک نمی‌کند و فقط با عملیات فکری و استدلالی باید به جواب مسئله‌ها دست یافت.

۲۳۷ ۳

مسائل فلسفی را می‌توان تنها با ابزار خاصی یعنی عقل و از طریق روش استدلال عقلی و قیاسی مورد بحث و بررسی قرار داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این سخن که مسائل فلسفی ساخته و پرداخته ذهن ما هستند و فاقد اعتبارند، با دیدگاه سوفیست‌ها بیشتر سازگار است.

۲) مسائل فلسفی، از جهت روش، مانند مسائل ریاضی هستند. پس نمی‌توان گفت که هیچ‌گونه شباهتی به مسائل علوم دیگر ندارند.

۴) در مسائل فلسفی که به اصل و اساس جهان و انسان مربوط هستند، نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد.

۲۳۸ ۱

دانش فلسفه دارای یک بخش اصلی و تعدادی بخش‌های فرعی است. بخش اصلی به منزله ریشه و اساس فلسفه است و بخش‌های فرعی در حکم شاخه‌های آن‌اند. بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه که بنیادی‌ترین مسائل فلسفی در آن قرار می‌گیرند، به دو بخش تقسیم می‌شود: ۱- هستی‌شناسی، که درباره قوانین و احکام کلی و عام حاکم بر هستی و وجود بحث می‌کند. ۲- معرفت‌شناسی، که توانایی انسان در شناخت هستی را مورد مطالعه قرار می‌دهد.

۲۴۳ ۳ طبق نظریه وحدت اضداد هراکلیتوس، اموری که با هم ضد هستند، می‌توانند با یکدیگر جمع شوند (البته باید توجه داشت که مقصود هراکلیتوس از این نوع تضادها، تضادهای منطقی نیستند که میانشان تباین ذاتی است و اجتماعشان غیرممکن باشد) مثلاً دامنه کوه، هم سربالایی است و هم سربایینی. درباره یک لیوان که تا نصف آن آب است، هم می‌توان گفت نیم لیوان خالی است و هم می‌توان گفت نیم آن پر است و این دو جمله تضادی با یکدیگر ندارند. پس وجود این اضداد است که جهان را می‌سازد و گریزی از ستیز و تضاد نیست. اما در بیت «خلوت دل نیست جای صحبت اضداد/ دیو چو بیرون رود فرشته درآید» نه تنها چنین مطلبی برداشت نمی‌شود، بلکه حافظ می‌گوید هم‌نشینی اضداد در یک محل که حریم خاص است، شدنی نیست. به عبارت دیگر، از نظر حافظ، نهانخانه دل جای هم‌نشینی ناموافقان و بیگانگان نیست، تنها آن‌گاه که دیو از دل بیرون برود، فرشته در آن فرود می‌آید.

ابیات سایر گزینه‌ها با وحدت اضداد تناسب دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) از نظر هراکلیتوس، وجود این اضداد است که جهان را می‌سازد و گریزی از ستیز و تضاد نیست. مولوی نیز بر این باور است که جهان هستی در اثر اضداد آفریده شده است. اگر در این جهان سودی هست، ضرر و زبانی نیز هست.

۲ و ۴ این ابیات به وحدت اضداد اشاره دارند.

۲۴۴ ۲ سقراط در ادامه دفاعیاتش از کسانی یاد کرد که دشمن او هستند و به هر ترتیب که شده، حکم مرگ وی را از دادگاه خواهند گرفت. بنابراین خطاب به حاضران گفت: «ای مردم! کسی که راه درست را یافت و آن را در پیش گرفت، هرگز نباید از خطر هراسی به دل راه دهد.» این «باید» را می‌توان بارزترین «باید» در دفاعیات سقراط دانست. سقراط در ادامه سخنانش خطاب به مردم آتن و افراد حاضر در دادگاه می‌گوید: «اکنون که خداوند مرا مأمور کرده تا در جست‌وجوی دانش بکوشم و آن را به دیگران بیاموزم، آیا پسندیده است که از ترس مرگ یا هر خطر دیگری، از فرمان الهی سربتایم؟ بلی! اگر چنین گناهی از من سر زند، سزاوار است که دادگاهی تشکیل دهند و بگویند سقراط به خدا اعتقاد ندارد. ارتکاب آن گناه دلیل بر سرپیچی از امر خداست؛ در آن صورت مدعی داشتن دانشی شده‌ام که در حقیقت فاقد آن هستم.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) سقراط به هنگام گشت و گذار میان مردم آتن می‌خواهد جوانان و بزرگان را متقاعد سازد که «نباید جسم و مال و ثروت را بر کمال نفس خود ترجیح دهند.»

۲۴۱ ۲ برخی انسان‌ها، فارغ از اشتغالات روزانه، لحظاتی به تفکر درباره باورهای خود می‌پردازند و نسبت به پذیرش آن باورها می‌اندیشند. آنان می‌خواهند به ریشه باورهای خود برسند و چرایی قبول آن‌ها را مرور کنند. اینان، در حقیقت، اهل تفکر فلسفی هستند و می‌کوشند بنیان‌های فکری خود را در چارچوب عقل و منطق قرار دهند. اندیشیدن فیلسوفانه، تأمل کردن درباره باورهای مربوط به زندگی است؛ آموختن چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی باورها؛ پذیرفتن باورهای درست و کنار گذاشتن باورهای نادرست. در این صورت، خودمان بنیان‌های فکری خود را می‌سازیم و به آزاداندیشی می‌رسیم و شخصیتی مستقل کسب می‌کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) هر یک از ما باورهایی درباره جهان، انسان، مرگ، عدالت، زیبایی و نظایر آن داریم که گاه با باورهای دیگران یکسان است و گاهی هم متفاوت و مختلف.

(۳) فیلسوفان می‌کوشند نمونه‌هایی از مغالطه‌های فلسفی را جهت عبرت گرفتن دیگران، نشان دهند؛ چرا که برخی افراد گاهی بدون این‌که دقت کنند، در زندگی خود، باوری را که مبنای آن یک مغالطه است، پذیرفته و براساس آن تصمیم می‌گیرند و عمل می‌کنند.

(۴) این ویژگی فیلسوف واقعی است (نه همه اهل تفکر فلسفی) که اولاً درباره مسائل بنیادین فلسفی به نحو جدی فکر می‌کند؛ ثانیاً با روش درست، وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. او تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص.

۲۴۲ ۱ تالس که به دنبال یافتن مبدأ تغییرات و دگرگونی‌ها بود، عقیده داشت که آب اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزهاست و همه چیز، در نهایت، از آب ساخته شده است؛ زیرا او می‌دید که آب در درجات بالا بخار می‌شود و در درجات بسیار پایین منجمد و سخت می‌گردد و وقتی به صورت باران می‌آید، گیاهان از زمین می‌رویند. پس این‌ها هم حتماً شکل دیگری از آب‌اند. براساس این مطالب می‌توان گفت: اگر تالس، آب را عنصر و پایه و اساس سایر چیزها می‌دانست، دلیل وی این بود که آب قابل تغییر است و به هر شکلی می‌تواند درآید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) این عقیده را که آب ماده‌ای نامعین و دارای بُعد نامتناهی و نامحدود است، تالس مطرح نکرده است.

(۳) هر چند تالس به دنبال تفسیر عقلانی از جهان بود، اما این موضوع هم به دلیل این نبود که آب را اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزها می‌دانست.

(۴) به عقیده تالس، همه موجودات از آب به وجود آمده‌اند، یعنی به اعتقاد او، همه موجودات حتماً شکل دیگری از آب‌اند و نه برعکس.

۲۴۷ ۳ منابع موجود را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگی کرد ←

سازمان دهنده

ایده‌های خود را به محصول جدیدی تبدیل کرد ← نوآور

فرصت‌های کسب و کاری را که شاید زمانی دیگران متوجه آن نبودند،

می‌بیند ← تیزبین

۲۴۸ ۴ الف) تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم و بیش مشابهی با شرکت‌ها

دارند؛ اما نحوه اداره آن‌ها براساس هر نفر، یک رأی است؛ یعنی هر کدام از

اعضا صرف نظر از این‌که چقدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک رأی

خواهد داشت، اما توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایه هر

عضو است.

ب) تولیدکنندگان به صاحبان زمین و صاحبان سرمایه فیزیکی، قیمت یا اجاره

و به صاحبان عوامل انسانی، مزد یا حقوق پرداخت می‌کند.

۲۴۹ ۲ بررسی عبارت نادرست:

د) امکان رقابت بالاتر (به دلیل امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر

نسبت به رقبا) از جمله مزایای کسب و کار شرکتی (سهامی) است.

۲۵۰ ۲ زمانی که یک شرکت تولیدی، منابع و امکانات محدود خود را

به تولید محصولات مختلف اختصاص می‌دهد، برای تولید هر واحد محصول از

یک نوع به نوع دیگر، میزان منابع مورد استفاده متفاوت می‌شود و در نتیجه

با افزایش یک محصول باید منابع بیشتری به آن اختصاص داد، لذا مقدار بیشتری

از محصول دیگر را از دست می‌دهیم؛ یعنی هزینه فرصت افزایش می‌یابد.

۲۵۱ ۱

نام کشور	اقدامات حمایت‌کننده	زمان
آمریکا	سیاست حمایت‌گرانه در مقابل تجارت آزاد	دهه ۷۰ قرن بیستم
آمریکا	وضع تعرفه‌های متعدد بر کالاهای وارداتی افزایش ۵۲ درصدی تعرفه‌های گمرکی	بین دو جنگ جهانی
انگلستان	ممنوعیت واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی، هندی و چینی	سال ۱۷۰۱
کشورهای آلمان، اروپای شرقی و آمریکا	وضع تعرفه‌های حمایتی متعدد بر کالاهای وارداتی	اواخر قرن ۱۸ و اوایل قرن ۱۹

۳) سقراط در دادگاه بین «مرگ» و «بدی» تمایز قائل می‌شود و می‌گوید:

«گریز از مرگ دشوار نیست، اما گریز از بدی دشوار است؛ زیرا بدی تندتر از

مرگ می‌دود.» و در ادامه سخنانش می‌گوید: «اگر مرگ انتقال به جهانی دیگر

است و اگر این سخن، راست است که همه درگذشتگان در آن جاگرد آمده‌اند،

پس چه نعمتی بالاتر از این‌که آدمی از این مدعیان که عنوان قاضی بر خود

نهادند، رهایی یابد و با داوران دادگر آن جهان روبه‌رو شود و با نیکان و بلندمرتبانان

همنشین گردد! اگر مرگ این است، حاضریم بارها به کام مرگ روانه شویم.» از این

عبارت‌های سقراط، «باید» می‌که نشان دهد «نباید» از مرگ هراسید، زیرا مرگ

چیزی جز انتقال به جهانی دیگر نیست» نمی‌توان استنباط کرد.

۴) با تأمل در افکار و اندیشه‌های سقراط، می‌توان عبارت «نباید تحت تأثیر

اندیشه‌های ملتوس از حقیقت و فضیلت فاصله گرفت» را استنباط کرد و نه در

هنگام محاکمه سقراط در دادگاه.

۲۴۵ ۴ سیسرون، فیلسوف و خطیب بزرگ رومی (متولد ۱۰۶ پیش از میلاد)

درباره سقراط می‌گوید: او فلسفه را از آسمان به زمین آورد و آن را به خانه‌ها و

شهرها برد. او فلسفه را وادار کرد تا به زندگی، اخلاقیات و خیر و شر بپردازد.

پس مطابق این گفته سیسرون می‌فهمیم که منظور سیسرون این است که

پیش از سقراط، فیلسوفان فقط به پژوهش در جهان طبیعی می‌پرداختند،

حال آن‌که سقراط پژوهش را به امور انسانی و اخلاقیات و خیر و شر کشاند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) عبارت درست آن است که سقراط فلسفه را از آسمان به زمین آورد و آن را

به خانه‌ها و شهرها برد، نه از خانه‌ها به شهرها.

۲) این عبارت به دیدگاه خود سقراط اشاره می‌کند. سقراط ادعا می‌کند که

رسالتی بر دوش دارد و باید حقیقت را بیابد و به همگان نشان دهد.

۳) این سخن که «با فلسفه سقراط مفهوم مرگ و زندگی جابه‌جا شد و مرگ

معنای زندگی و زندگی معنای مرگ به خود گرفت» از سیسرون نیست.

اقتصاد

۲۴۶ ۱

۲۵ = اجاره سالیانه کارگاه

۲۵۰ = ۱۰ × ۲۵ = خرید سالیانه ماشین‌آلات

۵۰ = ۲ × ۲۵ = خرید سالیانه مواد اولیه

میلیون ۴۵۵ = ۲۵ + ۲۵۰ + ۵۰ + ۱۳۰ = مجموع هزینه‌ها

میلیون ۵۰۰ = ۱۰ × ۵۰ = درآمد

هزینه - درآمد = سود / زیان

سود → میلیون ۴۵ = ۵۰۰ - ۴۵۵ ⇒

نکته: خرید هدایا ← نوعی هزینه شخصی است و به عنوان هزینه تولید

محاسبه نمی‌گردد زیرا در جریان تولید صرف نشده است.

۲) بی‌ثباتی قیمت‌ها بر بی‌ثباتی بازار کار، اثر منفی قابل توجهی دارد، لذا دولت‌ها موظف‌اند از طریق حمایت از شرکت‌های تولیدی و مبارزه با فساد، با فقر و بیکاری مبارزه کنند.

۴) فقر از پیامدهای غم‌انگیز بیکاری و رکود در جامعه است.

۲۵۶ ۴) کشور عراق در تولید پنبه، مزیت نسبی ندارد (۳۰ واحد) و

ارمنستان در تولید پنبه، مزیت مطلق دارد. (۷۰ واحد)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کشور عراق در تولید ذرت، مزیت مطلق مزیت نسبی دارد.

۲) کشور ارمنستان در تولید پنبه، مزیت مطلق و مزیت نسبی دارد.

۳) کشور عراق در تولید ذرت، مزیت نسبی دارد.

۲۵۷ ۲) در هر نقطه از زمان، هر کشور مقدار معینی از نیروی کار،

زمین قابل بهره‌برداری، سرمایه انسانی و فیزیکی و تعدادی کارآفرین دارد.

ما به منابع در دسترس محدود شده‌ایم. کشورها، مانند مردم، با کمیابی منابع

روبه‌رو هستند. کمیابی منابع، هر جامعه را با مبادله مواجه می‌سازد. حتی اگر

یک کشور، کالاهایی را از دیگر کشورها بخرد، هنوز با کمیابی و مبادله مواجه است.

۲۵۸ ۳) بیکاری ساختاری: ناشی از عدم تطابق بین افراد جویای کار و

انواع شغل‌های موجود است به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌ها. مثال: نیروی

کار ساده در اقتصاد وجود دارد ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.

$$\text{نفر } ۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰\% \times ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ = \frac{۲}{۱۰} \times ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت پایین تر از ۱۵ سال}$$

$$\text{نفر } ۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۰۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت ۱۵ سال و بالاتر}$$

$$\text{نفر } ۲,۰۰۰,۰۰۰ = \frac{۲۵}{۱۰۰} \times ۸,۰۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت غیرفعال}$$

$$\text{جمعیت غیرفعال} - \text{جمعیت ۱۵ سال و بالاتر} = \text{جمعیت فعال}$$

$$۸,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۶,۰۰۰,۰۰۰ \Rightarrow$$

$$۶,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۵۰۰,۰۰۰ = ۳,۵۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت شاغل}$$

توجه: یک درصد از جمعیت شاغلین اخراج شده‌اند، پس ۹۹٪ شاغلین هنوز شاغل هستند.

$$\text{نفر } ۳,۴۶۵,۰۰۰ = \frac{۹۹}{۱۰۰} \times ۳,۵۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت شاغل جدید}$$

۲۵۹ ۳) با کاهش تولید و پدید آمدن رکود، کارگران کم‌تری هم مورد

نیاز است و سرمایه کم‌تری مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ در چنین شرایطی

اقتصاد دارای منابع بیکاری است که این منابع می‌توانست برای تولید کالا و

خدمات از آن استفاده شود اما از آن‌ها برای تولید هیچ چیز استفاده نمی‌شود.

وجود این منابع بیکار سبب می‌شود که کشور در زیر مرز امکانات تولید قرار گیرد.

۲۵۲ ۴) الف) غیر از درآمد و قیمت که بر مقدار تقاضا اثرگذار است، سلیقه،

انتظارات (مصرف‌کنندگان) و قیمت دیگر کالاها هم می‌تواند بر مقدار تقاضا و خرید اثر بگذارد. مثلاً چیزهایی که مد می‌شوند، حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای

آن‌ها زیاده‌تر می‌شود یا هنگامی که بی‌ببرید قیمت کالایی در آینده بیشتر می‌شود،

امروز ممکن است درباره خرید آن تصمیم دیگری بگیرید!

ب) انحصارگر، قیمت‌گذار است و خریداران در بازار انحصاری قیمت‌پذیرند.

انحصارگر غیرقانونی معمولاً با افزایش قیمت خود به مشتریان و رفاه جامعه

ضرر می‌زند؛ بنابراین دولت باید مانع شکل‌گیری آن و تبانی برخی از

تولیدکنندگان شود. اما انحصار طبیعی و قانونی مشروط به مواظبت و

مقررات‌گذاری صحیح می‌تواند برای مصرف‌کننده سودمند باشد.

ج) رفتار اقتصادی تولیدکنندگان در مقابل عرضه یک کالا با قیمت آن، رابطه‌ای

مستقیم دارد یعنی با افزایش قیمت، عرضه افزایش می‌یابد و با کاهش آن،

عرضه کاهش می‌یابد.

۲۵۳ ۴) الف) مالیات بر ارزش افزوده، مالیاتی است که از تفاوت بین

ارزش کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای

مشخص گرفته می‌شود.

ب) مالیات بر مصرف نهایتاً توسط مصرف‌کننده نهایی پرداخت می‌شود، اما

وظیفه قانونی پرداخت آن به عهده تولیدکنندگان و فروشندگان است.

ج) عوارض گمرکی به جز این‌که یکی از راه‌های درآمدزایی دولت‌ها است، برای

حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شود.

د) اساس و مبنای مالیات بر دارایی، ثروت مؤدی، یعنی همان پرداخت‌کننده

مالیات است.

۲۵۴ ۲)

الف) مالیات بر درآمد اشخاص + مالیات بر دارایی = مالیات مستقیم

$$\text{میلیون تومان } ۲۵۲ = ۲۱۰ + \left(\frac{۲}{۱۰} \times ۲۱۰\right)$$

ب) مالیات حبوبات + عوارض خودرو + تعرفه‌های گمرکی = مالیات غیرمستقیم

$$\text{میلیون تومان } ۲۱۸ = ۱۵۵ + ۴۵ + ۱۸ \Rightarrow$$

۲۵۵ ۳) بیکاری مشکلات زیادی برای بیکاران و خانواده‌های آن‌ها

به وجود می‌آورد. علاوه بر از دست دادن درآمد خانوار، بسیاری از بیکاران،

بیمه خدمات درمانی خود را نیز از دست می‌دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بیکاری تأثیری منفی بر بودجه دولت دارد، حتی میزان بالای درصد بیکاری

موجب می‌شود که هزینه‌های دولت افزایش یابد و درآمد مالیاتی دولت

کاهش می‌یابد.

بررسی گزینه‌ها، ۴ ۲۶۰

(۱) درست است.

$$A \text{ کالای } = 10 \times 560 = 5600$$

$$B \text{ کالای } = 21 \times 400 = 8400$$

(۲) حرکت روی PPF قطعاً هزینه فرصت به دنبال دارد.

(۳)

$$\text{دولار، درآمد در نقطه «د»} = \underbrace{3600}_{\text{کالای A}} + \underbrace{3150}_{\text{کالای B}} = 6750$$

$$\text{سود} \rightarrow \text{دولار } = 6750 - 6700 = 50 \text{ سود / زیان}$$

(۴)

$$\text{«و» به «ح» هزینه فرصت حرکت از نقطه «ح» به «و»} = 350 - 250 = 100$$

نقطه (و) نقطه (ح)

$$\text{دولار } = 100 \times 21 = 2100 \text{ هزینه فرصت به دلار}$$